

Πανελλήνιο Πνευματικό Κέντρο
«Ο ΦΙΛΩΝ»

2026

ΤΕΧΝΗ

&

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ιανουάριος 2026

www.filonas.gr

Σημείωμα του Εκδότη

Ο χρόνος δεν κυλά μόνο έξω από εμάς. Δεν είναι απλώς μια αλληλουχία ημερών που αλλάζουν αριθμό, ούτε ένα ημερολόγιο που κλείνει για να ανοίξει το επόμενο. Ο χρόνος, στην ουσία του, γράφεται εσωτερικά. Αποτυπώνεται στις σιωπές μας, στις εμμονές μας, στις μικρές μετατοπίσεις του βλέμματος. Σε εκείνες τις στιγμές που δεν έγιναν ποτέ γεγονότα, αλλά άλλαξαν αθόρυβα τον τρόπο που στεκόμαστε στον κόσμο. Και ίσως γι' αυτό η τέχνη υπήρξε πάντα το πιο ακριβές ημερολόγιο του χρόνου.

Ένα ημερολόγιο βιώματος, και καταγραφής της αισθητικής αντίληψης. Κάθε έργο τέχνης είναι μια στιγμή που αποκρυσταλλώθηκε έμεινε στην αιωνιότητα. Μια εσωτερική καταγραφή πριν η εμπειρία διαλυθεί μέσα στη λήθη. Δεν καταγράφει γεγονότα· καταγράφει καταστάσεις ύπαρξης. Τον φόβο πριν αποκτήσει όνομα. Την προσμονή πριν γίνει προσδοκία. Την ελπίδα πριν φθαρεί από τη χρήση της. Η τέχνη δεν αφηγείται τον χρόνο γραμμικά, αλλά όπως τον άντεξε ένας άνθρωπος – και μέσα από αυτό, τον επιστρέφει σε όλους.

Γι' αυτό και ο πολιτισμός δεν είναι συσσώρευση έργων, αλλά συσσώρευση εσωτερικών στιγμών. Είναι η μακρά και συχνά αντιφατική συνομιλία της ανθρωπότητας με τον εαυτό της. Ένα αρχείο ευαισθησίας, φτιαγμένο από μορφές, ήχους και λέξεις που αντιστάθηκαν στη φθορά. Η καλλιτεχνική παιδεία, μέσα σε αυτό το πλαίσιο, είναι άσκηση πνευματικής ακρόασης. Να μάθεις να στέκεσαι μπροστά σε ένα έργο χωρίς βιασύνη. Να αναγνωρίζεις τον εσωτερικό ρυθμό πίσω από τη μορφή. Να αποδέχεσαι ότι όλα όσα είναι ουσιώδη χρειάζεται να ερμηνευτούν με έναν άλλον, ιδιαίτερο τρόπο.

Το καινούργιο, άλλωστε, δεν εμφανίζεται ποτέ με θόρυβο. Δεν κραυγάζει την άφιξή του. Έρχεται σιωπηλά, όπως έρχεται και η έμπνευση, όπως έρχεται και η κατανόηση. Η σιωπή είναι το πρώτο του καταφύγιο. Εκεί, πριν αποκτήσει σχήμα, πριν ζητήσει λέξεις, πριν απαιτήσει θέση στον κόσμο. Και η τέχνη γνωρίζει καλά αυτή τη σιωπή. Τη σέβεται. Την κατοικεί. Δεν τη βιάζει.

Καθώς πλησιάζει το 2026, δεν στεκόμαστε μπροστά σε μια απλή

αλλαγή χρόνου. Στεκόμαστε μπροστά σε μια παύση. Σε ένα μικρό, σχεδόν ανεπαίσθητο άνοιγμα μέσα στη συνέχεια των ημερών. Μια λευκή σελίδα που δεν θέλει να γεμίσει βιαστικά, ούτε να στολιστεί με εύκολες υποσχέσεις. Ζητά να κατοικηθεί με επίγνωση. Ο νέος χρόνος δεν είναι από μόνος του ελπίδα. Είναι χώρος. Και ο τρόπος που θα κινηθούμε μέσα σε αυτόν τον χώρο είναι ήδη μια μορφή δημιουργίας. Σε έναν κόσμο που καταναλώνει το παρόν με ταχύτητα και το μέλλον με ΑΙ προβλέψεις, η τέχνη έρχεται να υπενθυμίσει κάτι σχεδόν ξεχασμένο: ότι το να βλέπεις βαθιά, να δημιουργείς με ευθύνη, να σιωπάς όταν χρειάζεται, είναι στάση ζωής.

Το 2026 δεν ζητά ευχές. Οι ευχές είναι εύκολες και συχνά ανώδυνες. Λειτουργούν σαν λόγια που λέγονται

απλά για να ειπωθούν, όχι για να γίνουν βαθύ βίωμα. Ο νέος χρόνος ζητά κάτι πιο απαιτητικό: ευθύνη. Ζητά να αναλάβουμε τι θα επιλέξουμε να καταγράψουμε στο εσωτερικό μας ημερολόγιο. Ποιες εικόνες θα κρατήσουμε ζωντανές. Ποιες σιωπές θα σεβαστούμε. Ποιες πράξεις θα αποκτήσουν βάρος.

Γιατί ο χρόνος, αν δεν τον γράψουμε εμείς με προσοχή και ουσία, θα γραφτεί ερήμην μας. Θα περάσει αφήνοντας πίσω του μόνο ίχνη βιασύνης. Και ίσως τελικά αυτός να είναι ο βαθύτερος ρόλος της τέχνης στον νέο χρόνο: όχι να διακοσμήσει τον κόσμο, αλλά να τον καταστήσει κατοικήσιμο. Όχι να προσφέρει εύκολες υποσχέσεις, αλλά να υπενθυμίσει τη σιωπηλή τους ευθύνη. Κάθε αρχή, άλλωστε, δεν είναι δώρο. Είναι κάλεσμα.!

Τα Νέα του Φίλωνα

σελ 04 - 07

Καλλιτεχνικά Νέα

σελ 08 - 30

Ο Φίλωνας Προτείνει – Χορός, Θέατρο, Εικαστικά

Μουσικά Δρώμενα

σελ 31 - 47

Ο Φίλωνας Προτείνει – Μουσικές Εκδηλώσεις

Η Τέχνη μέσα από την Κριτική

σελ 48 - 50

Μουσικό Ημερολόγιο Ιανουαρίου

σελ 51 - 63

Πολιτιστικές Δραστηριότητες και
Επικαιρότητα

σελ 64 - 76

Καλλιτεχνικά Αφιερώματα & Συνεντεύξεις
Ψυχής

σελ 77 - 103

Η Γωνιά του Βιβλίου με τις Εκδόσεις
Παπαγρηγορίου -Νάκας

σελ 104 - 105

Πανόραμα Τέχνης, Πολιτισμού και
Αισθητικής

σελ 106 - 115

Τα Νέα του Φίλωνα

Μάγεψε το Κοινό η Φaretra Crystalina στην

Χριστ/νιάτικη Εκδήλωση του Φίλωνα

Την Κυριακή 21 Δεκεμβρίου πραγματοποιήθηκε στην Εστία Νέας Σμύρνης, στην αίθουσα «Πάνος Χαλδέζος», η χριστουγεννιάτικη εκδήλωση του Φίλωνα με τίτλο «Λυροφεγγήματα», σε συνεργασία με το μουσικό σχήμα Faretra Crystalina.

Η εκδήλωση είχε ως στόχο την παρουσίαση μιας ολοκληρωμένης καλλιτεχνικής πρότασης, συνδυάζοντας μουσική, τραγούδι και αφήγηση. Το πρόγραμμα περιλάμβανε πρωτότυπες διασκευές

γνωστών και λιγότερο γνωστών μελωδιών, καθώς και μύθους, ιστορίες και θρύλους από διαφορετικές πολιτισμικές παραδόσεις, οι οποίοι ανέδειξαν κοινά στοιχεία και θεματικές.

Κεντρικό ρόλο στην παράσταση είχαν οι φωνές της Θάλειας Μουτοπούλου και του Χρυσόστομου Καλογριδάκη. Η ερμηνεία τους πλαισιώθηκε από πιάνο, φλάουτο, κιθάρα, τύμπανο και βιολί, τα οποία συνέθεσαν ένα πλούσιο και πολυεπίπεδο ηχητικό σύνολο. Η μουσική ενορχήστρωση

υποστήριξε τόσο τις φωνητικές δυνατότητες των ερμηνευτών όσο και τη συνολική δραματουργία της εκδήλωσης.

Η παράσταση αποτέλεσε προϊόν μελετημένης καλλιτεχνικής προσέγγισης και συνεργασίας όλων των συντελεστών, προσφέροντας στο κοινό μια συνεκτική και αισθητικά ολοκληρωμένη εμπειρία. Τα κείμενα και τα παραμύθια ήταν μια

ευγενική προσφορά του Νικολάου Σοφιανού, Προέδρου του Φίλωνα.

Η εκδήλωση εντάσσεται στο ευρύτερο πολιτιστικό έργο του Φίλωνα, ο οποίος εδώ και περισσότερες από έξι δεκαετίες δραστηριοποιείται στον χώρο του Πολιτισμού και της Μουσικής, προωθώντας σταθερά αξίες ποιότητας, συνέπειας και ήθους.

Το Διεθνές Μουσικό Σωματείο Gina Bachauer τίμησε το Πνευματικό Κέντρο «Ο Φίλων» στην Τελετή Απονομής των Βραβείων 2025

Με βαθιά συγκίνηση και αίσθημα τιμής, το Πνευματικό Κέντρο Πειραιώς «Ο Φίλων» ανακοινώνει τη βράβευση του Προέδρου του, Νίκου Σοφιανού, από το Διεθνές Μουσικό Σωματείο Gina Bachauer, στο

πλαίσιο της Τελετής Απονομής των Βραβείων «Gina Bachauer – Νικολάου Δούμπα» που πραγματοποιήθηκε την Δευτέρα 22 Δεκεμβρίου, με μεγάλη επιτυχία και πλήθος κόσμου στην αίθουσα «Γιάννης Μαρίνος» του Μεγάρου Μουσικής, σε

συνεργασία με τον Σύνδεσμο Αναβάθμισης Ιστορικού & Εμπορικού Κέντρου της Αθήνας, το Διεθνές Μουσικό Σωματείο C.V. Alkan-P.J.G. Zimmerman καθώς και τον Πανελλήνιο Μουσικό Διαγωνισμό Μαρίας Χαιρογιώργου-Σιγάρα. Στο πλαίσιο της απονομής των βραβείων διοργανώθηκε επίσης και η Συναυλία Νέων Βραβευμένων Σολίστ και Συνόλων.

Η παραπάνω τιμητική διάκριση δεν αφορά μόνο ένα πρόσωπο, αλλά αντανακλά το διαχρονικό έργο και την πολιτιστική αποστολή του Φίλωνα, ενός θεσμού που εδώ και δεκαετίες υπηρετεί με συνέπεια την καλλιέργεια της μουσικής, της τέχνης και της πνευματικής δημιουργίας. Υπό την προεδρία του Νίκου Σοφιανού, ο Φίλωνας συνεχίζει με σεβασμό στην ιστορία του και με βλέμμα στραμμένο στο μέλλον, παραμένοντας ζωντανός πυρήνας πολιτισμού, παιδείας και αξιών. Στο πλαίσιο της βράβευσης τιμήθηκε επίσης εκτός των άλλων και η σπουδαία μουσικός, πιανίστα και παιδαγωγός-καθηγήτρια κα Βικτώρια Βούρτση, (η οποία τυγχάνει και Καλλιτεχνική Διευθύντρια των Διαγωνισμών του Φίλωνα) για το πολύπλευρο και πολυετές παιδαγωγικό της ρόλο και προσφορά στην μουσική και καλλιτεχνική παιδεία.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα υπόλοιπα βραβεία δόθηκαν απονεμήθηκαν στους: Ντόρα Μπακοπούλου – Βραβείο Συνολικής Προσφοράς, στην Μίνα Πολυχρόνου – Βραβείο Έντεχνης Ελληνικής Μουσικής, στον Μουσικό Οίκο Νικολαΐδη – Εκδόσεις

Ορφέας – Βραβείο Μουσικής Προσφοράς, στις Εκδόσεις «Εύνοστος» – Βραβείο Πολιτιστικής Έκδοσης καθώς και στον Φιλάρετος Βρεττός – Βραβείο Νέου Σολίστ. Το Βραβείο «Άθω Βασιλάκη» απονεμήθηκε στην Κερκυραϊκή Ένωση Αθηνών, ενώ το Βραβείο «Γιώργου Λεωτσάκου – Έντεχνης Ελληνικής Μουσικής» στη μουσουργό και εκπαιδευτικό Λίνα Τόνια.

Ιδιαίτερες και θερμές ευχαριστίες το Πνευματικό Κέντρο «Ο ΦΙΛΩΝ» απευθύνει στο Διεθνές Μουσικό Σωματείο Gina Bachauer, έναν κορυφαίο θεσμό διεθνούς ακτινοβολίας, που με το έργο του στηρίζει έμπρακτα τη μουσική παιδεία, τη νέα γενιά καλλιτεχνών και την καλλιτεχνική αριστεία. Η τιμητική αναγνώριση του Φίλωνα αποτελεί για ύψιστη επιβεβαίωση της κοινής πορείας και των κοινών αξιών που ενώνουν τα δύο Σωματεία.

Ο Φίλωνας εκφράζει, τέλος, ιδιαίτερη ευγνωμοσύνη προς τον Πρόεδρο του Σωματείου, κύριο Κωνσταντίνο Καράμπελλα Σγούρδα, για το όραμα, το ήθος και την αφοσίωση με τα οποία υπηρετεί τον πολιτισμό. Η στάση και η δράση του αποτελούν εγγύηση συνέχειας, ποιότητας και ουσιαστικής προσφοράς στη μουσική και την παιδεία. Η βράβευση αυτή αποτελεί για τον Φίλωνα όχι μόνο τιμή, αλλά και ευθύνη, να συνεχίσει με ακόμη μεγαλύτερη πίστη και αγάπη την αποστολή του, συμβάλλοντας στη διατήρηση και την εξέλιξη της πολιτιστικής κληρονομιάς

Πανελλήνιο Πνευματικό Κέντρο
"Ο ΦΙΛΩΝ"

Τα μέλη του Φίλωνα αποτελούν τη βάση και τους κύριους αποδέκτες του έργου του και των δράσεων του. Μέλη του Φίλωνα μπορεί να είναι:

- φυσικά πρόσωπα
- εκπρόσωποι φορέα οργανισμού
- τιμής ένεκεν

Ως μέλη του Φίλωνα:

- ενημερώνεστε για τις εργασίες, τα προγράμματα, τις εκδηλώσεις και εκδόσεις του σωματείου σε τακτική βάση
- συμμετέχετε στις επιστημονικές και άλλες επιτροπές ανάλογα με την ειδικότητα και τα ενδιαφέροντα σας
- συμμετέχετε σε όλες τις εκδηλώσεις μας

Προνόμια και οφέλη για τα μέλη του Φίλωνα:

Σας Προσκαλούμε να Γίνετε Μέλη του Φίλωνα

- Τακτική και έγκαιρη ενημέρωση για όλες τις εκδηλώσεις και τους διαγωνισμούς του Φίλωνα
- Συμμετοχή με μειωμένο κόστος σε όσες από τις εκδηλώσεις (σεμινάρια, διαγωνισμούς) υπάρχει κόστος εγγραφής. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συμμετοχή των μελών είναι εντελώς δωρεάν.
- Μειωμένη τιμή αγοράς των εκδόσεων του Φίλωνα (30 με 50%).
- Δωρο-κουπόνια εκπτώσεων για αγορά μουσικών οργάνων από συνεργαζόμενα καταστήματα
- Μειωμένη τιμή σε εκδηλώσεις συνεργαζόμενων φορέων με τον Φίλωνα
- Αποστολή μία φορά το δίμηνο του ηλεκτρονικού μαγκαζίνο (Newsletter) του Φίλωνα
- Τα μέλη έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής σε σειρά συμβουλευτικών επιτροπών και ομάδων εργασίας που συστήνει ο Φίλωνα
- Προνομιακή μεταχείριση σε περίπτωση προβολής και διαφήμισης

Αίτηση για μέλος του σωματείου μας μπορείτε να υποβάλλετε μέσω της ιστοσελίδας του Φίλωνα [εδώ](#). Για την έγκριση της αίτησης σας θα ενημερωθείτε μέσω mail σε σύντομο χρονικό διάστημα. Παροτρύνουμε επίσης τα μέλη και υποψήφια μέλη να στηρίξουν την προσπάθεια του σωματείου και στα social media ακολουθώντας [εδώ](#) τη σελίδα μας στο facebook.

"P"

ωγμές" της Χριστίνας Κυριαζίδη

Η "Ρωγμές" είναι μια σόλο τελετουργία που συνδυάζει χορό, θέατρο και ποίηση, εστιάζοντας στους διαχρονικούς αγώνες των γυναικών μέσω αρχετύπων όπως η Φαίδρα, η Αντιγόνη και η Μήδεια. Η παράσταση αποτελεί σωματική σύνθεση κίνησης, λόγου και ήχου, θολώνοντας τα όρια μεταξύ προσωπικού και αρχετυπικού.

07 - 22 Ιανουαρίου - RabbitHole

Η περφόρμερ μεταβαίνει ανάμεσα σε ταυτότητες και γλώσσες (ελληνικά, ισπανικά, γαλλικά, γερμανικά), ενώ η φωνή της εκφράζεται με ποίηση, τραγούδι, κραυγή και σιωπή. Το έργο συνδυάζει πρωτότυπη ποίηση της Χριστίνας Κυριαζίδη με αναφορές σε Σοφοκλή, Ευριπίδη, Jean Anouilh, Γιάννη Ρίτσο, Heiner Müller και Jean Cocteau. Η μουσική του Smári Gudmundsson συμβάλλει στη δημιουργία ατμοσφαιρικής εμπειρίας.

"Στο Σώμα" - μια χοροθεατρική σύνθεση της Χριστίνας Κυριαζίδη στο Rubbithole

έως 22 Ιανουαρίου

μετατρέπεται σε ποιητικό και ψυχικό τοπίο. Το έργο βασίζεται στην ποιητική συλλογή "Στα Μέσα Σώμα" της δημιουργού, με αναφορές στους Κωνσταντίνο Καβάφη και Γιάννη Ρίτσο.

Η νέα χοροθεατρική σύνθεση "Στο Σώμα" ολοκληρώνει την τριλογία "Μια Σπουδή Πάνω στην Γυναικότητα", μια συνεργασία της ποιήτριας και ερμηνεύτριας Χριστίνας Κυριαζίδη και του Ισλανδού συνθέτη Smári Gudmundson.

Η παράσταση αποτελεί σόλο δημιουργία που εξερευνά τη γυναικεία ταυτότητα σε πολιτικό, κοινωνικό και υπαρξιακό επίπεδο. Εστιάζει στο αποτύπωμα του χρόνου και της μνήμης στο γυναικείο σώμα, το οποίο

Η πρωτότυπη μουσική του Smári Gudmundson συνοδεύει την παράσταση, δημιουργώντας ένα πολυαισθητηριακό περιβάλλον όπου το σώμα και ο ήχος συνυπάρχουν.

Συντελεστές:

Σύλληψη, Ποίηση, Ερμηνεία: Χριστίνα Κυριαζίδη

Πρωτότυπη Μουσική Σύνθεση: Smári Gudmundson.

"Kontakthof" της Pina Bausch

19 Δεκεμβρίου - 03 Ιανουαρίου

Το Εθνικό Θέατρο παρουσιάζει το εμβληματικό έργο "Kontakthof" της Pina Bausch, σε συνεργασία με το Pina Bausch Foundation, 37 χρόνια μετά την πρώτη παρουσιάσή του στην Ελλάδα. Η σκηνική αναβίωση τελεί υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση των Josephine Ann Endicott και Δάφνι Κόκκινου, με τη συνεργασία της Anne Martin και του Scott Jennings.

Συμμετέχουν 23 ερμηνευτές και ερμηνεύτριες από την Ελλάδα, ηλικίας 21 έως 55 ετών. Το έργο αποτελεί ορόσημο της

πρώιμης περιόδου της Bausch και παράδειγμα της συνεργασίας της με τον Rolf Borzik, που διαμόρφωσε την εικαστική γλώσσα του θιάσου.

Αρχική διανομή: Arnaldo Alvarez, Elisabeth Clarke, Fernando Cortizo, Gary Austin Crocker, Mari Di Lena, Josephine Ann Endicott, Lutz Förster, John Giffin, Silvia Kesselheim, Ed Kortlandt, Luis P. Layag, Beatrice Libonati, Anne Martin, Jan Minarik, Vivienne Newport, Arthur Rosenfeld, Monika Sagon, Heinz Samm, Meryl Tankard, Christian Trouillas

Καλλιτεχνική διεύθυνση: Josephine Ann Endicott, Δάφνις Κόκκινος

Διεύθυνση δοκιμών: Scott Jennings, Anne Martin, Προσαρμογή σκηνικού: Gerburg Stoffel, Προσαρμογή κοστούμιών: Petra Leidner, Προσαρμογή φωτισμών: Jo Verlei, Σύμβουλος ήχου: Karsten Fischer, Δραματολόγος παράστασης: Έρι Κύργια, Φωτογραφίες: Karol Jarek

Οι μεταφράσεις των κειμένων της παράστασης στα ελληνικά είναι του Γιώργου Δεπάστα.

Ερμηνεύουν (με αλφαβητική σειρά): Θανάσης Ακοκκαλίδης, Αλέξανδρος Βαρδαξόγλου, Βίκυ Βολιώτη, Κατερίνα Γεβετζή, Δημήτρης Γεωργιάδης, Μαριλένα Δάρα, Δάφνη Δρακοπούλου, Νίκος Ζιάζιαρης, Ναταλία Καλογεροπούλου, Δημήτρης Κολλιός, Μελίνα Κόντη, Νίκος Κουσούλης, Κωνσταντίνος Κοντογεωργόπουλος, Νίκος Λεκάκης, Έρη Μάγκου, Δημήτρης Μανδρινός, Ιωάννης Μπάστας, Αλεξάνδρα Όσπιτση, Εβίνη Παντελάκη, Πύρρος Θεοφανόπουλος, Έλσα Σίσκου, Βασιάνα Σκοπετέα, Σάνια Στριμπάκου..

ΑΝΤΙ-ΓΟΝΟΙ στο Θέατρο ΡΟΕΣ

15 - 29 Ιανουαρίου

Φύλακες της μνήμης και της τιμής. Σώματα που αντιστέκονται. Φωνές που αρνούνται να υποταχθούν. Οι ANTI-ΓΟΝΟΙ στέκονται απέναντι στην εξουσία του Κρέοντα, συγκρούονται, γίνονται μάρτυρες και

διεκδικούν το αυτονόητο: την ελευθερία και την ανθρώπινη ακεραιότητα. Η παράσταση ANTI-ΓΟΝΟΙ της Κάλλιας Θεοδοσιάδη είναι μια πρωτότυπη δραματουργική σύνθεση που επαναδιαπραγματεύεται τον μύθο της Αντιγόνης του Σοφοκλή μέσα από το

πρίσμα της αφροβραζιλιάνικης τέχνης της Caroeira. Δημιουργεί μια γέφυρα πολιτισμών, συνδέοντας την Αντιγόνη – διαχρονικό σύμβολο αντίστασης και αγώνα για την ελευθερία– με τον αντιστασιακό χαρακτήρα της Caroeira, η οποία γεννήθηκε ως μέσο επιβίωσης και αντίστασης των Αφρικανών σκλάβων στη Βραζιλία.

Με εργαλείο τον χορό, τη μάχη, το θέατρο και τη ζωντανή μουσική, η παράσταση συνθέτει ένα υβριδικό σκηνικό σύμπαν όπου συναντώνται διαφορετικές πολιτισμικές αναφορές. Οι αφροβραζιλιάνικοι ρυθμοί, η αρχαιοελληνική παράδοση και τα σύγχρονα ηλεκτρονικά ηχοτοπία, δημιουργούν ένα περιβάλλον όπου το

παρελθόν συνομιλεί με το παρόν, το συλλογικό με το ατομικό, και το τοπικό με το παγκόσμιο.

Οι «Αντί-γονοι» που είναι αποτέλεσμα ερευνητικής, εργαστηριακής διαδικασίας με ακαδημαϊκό υπόβαθρο και τη συνεργασία καλλιτεχνών από διαφορετικά πεδία (μουσική, χορός, θέατρο και Caroeira), δημιουργούν ένα ολιστικό, τελετουργικό και διαπολιτισμικό θέατρο.

Μια παράσταση που μετατρέπει τη θεατρική εμπειρία σε συμμετοχική πράξη, καλλιεργώντας τον διαπολιτισμικό διάλογο και φωτίζοντας την αέναη σύγκρουση ανθρώπου και εξουσίας, πέρα από σύνορα και εποχές.

"Le Passeport" του Pierre Bourgeade στο Θέατρο ΜΑΣ

έως τις 10 Ιανουαρίου

Με τον γνώριμο ποιητικό της ρεαλισμό, η Ραλλού Μιχαλοπούλου παρουσιάζει μία κωμικοτραγική ιστορία με φόντο την τσαρική Ρωσία και τον παραλογισμό της γραφειοκρατίας, όταν αυτή διοικεί τις κοινωνίες χωρίς ανθρωπιά. Καθώς οι δραματικές εναλλάσσονται με τις κωμικές νότες του έργου, οι ήρωες ακολουθούν τις

σουρεαλιστικές ανατροπές της ιστορίας τους, αλλά στο τέλος παραμένουν εγκλωβισμένοι μέσα σε όσα δεν τόλμησαν.

Εν Μόσχα, 24 Μαΐου 1896. Η Ναταλία, πρώην δασκάλα στο μικρό σχολείο που έχει κλείσει, καταφθάνει στον τελωνειακό σταθμό για να παραλάβει το διαβατήριό της και να περάσει στην Πολωνία. Ο

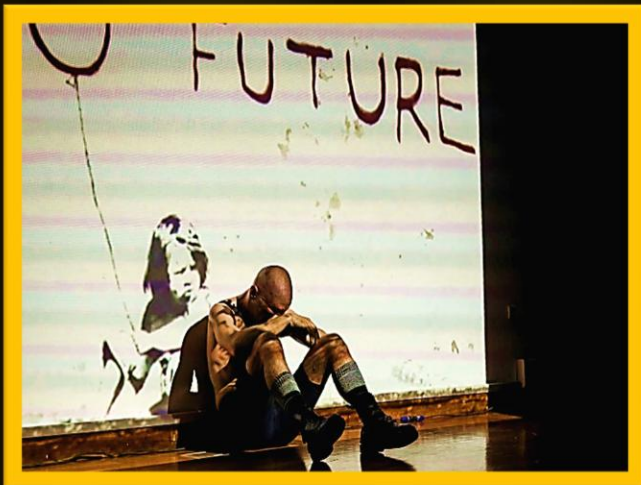
Φεντόρ, υπάλληλος του τελωνείου, είναι ο ανολοκλήρωτος νεανικός της έρωτας. Η ακραία γραφειοκρατία και η προσκόλληση του συστήματος στους νόμους και τα πρωτόκολλα οδηγούν σε καταστάσεις παραλογισμού, και οι δύο ήρωες γίνονται οι κωμικοτραγικοί πρωταγωνιστές σε ένα θρίλερ ανατροπών.

Η παράσταση εξετάζει τον παράλογο εγκλωβισμό των ανθρώπων στα διοικητικά γρανάζια μιας κοινωνίας χωρίς ανθρωπιά. Το έργο σχολιάζει τον χρόνο και τη γραφειοκρατία που αμείλικτα καταστρέφουν την ελπίδα και τα όρια της

λογικής και της παραφροσύνης.

Ο Pierre Bourgeade ήταν Γάλλος, άνθρωπος των γραμμάτων, θεατρικός συγγραφέας, σκηνοθέτης, ποιητής, δημοσιογράφος, φωτογράφος και κριτικός λογοτεχνίας. Πέθανε το 2009, αφήνοντας πίσω του ένα πλούσιο συγγραφικό έργο που συγκινεί και προβληματίζει με την ανθρωποκεντρική ματιά του.

Σκηνοθεσία: Ραλλού Μιχαλοπούλου,
Μετάφραση: Λουίζα Μητσάκου, Ηθοποιοί:
Έλενα Αρβανίτη, Νίκος Ποριώτης

Το πολιτικό δράμα που αναδεικνύει ότι ο φασισμός δεν είναι παρελθόν αλλά ένας διαρκής και διαχρονικός κίνδυνος ο οποίος βρίσκει πάντα νέους τρόπους να επιστρέφει. Μετά από έναν τριπλό κύκλο παραστάσεων στη Θεσσαλονίκη, η Εταιρεία Θεάτρου Ars Moriendi παρουσιάζει στην Αθήνα το

''Σλάντεκ»: Το πολιτικό

δράμα του Έντεν φον Χόρβατ για λίγες παραστάσεις στο Πλύφα

29 Δεκεμβρίου - 20 Ιανουαρίου

πολιτικό δράμα «Σλάντεκ» (Sladek) του Αυστρο-Ούγγρου θεατρικού συγγραφέα Έντεν φον Χόρβατ (Ödön von Horváth), σε μετάφραση Γιώργου-Κωνσταντίνου Μιχαηλίδη και σκηνοθεσία Θάνου Νίκα. Το έργο απεικονίζει την άνοδο του φασισμού στη Δημοκρατία της Βαϊμάρης, όπως την απεργάζεται ο παραστρατιωτικός «Μαύρος Στρατός».

Η παράσταση ανεβαίνει στο ΠΛΥΦΑ (Κτήριο 7Γ) για οκτώ μόνο παραστάσεις από 29 Δεκεμβρίου 2025 έως 20 Ιανουαρίου 2026, κάθε Δευτέρα και Τρίτη στις 21.00. Η παράσταση «Σλάντεκ» ήταν υποψήφια για το Βραβείο Δραματουργίας από την Ένωση Κριτικών Θεάτρου και Παραστατικών Τεχνών, με τη δραματουργική επεξεργασία να υπογράφεται από την Πηνελόπη Χατζηδημητρίου.

Η ιστορία του «Σλάντεκ» διαδραματίζεται στην περίοδο του Μεσοπολέμου και της Μεγάλης Ύφεσης, όταν ο πληθωρισμός, η

ανεργία, η πείνα, η φτώχεια και η έλλειψη στέγης μαστίζουν τη Γερμανία και εξαθλιώνουν τους ανθρώπους, δίνοντας την ευκαιρία σε ακραίες πολιτικές ομάδες, όπως το Ναζιστικό Κόμμα, να κερδίσουν τις καρδιές των ηττημένων και φτωχών. Στο «Σλάντεκ» βλέπουμε πώς οι κοινωνικές συνθήκες και η ανάγκη για ταυτότητα οδηγούν τους «μικρούς» και απελπισμένους ανθρώπους σε ακραίες πράξεις βίας, ανοίγοντας τον δρόμο σε δικτάτορες και φασίστες που εξοντώνουν όποιον στέκεται εμπόδιο στο δρόμο τους.

«Μαρτυρία μιας κλεμμένης εφηβείας» σε σκηνοθεσία Ειρήνης Λαμπρινοπούλου στο Θέατρο Τέχνης

19 Ιανουαρίου - 24 Φεβρουαρίου

Το πολυσυζητημένο κείμενο της Vanessa Springora, που αναδιαμόρφωσε τη δημόσια συζήτηση γύρω από την κατάχρηση

εξουσίας, μεταφέρεται για πρώτη φορά στην ελληνική σκηνή από τις 19 Ιανουαρίου στο Θέατρο Τέχνης Καρόλου Κουν. Η παράσταση, σε σκηνοθεσία Ειρήνης

Λαμπρινοπούλου, ερευνά μια υπόθεση που σημάδεψε τη γαλλική πνευματική ζωή και αναζωπύρωσε διεθνώς το ερώτημα των ορίων της συναίνεσης. Οι Βένια Σταματιάδη, Μαριλένα Μπαρταλούτσι και Κλέων Γρηγοριάδης με τη συνοδεία της live μουσικής του Andy Val, από τις 19 Ιανουαρίου δίνουν φωνή στα κεντρικά πρόσωπα της ιστορίας και στην περιρρέουσα κοινωνική ατμόσφαιρα, μεταφέροντας στον θεατή την πολυπλοκότητα των γεγονότων.

Παρίσι, 1986. Η δεκατετράχρονη Vanessa Springora έρχεται σε επαφή με τον συγγραφέα Gabriel Matzneff, έναν ήδη

καταξιωμένο –και θεσμικά περιχαρακωμένο– εκπρόσωπο των γαλλικών Γραμμάτων. Η σχέση που ακολουθεί, καλλιεργημένη μέσα σε ένα περιβάλλον το οποίο φέρεται να αποθεώνει την «απελευθέρωση» και να αποστιγματίζει κάθε όριο, εκτυλίσσεται ως μια επικίνδυνη συνδιαλλαγή εξουσίας και ευαλωτότητας. Η νεαρή Vanessa μετατρέπεται σταδιακά από ανθρώπινη ύπαρξη σε «μούσα», σε πρόσωπο παγιδευμένο σε μια συνθήκη στην οποία επισήμως έχει «συναίνεσει» — ένα αφήγημα που καταρρέει όταν, χρόνια αργότερα, αποφασίζει να το αμφισβητήσει δημόσια...

«ΑΜΛΕΤ*»: Ελευθέρη

διασκευή του ομώνυμου έργου του Σαίξπηρ από τον Ανδρέα Φλουράκη στο Θέατρο Ελέρ

έως 11 Ιανουαρίου

Μετά τον «Ριχάρδο ΙΙΙ*» που παίχτηκε για δύο σεζόν στο Σύγχρονο Θέατρο, η σκηνοθέτις Ρουμπίνη Μοσχοχωρίτη ανεβάζει με τον ίδιο ανατρεπτικό τρόπο τον «Άμλετ*», από την Παρασκευή 12 Δεκεμβρίου, σε μια συμπαραγωγή του ΔΗΠΕΘΕ Κοζάνης, του ΔΗΠΕΘΕ Σερρών και της Animatheater.

Πρόκειται για μεταγραφή του κλασικού αριστουργήματος του Ουίλιαμ Σαίξπηρ «Άμλετ», από τον Ανδρέα Φλουράκη. Η δράση μεταφέρεται από τα ανάκτορα της Δανίας στα γραφεία και στα υπόγεια μιας σύγχρονης πολυεθνικής εταιρείας, διατηρώντας τη βασική πλοκή και τα πρόσωπα της ιστορίας.

Στον κόσμο αυτό, οι μηχανορραφίες, οι συμμαχίες και οι προδοσίες δεν διαδραματίζονται πια σε θρόνους και παλάτια, αλλά σε διοικητικά συμβούλια και σε υπουργεία ξένων χωρών. Ο Άμλετ καλείται να αντιμετωπίσει όχι μόνο τον θάνατο του πατέρα του και τον γάμο της μητέρας του με τον Κλαύδιο, αλλά και την αποκάλυψη πως ο ίδιος ο πατέρας του δολοφονήθηκε για να καλυφθούν πιθανά εγκλήματα στα οποία ήταν μπλεγμένη η κατασκευαστική τους εταιρεία.

Με αναφορές στη σημερινή κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα, η μεταγραφή φωτίζει τα διαχρονικά ερωτήματα του έργου: την αλήθεια και το ψέμα, την ευθύνη και τη συνενοχή, την προσωπική ηθική απέναντι στο δράμα του συνανθρώπου, τη λογική και την τρέλα. Ο Άμλετ του Φλουράκη παλεύει μέσα σε έναν κόσμο όπου η εξουσία εξαγοράζει συνειδήσεις και οι φανταστικές φιγούρες μπερδεύονται με τις ενοχές των ζωντανών..

«Ο Δελφίνοι ή Καζιμίρ

και Φιλιντόρ»: Η παράσταση του Θωμά Μοσχόπουλου επιστρέφει στο Θέατρο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών

έως 25 Ιανουαρίου

Το νέο έργο που υπογράφει και σκηνοθετεί ο Θωμάς Μοσχόπουλος, σκηνοθέτης, συγγραφέας και μεταφραστής, είναι ένα παιχνίδι λόγου με έντονα στοιχεία παρωδίας και σαρκασμού, το οποίο πραγματεύεται τα θέματα της εξουσίας και του ανταγωνισμού, σε ένα κείμενο που συνομιλεί ανοιχτά με τον Σάμιουελ Μπέκετ.

Δύο Δελφίνοι, ο Καζιμίρ και ο Φιλιντόρ, αναμένουν την απόφαση για το ποιος από τους δύο θα γίνει ο μελλοντικός βασιλιάς. Ανυπόμονος, ανασφαλής και αυταρχικός ο Καζιμίρ. Πράος, ευγενικός και καλοσυνάτος ο Φιλιντόρ. Ή μήπως όχι; Ανάμεσά τους ένας υπηρέτης, υπεύθυνος για την ασφάλειά τους, φροντίζει ταυτόχρονα όλη τη διαδικασία της αναμονής. Πώς λειτουργεί όμως η αναμονή, όταν το μεγάλο ρολόι δίνει λάθος μηνύματα για τον

χρόνο; Πότε θα φτάσει η μεγάλη απόφαση και ποιος από τους δύο Δελφίνους είναι κατάλληλος για τον θρόνο;

Ο Θωμάς Μοσχόπουλος πραγματεύεται τα θέματα της εξουσίας και του ανταγωνισμού, σε ένα κείμενο που συνομιλεί ανοιχτά με τον Μπέκετ, τόσο σε επίπεδο γραφής όσο και περιεχομένου. Σε ένα κλειστοφοβικό περιβάλλον που ενυπάρχει το στοιχείο της απειλής,

Ο συγγραφέας Σέρχιο Μπλάνκο επιστρέφει στο Θέατρο του Νέου Κόσμου με ένα ακόμη έργο. Γραμμένος το 2017 και ερμηνευμένος από τον ίδιο στο Μοντεβιδέο, ο μονόλογος Τα άνθη του κακού ή Ο εορτασμός της βίας συνεχίζει την διερεύνηση του Μπλάνκο γύρω από τα όρια της βίας, μέσα από την «αυτομυθοπλασία» -σταθερό άξονα

περιμένουμε συνεχώς κάτι να συμβεί, ενώ οι χαρακτήρες συνομιλούν πασχίζοντας να επικοινωνήσουν. Μια επικοινωνία που σαμποτάρεται από λεκτικά παιχνίδια και κωμικές στιχομυθίες μέσα σε έναν διαρκή αγώνα επιβολής και ... επιβίωσης. Η πάλη για εξουσία σταδιακά μετατρέπεται σε υπαρξιακή αγωνία, την ώρα που οι δύο Δελφίνοι διανύουν μια διαδρομή πτώσης και έκπτωσης.

«Τα άνθη του κακού» του

Σέρχιο Μπλάνκο στο Θέατρο του Νέου Κόσμου με τη Δέσποινα Σαραφείδου

έως 27 Ιανουαρίου

αναζήτησης στο έργο του- που συνδυάζει αριστοτεχνικά προσωπική εμπειρία και μυθοπλασία. Τα άνθη του κακού αποτελούν δεύτερο μέρος της τριλογίας αυτομυθοπλαστικών διαλέξεων «Εξομολογήσεις», όπου ο διάσημος συγγραφέας πειραματίζεται με τη λεπτή γραμμή ανάμεσα στο πραγματικό και το επινοημένο, το αντικειμενικό και το υποκειμενικό, το δημόσιο και το προσωπικό, δημιουργώντας έναν υβριδικό λόγο που ισορροπεί μεταξύ ακαδημαϊκής πειθαρχίας και θεατρικής συγκίνησης.

Ο Σέρχιο Μπλάνκο στέκεται μπροστά στον εμβληματικό πίνακα του Ρέμπραντ Η τύφλωση του Σαμψών από τους Φιλισταίους και ξεκινάει μια διάλεξη περί βίας. Η εισήγησή του είναι τολμηρή και κινείται μεταξύ ακαδημαϊκότητας και βιώματος, χωρίς να διακρίνεται με σαφήνεια η πραγματικότητα από τη φαντασία, η προσωπική αλήθεια από το ψέμα, το ψέμα από την εξομολόγηση. Ταυτόχρονα, ο συγγραφέας διερευνά τη βία της λογοτεχνίας: μια βία που τον έχει σημαδέψει ως πόνος, αλλά και συνεπάρει ως απόλαυση.

Το ρόλο του Σέρχιο Μπλάνκο ερμηνεύει η Δέσποινα Σαραφείδου. Πρόκειται για τη δεύτερη συνεργασία του διεθνούς δημιουργού με την ηθοποιό, η οποία πρώτη που σύστησε το έργο του στο ελληνικό κοινό το 2011, μέσα από τη μετάφραση, σκηνοθεσία και ερμηνεία του μονολόγου *Kassandra*. Η σκηνοθετημένη από τον Μπλάνκο ερμηνεία της Σαραφείδου εντείνει το παιχνίδι αποστασιοποίησης και τη θεατρικότητα της διάλεξης, παρασύροντας το κοινό σε μια εμπειρία απρόβλεπτη και συναρπαστική.

«Εκείνος που έκλεψε

τη μέρα και πλήρωσε τη νύχτα»
του Γκέοργκ Κάιζερ στο Νέο
Θέατρο Κατερίνα Βασιλάκου σε
σκηνοθεσία Θωμά Μοσχόπουλου

έως 01 Φεβρουαρίου

Το έργο «Εκείνος που έκλεψε τη μέρα και πλήρωσε τη νύχτα», η νέα διασκευή του Θωμά Μοσχόπουλου, πάνω στο αριστουργήμα του εξπρεσιονιστικού θεάτρου “*Von morgens bis mitternachts*” του Γκέοργκ Κάιζερ, κάνει

πρεμιέρα στις 19 Δεκεμβρίου στο Νέο Θέατρο Βασιλάκου.

Ο Θωμάς Μοσχόπουλος διασκευάζει και σκηνοθετεί το έργο-σταθμό του 20ού αιώνα, που μέσα από έντονους συμβολισμούς και μαύρο χιούμορ, σχολιάζει

την υπαρξιακή αγωνία του ανθρώπου, μέσα σε έναν κόσμο που παραπαίει ανάμεσα σε πολέμους, οικονομικές και ιδεολογικές κρίσεις. Η νέα αυτή ανάγνωση αξιοποιεί τη λεπτή ισορροπία ανάμεσα στην εφιαλτική κωμωδία και το υπαρξιακό δράμα και δημιουργεί ένα σύμπαν όπου ο σαρκασμός λειτουργεί ως αντίδοτο στη συλλογική παράνοια της εποχής.

Στον πρωταγωνιστικό ρόλο, ο Ορφέας Αυγουστίδης δίνει σάρκα και οστά στον αβέβαιο (αντι)ήρωα, ενώ στο πλάι του η Ευγενία Σαμαρά ενσαρκώνει πολλαπλές γυναικείες φιγούρες-σύμβολα, λειτουργώντας ως καθρέφτης και πρόκληση για εκείνον. Μαζί τους επί σκηνής (αλφαβητικά) οι: Βαλεντίνος Κόκκινος, Άλκης Μπακογιάννης, Κωνσταντίνος Πλεμμένος και Γιάννης Σαμψαλάκης.

«'Ημερη - Η Ανατομία

μιας Πτώσης» του Φιοντόρ
Ντοστογιέφσκι στο Θέατρο
Θησείων σε σκηνοθεσία Γιάννη
Νταλιάνη

έως 27 Ιανουαρίου

Η «'Ημερη» του Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι, μία από τις πιο δυνατές και σκοτεινές νουβέλες του, μεταφέρεται στη σκηνή του Θεάτρου Θησείων σε διασκευή και σκηνοθεσία του Γιάννη Νταλιάνη. Η παράσταση, εμπνευσμένη από το έργο, τη ζωή και τη φιλοσοφία του κορυφαίου Ρώσου συγγραφέα, επιχειρεί μια σύγχρονη, εσωτερική ανάγνωση πάνω στην έννοια της πτώσης — σωματικής, ηθικής και υπαρξιακής.

Ο Ντοστογιέφσκι τοποθετεί στο κέντρο της αφήγησης έναν άνδρα-αφηγητή, που μονολογεί πάνω από το άψυχο σώμα της γυναίκας του. Ένα παραλήρημα ενοχής, μίσους, αγάπης και αυτοδικαίωσης. Ο Γιάννης Νταλιάνης προχωρά ένα βήμα παραπέρα: δίνει φωνή και στη γυναίκα, που στο πρωτότυπο παραμένει σιωπηλή.

Μια φωνή γεμάτη ζωντάνια που, καθώς επιζητά την επαφή, φιμώνεται γιατί αποτελεί κίνδυνο και απειλή για τους νόμους μιας πατριαρχικής κοινωνίας. Τελικά μέσα από την αναμέτρηση δύο

κόσμων – του ανδρικού λόγου και της γυναικείας σιωπής – αναδύεται μια σκηνική «ανατομία» της εξουσίας, της αγάπης και της εσωτερικής αποξένωσης.

Το Θέατρο Θησείον μετατρέπεται σε ένα παράδοξο ενεχυροδανειστήριο αναμνήσεων και χαμένων ονείρων. Εκεί όπου τα αντικείμενα αποκτούν φωνή και οι άνθρωποι χάνουν τη δική τους. Η αφήγηση εξελίσσεται ανάμεσα σε σκιές,

αντανakλάσεις και μουσικές παρεμβολές, σε έναν χώρο όπου το φως, ο ήχος και η σιωπή λειτουργούν ως δραματουργικά εργαλεία. Η παράσταση διατηρεί τη μεταφυσική ατμόσφαιρα του Ντοστογιέφσκι, ενώ συνομιλεί με το σήμερα – με έναν κόσμο που συνεχίζει να εγκλωβίζει, να απομονώνει, να τιμωρεί. Ο έρωτας μετατρέπεται σε πράξη εξουσίας, η αγάπη σε εμμονή, και η λύτρωση σε αδιέξοδο..

«**Τ**ΕΡΜΑ (η

ανεκπλήρωτη)» σε σκηνοθεσία
Μαρίας Πρωτόπαππα: Η τραγική
ηρωίδα του Λόρκα στο Θέατρο
Τέχνης

έως 28 Φεβρουαρίου

Η Μαρία Πρωτόπαππα επιστρέφει στο ιστορικό Υπόγειο του Θεάτρου Τέχνης Καρόλου Κουν, για να σκηνοθετήσει και να ενσαρκώσει τη θρυλική «Γέρμα» του Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα. Μαζί της επί σκηνής ένας σπουδαίος θίασος: ο Γιάννος Περλέγκας με τον οποίο συνυπογράφουν και τη δραματουργική επεξεργασία, ο Σίμος Κακάλας που συναντιούνται πρώτη φορά σκηνικά, η Ηλέκτρα Μπαρούτα που βρίσκονται ξανά μετά την «Αντιγόνη» του Ανούιγ και ο Νώντας Δαμόπουλος, μια συνεργασία που

συνεχίζεται μετά την επιτυχημένη «Ανδρομάχη».

Τριάντα τρία χρόνια μετά το ανέβασμα του έργου από τον Μίμη Κουγιουμτζή, στη μνήμη του οποίου αφιερώνεται και η παράσταση, η τραγική ηρωίδα του Λόρκα ζωντανεύει ξανά στη σκηνή του Θεάτρου Τέχνης, με νέα σκηνοθετική ματιά της Μαρίας Πρωτόπαππα.

Η «Γέρμα» – ένα από τα σημαντικότερα έργα του ισπανικού θεατρικού ρεπερτορίου

– πραγματεύεται την αγωνιώδη αναζήτηση της μητρότητας ως εκπλήρωση ενός εαυτού γεννημένου από την καταπίεση των κοινωνικών συμβάσεων και το τίμημα της επιθυμίας. Μέσα στο έργο του ο Λόρκα φυτεύει την αγωνία της δικής του ανεκπλήρωτης πραγματικότητας σε μια χρονική περίοδο, όταν γύρω του τα στηρίγματα έχουν όλα καταρρεύσει.

Μία γυναίκα που δεν περιμένει από τον άντρα που την οδήγησαν να παντρευτεί ούτε έρωτα ούτε χρήμα, περιμένει παιδιά. Εκείνος δεν έχει την φλόγα να ανάψει μέσα της μια καινούρια ζωή. Από την άλλη, ένας ταπεινός βοσκός, παιδικός της φίλος που

θα μπορούσε να της χαρίσει την μητρότητα, δεν είναι δικός της. Κι εκείνη δεν καταδέχεται να γίνει μοιχαλίδα. Ο άντρας της, καχύποπτος φέρνει τις αδελφές του να την περιφρουρούν. Η αγωνία της γυναίκας την οδηγεί σε άκρα. Έτσι, μια νύχτα, που βρίσκονται με τον άντρα της στο ξωκλήσι του Αγίου της Γονιμότητας, σε μια σχεδόν παγανιστική γιορτή, (η τελευταία της ελπίδα) εκείνος της ομολογεί πως επιλέγει να μείνει άτεκνος κι εκείνη σε μια έκρηξη απόγνωσης τον πνίγει. Πνίγοντας τη μοναδική ελπίδα της για εκπλήρωση των πόθων της, επιζητώντας το τέλος της αγωνίας..

Η

Ομαδική έκθεση "Merry and Red"

έως τις 10 Ιανουαρίου

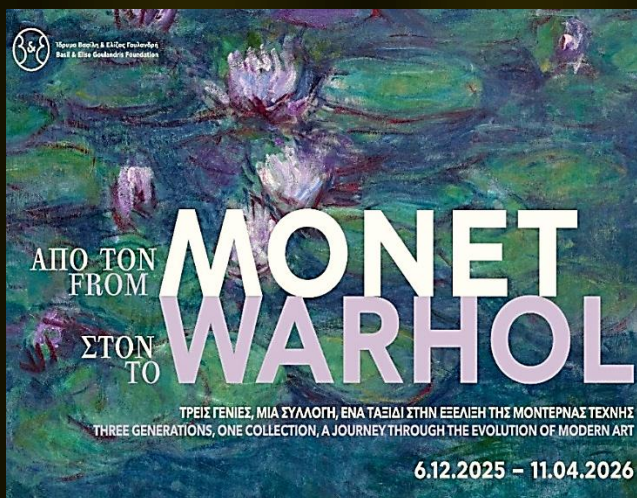
Η Γκαλερί Σκουφά παρουσιάζει τη νέα ομαδική έκθεση με τίτλο "Merry and Red", όπου το κόκκινο χρώμα αποτελεί το κεντρικό θέμα. Οι καλλιτέχνες της έκθεσης εξερευνούν το κόκκινο ως πηγή έμπνευσης και προσωπικής έκφρασης, αναδεικνύοντας διαφορετικές πτυχές του μέσα από ποικίλες τεχνοτροπίες. Η έκθεση περιλαμβάνει έργα που μετατρέπουν το χρώμα σε συναίσθημα,

σε μικρές ιστορίες που γεννούν μνήμες, λίγο πριν τα Χριστούγεννα.

Συμμετέχουν: : Γιώργος Χαδούλης, Τάσος Μαντζαβίνος, Νίκος Αγγελίδης, Βασίλης Πέρρος, Ηλίας Παπαηλιάκης, Ειρήνη Ηλιοπούλου, Νίκος Λαγός, Παναγιώτης Μπελντέκος, Τίνα Καραγεώργη, Ειρήνη Κανά, Θανάσης Μακρής, Καλλιόπη Ασαργιωτάκη, Αχιλλέας Ραζής, Μαρία

Γιαννακάκη, Αντώνης Σκαμπαβίριας, Αντώνης Στάβερης, Κώστας Σπυριούνης, Κατερίνα Σεραφετινίδου, Βαγγέλης Ρήνας, Αλέξης Κυριτσόπουλος, Γιάννης Ευθυμίου, Αλέξανδρος Μαγκανιώτης, Παναγιώτης Τούντας, Λήδα Κοντογιαννοπούλου, Δάφνη Αγγελίδου, Στέλλα Καπεζάνου, Τάσος Παυλόπουλος, Τάνια Δημητρακοπούλου, Δημήτρης Κατσιγιάννης, Ιάσωνας Βενετσιανόπουλος, Ελένη Γλύνη, Στέλλα Μελετοπούλου, Πάυλος Σάμιος, Νεκτάριος Αποσπόρης, Αντώνης Τιτάκης, Μιχάλης Μαδένης, Κατερίνα Μωραίτου, Προδρόμος Χαραλαμπίδης, Αχιλλέας Μεσάικος, Δημήτρης Τζαμουράνης.

Παράλληλα, στον πρώτο όροφο της Γκαλερί Σκουφά θα παρουσιαστεί μια ιδιαίτερα σημαντική ενότητα έργων παλαιών και καταξιωμένων καλλιτεχνών, τα οποία αναδεικνύουν την ιστορική βαρύτητα της σύγχρονης ελληνικής τέχνης. Συμμετέχουν: Γιάννης Γαΐτης, Γιάννης Τσαρούχης, Αλέκος Φασιανός, Μάριος Πράσιнос, Κωνσταντίνος Βολανάκης, Σπύρος Βασιλείου, Γιάννης Μόραλης, Χρήστος Μποκόρος, Θεόδωρος Στάμος, Νίκος Χατζηκυριάκος – Γκίκας, Αλέξης Ακριθάκης, Παναγιώτης Τέτσης, Γιώργος Λάππας..

Η έκθεση παρουσιάζει 83 έργα τέχνης από 45 διεθνούς φήμης καλλιτέχνες, προερχόμενα από σημαντική ευρωπαϊκή ιδιωτική συλλογή. Καλύπτει πάνω από 12 καλλιτεχνικά κινήματα, από τον ιμπρεσιονισμό έως την pop art, και

Ο μαδική έκθεση "Από τον

Monet στον Warhol"

έως τον Απρίλιο του 2026 -
Μουσείο Ιδρύματος Βασίλη & Ελίζας
Γουλανδρή

εκτείνεται σε 130 χρόνια καλλιτεχνικής δημιουργίας. Συμμετέχουν καλλιτέχνες όπως οι Bonnard, Chagall, De Kooning, Degas, Gauguin, Kandinsky, Lichtenstein, Magritte, Man Ray, Marquet, Matisse, Modigliani, Monet, Morisot, Munch, Picasso, Pissarro, Seurat, Signac, Toulouse-Lautrec και Warhol. Επιμέλεια: Μαρία Κουτσομάλλη-

Moreau (Υπεύθυνη Συλλογών Ιδρύματος B&E Γουλανδρή), Marina Ferretti (Επίτιμη

Επιστημονική Διευθύντρια Musée des impressionnismes Giverny).

Δημήτρης Σεβαστάκης έκθεση

"Ο λόγος και ο τόπος"

έως 28 Φεβρουαρίου στην
Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

Η έκθεση του Δημήτρη Σεβαστάκη με τίτλο "Ο λόγος και ο τόπος" παρουσιάζει περισσότερα από διακόσια έργα που δημιουργήθηκαν την τελευταία δεκαετία. Η έκθεση διαρθρώνεται σε δύο ενότητες: "Λόγος", με φανταστικούς λογοτεχνικούς ήρωες, συγγραφείς και αναγνώστες, και "Τόπος", με τοπία από τη Σάμο και τον Υμηττό. Επαναλαμβανόμενα μοτίβα του καλλιτέχνη, όπως λύκοι και η σελήνη, δίνουν ιδιαίτερο χαρακτήρα στα

έργα. Ο Δημήτρης Σεβαστάκης σπούδασε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και είναι καθηγητής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ. Επιμέλεια καταλόγου: Σταύρος Ζουμπουλάκης..

Ομαδική έκθεση "Γεωμετρική Αφαίρεση"

έως 21 Φεβρουαρίου

Το Ίδρυμα Εικαστικών Τεχνών και Μουσικής Β. & Μ. Θεοχαράκη ανοίγει το εικαστικό του πρόγραμμα με μια έκθεση αφιερωμένη σε έξι πρωτοποριακές

γυναίκες της γεωμετρικής αφαίρεσης: Όπου Ζούνη, Etel Adnan, Samia Halaby, Saloua Raouda Choucair, Ebtisam Abdulaziz και Lubna Chowdhary. Τα έργα προέρχονται από σημαντικές συλλογές και ιδιωτικές

πηγές, εστιάζοντας στις διαφορετικές προσεγγίσεις της αφαίρεσης και τη συμβολή της ισλαμικής αισθητικής.

Η έκθεση αναδεικνύει τις ιδιαίτερες γενεαλογίες της αφαίρεσης στον αραβικό

κόσμο και τονίζει τη διαπολιτισμική διάσταση του κινήματος. Τα έργα της Όπυς Ζούνη αποτελούν τον κεντρικό άξονα της έκθεσης, σε δημιουργικό διάλογο με τα υπόλοιπα εκθέματα. Επιμέλεια: Γιάννης Μπόλης.

Κώστας Παπανικολάου

έκθεση "Τέσσερις Εποχές"

έως 15 Φεβρουαρίου - Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

Η έκθεση "Τέσσερις Εποχές" του Κώστα Παπανικολάου στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος παρουσιάζει την εικαστική προσέγγιση του καλλιτέχνη στα θέματα του τοπίου και της σύγχρονης ηθογραφίας, τόσο στο αστικό όσο και στο αγροτικό περιβάλλον. Τα έργα εστιάζουν στην αίσθηση του άχρονου, με απεικονίσεις ανθρώπων σε καθημερινές στιγμές, έξω από το άγχος της καθημερινότητας.

Η έκθεση δομείται γύρω από το σχήμα των τεσσάρων εποχών, με κεντρικούς πίνακες και συνοδευτικά μικρότερα έργα. Ο Κώστας Παπανικολάου ανήκει στη Νέα Παραστατικότητα και θεωρείται σημαντικός εκπρόσωπος του ρεύματος.

Καλλιτέχνης: Κώστας Παπανικολάου

Επιμέλεια έκθεσης: Σπύρος Μοσχονάς,
Αθηνά Κυριακώδη

Επιμέλεια καταλόγου: Σταύρος
Ζουμπουλάκης

Francisco Goya "Los

Caprichos"

από 22 Ιανουαρίου - Εθνική
Πινακοθήκη

ζωγράφος της Ισπανικής Αυλής εκφράζει τον επαναστατικό χαρακτήρα μιας τέχνης ώριμης και απελευθερωμένης από τις δεσμεύσεις των δημόσιων παραγγελιών.

Εμφορούμενος από τα πνευματικά και φιλοσοφικά ερείσματα του Διαφωτισμού που πρέσβευε τα ιδανικά της λογικής, της προόδου και της ελευθερίας, ο Goya αντλεί τα θέματά του από την ίδια τη ζωή της εποχής του, εστιάζοντας στις πιο προκλητικές όψεις της κοινωνικής και πολιτικής πραγματικότητας που τον περιβάλλει, προκειμένου να ασκήσει κριτική στις σκοτεινές πλευρές της ισπανικής κοινωνίας του τέλους του 18ου αιώνα. Στηλιτεύει τη ματαιοδοξία και τις υποκριτικές ανθρώπινες σχέσεις, την πορνεία, τη μιζέρια και την αμορφωσιά των απλών ανθρώπων που ζουν σε έναν κόσμο βυθισμένο στις δεισδαιμονίες και τις μαγικές πρακτικές. Καυτηριάζει την τεμπελιά και τη διαφθορά μιας συντηρητικής και σκοταδιστικής Εκκλησίας που χρησιμοποιεί ως όργανο καθυπόταξης την Ιερά Εξέταση. Χλευάζει θεσμούς

Ο γδόντα χαρακτηριστικά, οξυγραφίες σε χαρτί και ακουατίντα, που χρονολογούνται από το 1797-98, θα παρουσιαστούν σε μια έκθεση και θα συνοδεύονται από φωτογραφίες των προπαρασκευαστικών σχεδίων. Είναι η πρώτη χαρακτηριστική σειρά του Goya και η μόνη που δημοσιοποιήθηκε όταν ο καλλιτέχνης ήταν εν ζωή. Η σειρά που έχει στην κατοχή της η Εθνική Πινακοθήκη είναι εκτυπωμένη το 1803 και αγοράστηκε το 1962 όταν ήταν διευθυντής ο Μ. Καλλιγάς.

Η σειρά των χαρακτηριστικών με τίτλο Los Caprichos, που ο Francisco Goya δημοσίευσε στις αρχές του 1799, αποτελεί ένα έργο-ορόσημο στην καλλιτεχνική του εξέλιξη, καθώς για πρώτη φορά ο επίσημος

σατιρίζοντας την άγνοια και την απληστία γιατρών, δασκάλων και δικαστών, ασκώντας έτσι μια έμμεση κριτική στην εξουσία του Στέμματος. Απεικονίζει φαντασιακές σκηνές μαγικών τελετουργικών, εκφράσεις ενός δημιουργικού οραματισμού που επεκτείνεται για να αγκαλιάσει διαστάσεις δαιμονικές, αποκυήματα της νύχτας της λογικής.

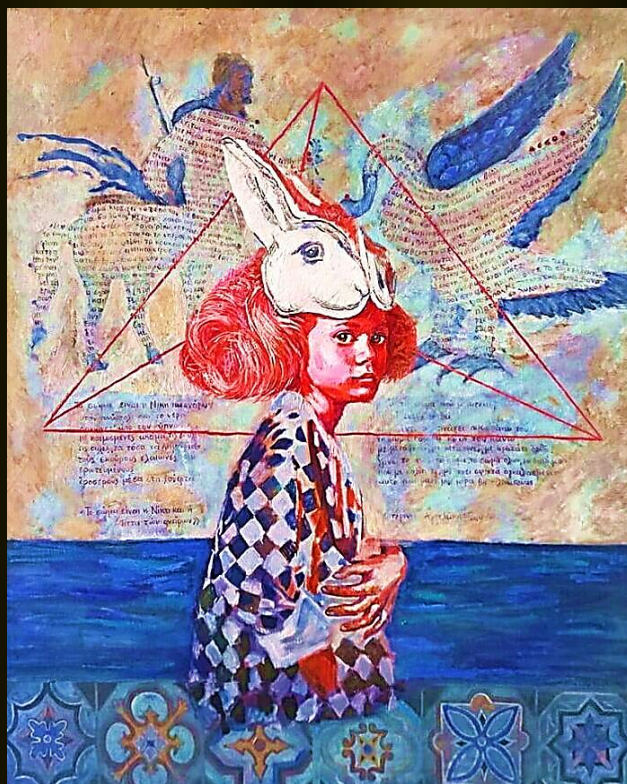
Αυτή η εμβύθιση στα σκοτάδια του ανθρώπινου ψυχισμού χρησιμοποιεί συχνά ως μορφολογικό εργαλείο την παραμόρφωση: αλλοίωση των χαρακτηριστικών του προσώπου με έντονους και αποκρουστικούς μορφασμούς, περιγραφή της φθοράς και του γήρατος των γυμνών σωμάτων των

μαγισσών, ασχήμια, ζωομορφισμός – πρόσωπα και σώματα που λειτουργούν ως αποτυπώσεις ψυχικών διαστρεβλώσεων και παθών. Όντα στο μεταίχμιο της φαντασίας και της πραγματικότητας, κινούμενα μέσα σε δραματικά φωτισμένα σκηνικά που ζωντανεύουν χάρη στην αριστοτεχνική χρήση της τεχνικής της ακουατίντας. Τα έργα αυτά απευθύνονται στο σύγχρονο άνθρωπο, καθώς οι αναφορές τους στα κακώς κείμενα μιας μακρινής χρονικά κοινωνίας υπερβαίνουν την ιστορική τους στιγμή και αποκτούν χαρακτήρα πανανθρώπινο. Έργα μιας διαχρονικής μοντερνικότητας, που συγκινούν εξαιτίας τόσο της εικαστικής τους συγκρότησης όσο και του προβληματισμού που εξακολουθούν να εγείρουν γύρω από τα ανθρώπινα πάθη..

Ομαδική έκθεση στην Imagine Visual Arts με έργα 10 σύγχρονων Ελλήνων καλλιτεχνών

έως τις 18 Ιανουαρίου

Το παιχνίδι βρίσκεται στον πυρήνα της ανθρώπινης εμπειρίας. Από τα πρώτα χρόνια της ζωής, λειτουργεί ως τρόπος εξερεύνησης, μάθησης και φαντασίας. Μέσα από το παιχνίδι οργανώνεται ο κόσμος, δοκιμάζονται ρόλοι, διαμορφώνονται κανόνες και

γεννιούνται ιστορίες. Αυτή τη διαρκή,

ενεργή παρουσία του παιχνιδιού στη ζωή και τη σκέψη φέρνει στο προσκήνιο η ομαδική έκθεση PLAYROOM, που παρουσιάζεται στον χώρο τέχνης Imagine Visual Arts στην Παιανία.

Την επιμέλεια της Έκθεσης υπογράφει η ιστορικός τέχνης Ελένη Γατσά, η οποία συγκεντρώνει δέκα σύγχρονους Έλληνες καλλιτέχνες σε έναν κοινό εικαστικό τόπο, όπου το παιχνίδι λειτουργεί ως κεντρικός άξονας αφήγησης και δημιουργίας.

Η έκθεση αντλεί από τη μνήμη της παιδικής εμπειρίας, από τη θεωρία του παιχνιδιού και από τη σύγχρονη υλικότητα της τέχνης. Ζωγραφική, γλυπτική, κατασκευές, υφάσματα και μικτές τεχνικές συνθέτουν ένα ενιαίο περιβάλλον, μέσα στο οποίο η

φαντασία ενεργοποιείται ως εργαλείο κατανόησης του κόσμου. Ο εκθεσιακός χώρος μετατρέπεται σε πεδίο συνάντησης εικόνων, αντικειμένων και αφηγήσεων: πόλεις φτιαγμένες από παιχνίδια και καθημερινά υλικά, μηχανισμοί που παραπέμπουν σε διαδικασίες συναρμολόγησης, σώματα σε κίνηση και μορφές από τον κόσμο του παραμυθιού..

Οι συμμετέχοντες καλλιτέχνες, Βαγγέλης Θεοδωρίδης, Νίκος Ιωσήφ, Θεόφιλος Κατσιπάνος, Φώτιος Μπάλας, Ισμήνη Μπονάτσου, Σμαράγδα Παπούλια, Βασίλης Σούλης, Μάιρα Στέφου, Παναγιώτης Τανιμανίδης και Μάριος Φουρνάρης προέρχονται από διαφορετικές γενιές και εργάζονται με διαφορετικά μέσα.

Εμπνεόμενη από την προσωπική εμπειρία της μητρότητας η Αντύπα παρουσιάζει μια σειρά 20 ελαιογραφιών που συνδυάζουν τη ζωγραφική του βλέμματος με εικόνες

«Χείμαρροι Ζωής»: Η

Ελέσα Αντύπα εγκαινιάζει τη δεύτερη ατομική έκθεση ζωγραφικής της στην Αίθουσα Τέχνης Αθηνών

έως τις 17 Ιανουαρίου

σκηνοθετημένες από έναν σύνθετο ψυχισμό. Αποτυπώνοντας στον καμβά ή το ξύλο τη σχέση γέννησης και φυσικής αναγέννησης, καθώς και μια αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στο δέος της φύσης και το δέος

της μητρότητας, δημιουργεί έργα που υπερβαίνουν το προσωπικό της βίωμα..

Σύμφωνα με την επιμελήτρια της έκθεσης, Ελισάβετ Πλέσσα: «Ανάμεσα σε συστάδες λουλουδιών που μοιάζει να την προστατεύουν από μια απειλητική καθημερινότητα, η Αντύπα αναπαύεται σαν κοιμωμένη Περσεφόνη στην αγκαλιά της γης που ολάνθιστη την περιμένει να ξυπνήσει προαναγγέλλοντας την ανάσταση, την ανα-γέννηση της ζωής, την άνοιξη που έχει ήδη έρθει. Μέσα από ευδιάκριτους συμβολισμούς και αναφορές στην αρχαιοελληνική μυθολογία και σε μεγάλους δασκάλους της τέχνης, η Αντύπα αντιπαραβάλλει τη ρεαλιστική απόδοση της ανθρώπινης μορφής με αφαιρετικά πεδία χρώματος και υφής που υποδύονται μεγαλειώδεις βράχους, ορμητικά ποτάμια και ρέματα λουλουδιών. Κατορθώνοντας να ενώσει στα έργα της το περιεχόμενο με τη φόρμα, την έννοια με την ύλη, την όψη

με την αφή, εντέλει τη φύση με την τέχνη, οι χείμαρροι των εικόνων της γίνονται χείμαρροι ζωής που κυλούν παράλληλα με τη δική της. Η μητρότητά της παύει να είναι μια προσωπική ιστορία, είναι μια ιστορία της ζωγραφικής».

Η Ελέσα Αντύπα γεννήθηκε στην Αθήνα το 1990. Σπούδασε Ψυχολογία στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, από όπου αποφοίτησε το 2013. Στη συνέχεια διδάχθηκε Ζωγραφική στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών με καθηγητές τον Άγγελο Αντωνόπουλο και τον Πάνο Χαραλάμπους (2013-2018). Παράλληλα παρακολούθησε μαθήματα Ζωγραφικής στην Ομάδα Τέχνης «Σημείο» με δασκάλους τον Γιώργο Ρόρρη και την Κάλλια Τριανταφύλλου (2015-2019). Ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Η έκθεση συνοδεύεται από δίγλωσσο κατάλογο (ελλ-αγγλ) με κείμενο της Ελισάβετ Πλέσσα.

200

χρόνια Γιόχαν Στράους

07 Ιανουαρίου - Δημοτικό Θέατρο Πειραιά

Μπορεί ο Γιόχαν Στράους (υιός) να είναι ένας από τους κύριους υπεύθυνους για την τεράστια δημοτικότητα που απέκτησε ο χορός του βαλς στον 19ο αιώνα και γι' αυτό να κέρδισε δίκαια τον χαρακτηρισμό «βασιλιάς του βαλς», αλλά ακόμα πιο εντυπωσιακό είναι το γεγονός ότι το τεράστιο σε έκταση έργο του παραμένει μέχρι σήμερα συναρπαστικό, ικανό να συγκινήσει ένα ευρύτατο κοινό διεθνώς, πάντα ευχάριστο, αποδεκτό και ταυτισμένο με το χαμόγελο της αισιοδοξίας για την έλευση του Νέου Έτους...

Με ένα τέτοιο «χαμόγελο», η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών τιμά τον μεγάλο Αυστριακό συνθέτη και υποδέχεται με τη μουσική του τη Νέα Χρονιά, πραγματοποιώντας μία περιοδεία στον Πειραιά, την Πελοπόννησο και την Κρήτη, υπό τη διεύθυνση του πολυβραβευμένου και ανερχόμενου Γεωργιανού μαέστρου, Μίριαν Χουχουναϊσβίλι.

Πρόγραμμα Εκδήλωσης: Έργα του Γιόχαν Στράους (υιού) (1825 – 1899)

Νέοι δεξιότητες - Κυριακή μεσημέρι στο Μέγαρο

11 Ιανουαρίου - Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Με το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον και σταθερό στόχο την ανάδειξη νέων ταλέντων, το Μέγαρο δίνει και φέτος βήμα σε τέσσερις εξαιρετικούς νέους μουσικούς, οι οποίοι διακρίθηκαν στο διαγωνιστικό τμήμα του προγράμματος «Ακούμε τους νέους 2025». Στο κοινό του Μεγάρου θα συστηθούν η Μιζούκι Σιδέρη, η Φανή Βαλταδώρου, ο Φίληβος Γκάτζιος και ο Κώστας Μάρκου. Είναι η νέα γενιά των σπουδαίων ελλήνων

σολίστ που αναμετρίονται με εμβληματικά έργα, φιλοδοξώντας να μοιραστούν το πάθος τους για την κλασική μουσική. Το πρόγραμμα «Ακούμε τους νέους» είναι μια πρωτοβουλία του Καλογεροπούλειου Ιδρύματος Κορίνθου και πραγματοποιείται σε συνεργασία με το Μέγαρο, το Τρίτο Πρόγραμμα και το Σωματείο ΔΙΑΖΩΜΑ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: Μιζούκι Σιδέρη: JOHANN SEBASTIAN BACH, Σουίτα αρ. 3 για σόλο τσέλο σε ντο μείζονα, BWV 1009

Κώστας Μάρκου: FRÉDÉRIC CHOPIN, Nocturne σε σι μείζονα, έργο 32, αρ. 1, FRANZ LISZT, Μπαλάντα αρ. 2 σε σι ελάσσονα, S. 171

Φανή Βαλταδώρου – Φίληβος Γκάτζιος: LOWELL LIEBERMANN, Σονάτα για φλάουτο και πιάνο, έργο 23

Φίληβος Γκάτζιος: MAURICE RAVEL, Garpard de la nuit, M 55)

20 Χρόνια από τον θάνατο του Λίγκετι

12 Ιανουαρίου – Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή

Με αφορμή τον θάνατο της μητέρας του, ο Μπραμς εξερεύνησε τον σπάνιο ηχητικό συνδυασμό του βιολιού με το γαλλικό κόρνο και το πιάνο και συνέθεσε αυτό το τρίο που πλέον κατέχει περίοπτη θέση στην πλούσια εργογραφία του για σύνολα μουσικής δωματίου.

Λίγο παραπάνω από έναν αιώνα μετά, ο Λίγκετι, που πολύ λίγο ασχολήθηκε με τα μικρά σύνολα μουσικής δωματίου, γράφει

ένα Τρίο «αφιέρωμα στον Μπραμς», ακριβώς για να συνοδεύει το έργο του Γερμανού συνθέτη σε προγράμματα συναυλιών.

Πρόγραμμα Εκδήλωσης: ΓΚΙΕΡΓΚΙ ΛΙΓΚΕΤΙ (1923 – 2006) Τρίο για βιολί, κόρνο και πιάνο, Hommage à Brahms (1982)

ΓΙΟΧΑΝΕΣ ΜΠΡΑΜΣ (1833 – 1897) Τρίο για βιολί, κόρνο και πιάνο σε μι ύφεση μείζονα, έργο 40

Από την Αυστρία σε έναν

Νέο Κόσμο: Ένα μουσικό ταξίδι με φλάουτο και έγχορδα

14 Ιανουαρίου - Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης

διεύθυνση του Γεωργίου Βράνου. Ακολουθεί το Κοντσέρτο για φλάουτο και ορχήστρα εγχόρδων του André Jolivet, με σολίστ τη φλαουτίστα Κωνσταντή Στρατάκη και διεύθυνση ορχήστρας τον Ruijun Ma. Στη συνέχεια παρουσιάζεται το Κοντσέρτο αρ. 2 σε Ρε μείζονα για βιολοντσέλο και ορχήστρα του Joseph Haydn, με σολίστ τη Ζωή Θωμάη Μπάρμπα και διευθυντή ορχήστρας τον Πάυλο Έλληνα. Το πρόγραμμα συνεχίζεται με το Κοντσέρτο αρ. 2 για πιάνο και ορχήστρα, έργο 22 σε σολ ελάσσονα του Camille Saint-Saëns, με σολίστ τον Δημήτριο Φαρμάκη και μουσική διεύθυνση από την Ελπινίκη Τατσσόγλου. Η συναυλία ολοκληρώνεται με τη Σουίτα αρ. 1 «Antiche Danze ed Arie per Liuto» του Ottorino Respighi, υπό τη διεύθυνση και πάλι του Γεωργίου Βράνου.

Η Συμφωνική Ορχήστρα του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας παρουσιάζει μια συναυλία υψηλών καλλιτεχνικών απαιτήσεων, η οποία πραγματοποιείται στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο της συνεργασίας του Μεγάρου με το TMET Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Η εκδήλωση αναδεικνύει το εκπαιδευτικό και καλλιτεχνικό έργο του Τμήματος, φέρνοντας στο προσκήνιο τόσο τη Συμφωνική Ορχήστρα όσο και διακεκριμένους φοιτητές-σολίστ.

Το πρόγραμμα της συναυλίας περιλαμβάνει έργα σημαντικών συνθετών του ευρωπαϊκού ρεπερτορίου. Η βραδιά ανοίγει με την «Pavane pour une infante défunte» του Maurice Ravel, υπό τη μουσική

Οι σολίστ της βραδιάς είναι φοιτητές του TMET Πανεπιστημίου Μακεδονίας στις ειδικεύσεις Οργανικής Μουσικής Εκτέλεσης. Η Συμφωνική Ορχήστρα του TMET λειτουργεί στο πλαίσιο συνδιδασκαλίας, με

τον Καθηγητή Δημήτριο Χανδράκη υπεύθυνο για τα έγχορδα και την Καθηγήτρια Κατρίν Αννέττε Τσεντς για τα πνευστά, ενώ τη γενική μουσική διεύθυνση έχει ο Καθηγητής Γεώργιος Βράνος. Την ορχήστρα διευθύνουν επίσης οι Ruijun Ma, Πάυλος Έλληνας και Ελπινίκη Τατσσόγλου, στο πλαίσιο της ειδίκευσης «Διεύθυνση Ορχήστρας». Η συναυλία αποτελεί

χαρακτηριστικό παράδειγμα της σύνδεσης της ανώτατης μουσικής εκπαίδευσης με τον δημόσιο πολιτιστικό χώρο και αναδεικνύει τη δημιουργική συνεργασία του Πανεπιστημίου Μακεδονίας με το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, προσφέροντας στο κοινό μια ολοκληρωμένη συμφωνική εμπειρία.

Λένια Ζαφειροπούλου -

Θοδωρής Τζοβανάκης

Ύπαρξη και χιούμορ στον Benjamin Britten και τον Ugo Wolf

15 Ιανουαρίου - Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Ο Κλωντ Ντεμπυσσύ δεν περιγράφει, υπαινίσσεται τα θέματα στα οποία παραπέμπουν οι στίχοι του συμβολιστή Πωλ Βερλαίν. Ο Μπέντζαμιν Μπρίττεν μελοποιεί ποιήματα του νατουραλιστή Τόμας Χάρντυ, όπου το πιάνο λειτουργεί συχνά ως αφηγητής και συνομιλητής της φωνής.

Ο Χούγκο Βολφ, τέλος, ακολουθεί με απόλυτη προσήλωση το ρυθμό, την εκφορά και τις εκφραστικές αποχρώσεις της ποίησης του Έντουαρντ Μαίρικε,

θυσιάζοντας –όπως πάντα στο έργο του– την προφανή μελωδία για χάρη της ενότητας λόγου και μουσικής και δημιουργώντας ένα προσωπικό είδος μουσικής απαγγελίας.

Δύο σπουδαίοι έλληνες σολίστ, η Λένια Ζαφειροπούλου και ο Θοδωρής Τζοβανάκης, συναντιούνται επί σκηνής για να παρουσιάσουν τρεις κορυφαίους συνθέτες του 19ου και του 20ού αιώνα, όπου η ποίηση διαμορφώνει τη μουσική έκφραση με διαφορετικούς τρόπους.

About Schubert

16 Ιανουαρίου - Αίθουσα Τελετών Α.Π.Θ.

Πόσοι από εμάς γνωρίζουμε την μουσική ιδιοφυΐα που ονομάζεται Φραντς Σούμπερτ; Γεννημένος στη Βιέννη στις 31 Ιανουαρίου του 1797, ο Φραντς Πέτερ Σούμπερτ στη διάρκεια της σύντομης ζωής του (έζησε μόλις 31 χρόνια) πρόλαβε να συνθέσει πάνω από 1.500 έργα, αφήνοντας πίσω του ένα τεράστιο οργανικό και φωνητικό έργο απaráμιλλης μουσικής ευγλωττίας. Η Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με την Ομάδα Rodez σας προσκαλούν σε μια παράσταση που υφαίνει θεατρικά την ζωή και το έργο του μεγαλοφυούς συνθέτη, ο οποίος παρά την απόρριψη και την περιφρόνηση που βίωσε, αφιέρωσε την ζωή του στην μουσική και στην αναζήτηση νέων τρόπων σύνθεσης και έκφρασης. Ο Φραντς

Σούμπερτ, ένας πραγματικός αντι-ήρωας του καιρού του, κατάφερε με την σκληρή δουλειά και το ταλέντο του να μπει επάξια στο Πάνθεον της Μουσικής ως ο τέταρτος και τελευταίος κορυφαίος κλασικός συνθέτης, ανάμεσα στον Χάυντν, τον Μότσαρτ και τον Μπετόβεν.

Σύλληψη / Συγγραφή / Σκηνοθεσία: Ανθή Σαββάκη
- Επιμέλεια Σκηνικού & Κοστούμιών : Αλεξάνδρα-Αναστασία Φτούλη - Επιμέλεια Κίνησης: Νικόλας Χατζηβασιλειάδης

Παίζουν οι ηθοποιοί: Μάριος Κρητικόπουλος, Σόνια Καλαϊτζίδου, Ζαχαρίας Γουέλα

Διεύθυνση ορχήστρας: Ρωμανός Παπάζογλου - Τραγούδι: Εβελίνα Χαβαλέ - Πιάνο: Μαριλένα Λιακοπούλου

Πρόγραμμα:

Φραντς Σούμπερτ (1797-1828): Συμφωνία αρ. 5 σε σι ύφεση μείζονα, D.485 (1ο και 4ο μέρος)

Κουαρτέτο εγχόρδων αρ.14 σε ρε ελάσσονα, D.810

‘Ο Θάνατος και η Κόρη’ [απόσπασμα]

Συμφωνία αρ.8 (7) σε σι ελάσσονα, D.759
(‘Ημιτελής’)

Πιάνο Τρίο σε μι ύφεση μείζονα, έργο 100 (2ο μέρος) [απόσπασμα]

Συμφωνία αρ. 9 σε ντο μείζονα, D.944 (Μεγάλη Συμφωνία)

Η Πέστροφα, D.550 (μεταγραφή για φωνή και πιάνο)

Εικόνες της Ρώμης: Νίνο Ρότα και Οττορίνο Ρεσπίγκι

90 χρόνια από τον θάνατο του Οττορίνο Ρεσπίγκι

16 Ιανουαρίου - Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Αναντίρρητα, η όπερα κυριάρχησε στην ιταλική μουσική για αιώνες και πολλοί (αν όχι οι περισσότεροι) από τους κορυφαίους συνθέτες όπερας όλων των εποχών ήταν Ιταλοί, αλλά αυτό δεν σημαίνει πως η ιταλική μουσική δεν εμπεριέχει και έργα οργανικής μουσικής και μάλιστα εκπληκτικής ομορφιάς! Εάν

αμφιβάλλετε, αξίζει να ανακαλύψετε μαζί με την Κρατική Ορχήστρα και τον μαέστρο της βραδιάς, Γιάννη Πουλάκη, τη ρομαντική μουσική του Τζουζέπε Μαρτούτσι (του αποκαλούμενου και Ιταλού «Μπραμς»), τον σαγηνευτικό ιμπρεσιονισμό του Οττορίνο Ρεσπίγκι και την ανάλαφρη, έντονα αφηγηματική μουσική του Νίνο Ρότα, που

εκτός από συνθέτης μουσικής για τον κινηματογράφο υπέγραψε πλήθος συμφωνικών έργων υψηλής ποιότητας.

Πρόγραμμα Εκδήλωσης:

ΤΖΟΥΖΕΠΕ ΜΑΡΤΟΥΤΣΙ (1856 – 1909),
Noveletta, έργο 82 αρ.2, Giga, έργο 61 αρ.3

NINO ROTA (1911 – 1979), Divertimento concertante για κοντραμπάσο και ορχήστρα

ΟΤΤΟΡΙΝΟ ΡΕΣΠΙΓΚΙ (1879 – 1936), Πεύκα της Ρώμης!.

Η Πολιτιστική Εταιρία Προμηθέας και το Σύνολο Φεστιβάλ Ιονίων σε συνεργασία με το Ωδείο Αθηνών και με την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των εργασιών που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των Σεμιναρίων Ερμηνείας Σύγχρονης Μουσικής: Τεχνικές εκτέλεσης & ερμηνείας στη Μουσική Δωματίου του 20ού & 21ου αιώνα.

Διδάσκοντες και συμμετέχοντες του Σεμιναρίου παρουσιάζουν σημαντικά έργα του ρεπερτορίου, διαφορετικών αισθητικών κατευθύνσεων και περιόδων, συμπεριλαμβανομένων και έργων που έχουν γραφτεί ειδικά για την περίσταση.

Καλειδοσκόπιο 3 -

Συναυλία
Μουσικής

Σύγχρονης

17 Ιανουαρίου - Ωδείο Αθηνών

“Έργα από όλη την ιστορία της σύγχρονης μουσικής παρουσιάζονται δίπλα-δίπλα, επιχειρώντας να αναδείξουν συγγένειες, συνέχειες αλλά και ρήξεις στο πώς και γιατί γράφεται ένα έργο, τόσο σε επίπεδο μουσικού υλικού ή μορφολογίας, όσο και στην φιλοσοφία και διερώτηση του τι είναι η μουσική Τέχνη. Το κομμάτι αυτό της μουσικής που ονομάζουμε Σύγχρονη έχει πλέον μία ιστορία αρκετά μεγαλύτερη από έναν αιώνα. Σχεδιάζοντας μία συναυλία, μπορεί κάποιος να διαλέξει ανάμεσα σε δύο κύριες, ισότιμες μεταξύ τους, προσεγγίσεις: θεματικά ή ανθολογικά. Η σειρά συναυλιών με τον τίτλο Καλειδοσκόπιο ακολουθεί τη δεύτερη προσέγγιση.” Ανάργυρος Δενιόζος

Έργα των John Luther Adams, Luciano Berio, Alban Berg, John Cage, Henry Cowell, George Crumb, Franco Donatoni, Michael Edgerton,

Adrian Enescu, Gerald Finzi, György Kurtág,
François-Bernard Mâche, Krzysztof
Penderecki, Francis Poulenc, Σάκη
Καλαβριζιώτη, Δημήτρη Μητρόπουλου,
Γιώργου Σισιλιάνου, Λεόντιου
Χατζηλεοντιάδη.

Ερμηνεύουν οι διδάσκουσες και
διδάσκοντες

Αγγελική Καθαρίου, μεσόφωνος
Ana Chifu, φλάουτο

Η Underground Youth Orchestra
υποδέχεται μια μεγάλη πιανίστα: η
Ντόρα Μπακοπούλου ερμηνεύει το
Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα αρ. 23,
Κ. 488, του Μότσαρτ υπό την διεύθυνση της
Κάθριν Λάρσεν Μαγκουάιρ.

Η περιζήτητη βρετανίδα μαέστρος
επιστρέφει στην Ελλάδα, για να διευθύνει
την ορχήστρα σε ένα πρόγραμμα που
περιλαμβάνει, επίσης, μια πανελλήνια
πρώτη, με την Εισαγωγή από την όπερα

Σπύρος Τζέκος, κλαρινέτο
Ηρώ Σειρά και Franc Shestani, βιολί
και οι συμμετέχουσες και συμμετέχοντες
Ιωάννα Παππά, Σοπράνο, Chengshuai Yang,
Βαρύτονος, Αλέξανδρος Βλάχος και
Δημήτρης Κυραναστάσης, κλαρινέτο,
Δημήτρης Ανδρονιάδης και Ανθή Κυρίτση,
πιάνο

Καλλιτεχνική διεύθυνση: Ανάργυρος
Δενιόζος

Ντόρα Μπακοπούλου –

Catherine Larsen Maguire Underground Youth Orchestra

18 Ιανουαρίου – Μέγαρο Μουσικής
Αθηνών

The Wreckers της Έθελ Σμυθ. Η αγγλίδα
συνθέτρια υπήρξε από τις πιο πρωτότυπες
και αμφιλεγόμενες φωνές τόσο στο χώρο
της μουσικής όσο και της πολιτικής ζωής
στη Βρετανία. Το πρόγραμμα
ολοκληρώνεται με ένα... αίνιγμα: τις
διάσημες παραλλαγές του σερ Έντουαρντ
Έλγκαρ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ETHEL SMYTH, Εισαγωγή από
την όπερα The Wreckers

WOLFGANG AMADEUS MOZART, Κοντσέρτο
για πιάνο και ορχήστρα αρ. 23, Κ. 488

EDWARD ELGAR, Enigma Variations, έργο 36

Από την Ποίηση στη

Μουσική...

Ένα δίκτυο έμπνευσης με
γέφυρα τον Ντεμπυσύ

19 Ιανουαρίου - Εθνική Βιβλιοθήκη της
Ελλάδος

Το πρόγραμμα ακολουθεί τα μονοπάτια της έμπνευσης: ο Ντεμπυσύ εμπνέεται από την ερωτική ποίηση της Βιλιτώς (υποτιθέμενης ακολούθου της Σαπφούς) και την πλαισιώνει με υποβλητικά, ατμοσφαιρικά ηχοτοπία, ενώ ο σύγχρονος του συνθέτης και συμφοιτητής Μωρίς Εμμανυέλ, μελετά την αρχαιοελληνική μουσική και γοητεύεται από την καινοτόμα διάθεση του πρώτου. Ο μεταγενέστερος Ιάπωνας συνθέτης Τόρου Τακεμίτσου αντλεί πρωτογενές υλικό από την ιαπωνική μουσική παράδοση, ενώ αφομοιώνει την υποβλητικότητα του τρόπου γραφής του Ντεμπυσύ, την ελλειπτική κίνηση και τους ασύμμετρους ρυθμούς, όπως χαρακτηριστικά αποτυπώνονται στο έργο του Rain Spell (1982).

Πρόγραμμα Εκδήλωσης: ΜΩΡΙΣ ΕΜΜΑΝΥΕΛ
(1862 – 1938), Σονάτα για φλάουτο,
κλαρινέτο και πιάνο, έργο 11 (1907)

ΚΛΩΝΤ ΝΤΕΜΠΥΣΥ (1862 – 1918), Il pleure
dans mon coeur, σε ποίηση του Paul Verlaine
για σοπράνο και άρπα

ΤΟΡΟΥ ΤΑΚΕΜΙΤΣΟΥ (1930 – 1996), Rain
Spell για φλάουτο, κλαρινέτο, βιμπράφωνο,
άρπα και πιάνο (1982)

ΚΛΩΝΤ ΝΤΕΜΠΥΣΥ (1862 – 1918), Les
chansons de Bilitis (Τα τραγούδια της
Βιλιτώς), σκηνική μουσική για αφηγητή, δύο
φλάουτα, δύο άρπες και τσελέστα (1901)

Κουαρτέτο Μποροντίν

Μεγάλοι Ερμηνευτές

19 Ιανουαρίου - Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Από το αισιόδοξο νεοκλασικό Πρώτο κουαρτέτο (1938), στο συνταρακτικό Όγδοο (1960) – αφιερωμένο «στα θύματα του φασισμού και του πολέμου»– και τέλος στο σκοτεινό, ελεγειακό Δέκατο πέμπτο (1974), το Κουαρτέτο Μποροντίν αναδεικνύει όλο το εύρος της εξέλιξης του Σοστακόβιτς. Άλλωστε, το διάσημο κουαρτέτο, που ιδρύθηκε το 1945 στη Μόσχα, είναι το μόνο σύνολο παγκοσμίως που έχει ολοκληρώσει τρεις πλήρεις κύκλους ηχογραφήσεων των

15 κουαρτέτων, την πρώτη φορά μάλιστα σε στενή συνεργασία με τον ίδιο τον συνθέτη. Αυτή τη βαθιά ερμηνευτική παράδοση κρατούν ζωντανή από γενιά σε γενιά τα σημερινά μέλη του συνόλου, παρουσιάζοντας σε μια παγκόσμια περιοδεία το 2025 (στα 50 χρόνια από το θάνατο του σοβιετικού συνθέτη) έναν από τους πλέον εμβληματικούς κύκλους μουσικής δωματίου για έγχορδα στον 20ού αιώνα.

Κonstantinos Gkinis

Reditus Project

21 Ιανουαρίου - Ωδείο Φ. Νάκας

Το project Reditus αποτελεί μια καινοτόμο μουσική πρωτοβουλία που εστιάζει στη δημιουργία εικόνων στον ακροατή μέσω πρωτότυπων συνθέσεων. Με ποικίλες μουσικές φόρμες και ρυθμικά μοτίβα, δημιουργείται μια

φανταστική ολότητα που καλεί το κοινό να βυθιστεί σε ένα ζωντανό και δυναμικό μουσικό ταξίδι. Βασικό στοιχείο του Reditus αποτελεί ο αυτοσχεδιασμός, ο οποίος ενισχύει την αμεσότητα και την αυθεντικότητα της κάθε στιγμής. Στηρίζεται

στην άμεση αλληλεπίδραση και επικοινωνία, μια μοναδική εμπειρία που εξελίσσεται σε πραγματικό χρόνο, ανάλογα με την ενέργεια και την αντίδραση των συμμετεχόντων.

Το Reditus καλεί το κοινό να βιώσει την τέχνη της μουσικής μέσα από την αυθόρμητη δημιουργία και την ειλικρινή έκφραση, αποδεικνύοντας ότι η μουσική είναι μια ζωντανή διαδραστική διαδικασία, γεμάτη εκπλήξεις και συναισθηματική δύναμη.

Μπετόβεν - Προκόφιεφ: Από τον Προμηθέα στον Ρωμαίο και την Ιουλιέτα

23 Ιανουαρίου - Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Γεννημένος στη Βενεζουέλα και πλέον με έδρα στο Βερολίνο, ο Ροντόλφο Μπαράες έχει αποδείξει τη χαρισματική μουσική του προσωπικότητα μέσα από βραβεία σε διαγωνισμούς στο Μεξικό, το Μάντσεστερ και το Χονγκ Κονγκ αλλά και με τις

επιτυχημένες του σταθερές συνεργασίες με τη Συμφωνική της Σιγκαπούρης και την περίφημη ορχήστρα «Σιμόν Μπολιβάρ» της Βενεζουέλας. Στο αθηναϊκό του ντεμπούτο ηγείται της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών, υποσχόμενος μία συναρπαστική ερμηνεία της δραματικότατης μουσικής που ο μεγάλος Σεργκέι Προκόφιεφ έγραψε για το

μπαλέτο «Ρωμαίος και Ιουλιέτα». Σολίστ της συναυλίας, στο νεανικό και σπινθηροβόλο Δεύτερο Κοντσέρτο του Μπετόβεν η αγαπημένη πιανίστα Ελισάβετ Κουναλάκη, καταθέτει τη μακρά της πείρα και την λεπτεπίλεπτη αισθητική της στην υπηρεσία της σπουδαίας αυτής παρτιτούρας.

Πρόγραμμα Εκδήλωσης:

ΛΟΥΝΤΒΙΧ ΒΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ (1770 – 1827), Τα πλάσματα του Προμηθέα, Εισαγωγή από το μπαλέτο, έργο 43 - Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα αρ. 2 σε σι ύφεση μείζονα, έργο 19

ΣΕΡΓΚΕΪ ΠΡΟΚΟΦΙΕΦ (1891 – 1953), Ρωμαίος και Ιουλιέτα, μπαλέτο, έργο 64 (αποσπάσματα από τις Σουίτες αρ. 1 και αρ. 2)

Alfred Lord Tennyson -

Richard Strauss, Enoch Arden - Piano Days

24 Ιανουαρίου - Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Το αφηγηματικό αριστούργημα της αγγλικής λογοτεχνίας Ενόχ Άρντεν είναι ένα ταξίδι ζωής και συναισθηματικής ενηλικίωσης, μια ιδιόμορφη ιστορία αγάπης που αφηγείται το μύθο του Οδυσσέα μέσα από ένα διαφορετικό πρίσμα. Το ποίημα ενέπνευσε τον Ρίχαρντ Στράους να συνθέσει ένα μοναδικό μουσικό έργο για αφηγητή και πιάνο, ένα είδος μελοδράματος, με το πιάνο να «σχολιάζει» ποικιλότροπα την αφηγηματική ροή του συναισθηματικά φορτισμένου ποιήματος.

Ο αγαπημένος ηθοποιός Κωνσταντίνος Μαρκουλάκης, πάντα ευρηματικός, υποβλητικός και πειστικός σε όλο το φάσμα των ρόλων, πλαισιώνεται μουσικά από τον Γιώργο Κωνσταντίνου, έναν από τους πλέον ακμαίους και «ανήσυχους» έλληνες πιανίστες, που ξέρει να θέτει τις αδιαμφισβήτητες εκφραστικές και δεξιολογικές αρετές του στην υπηρεσία όχι μόνο των γνωστών αλλά και των λιγότερο γνωστών έργων, που αξίζουν να γνωρίσουμε και να αγαπήσουμε!

riandaemonium: 6 πιάνα - 12 πιανίστες

25 Ιανουαρίου - Μέγαρο Μουσικής Αθήνα

Πριν από 25 χρόνια, μια αγαπημένη παρέα μουσικών, για να καταπολεμήσει τη μοναχικότητα του πιανίστα, δημιούργησε μια ορχήστρα πιάνων, επιχειρώντας να επαναπροσδιορίσει, σε ένα νέο πλαίσιο, τον παραδοσιακό πιανιστικό ήχο. Στην πρώτη του εμφάνιση στο Μέγαρο, το μουσικό σύνολο Riandaemonium προσφέρει ένα πολυπιανιστικό ηχητικό ταξίδι σε διαφορετικές εποχές, αισθητικές και τόπους. Τα έργα που θα ακουστούν έχουν γραφτεί ή διασκευαστεί ειδικά για το σύνολο.

Στο in C Lines 6x2 του Σάββα Τσιλιγκιρίδη δοκιμάζονται οι μινιμαλιστικές ηχητικές ικανότητες του συνόλου, σε ένα έργο με ρυθμική ορμή που παραπέμπει στο ροκ. Το Old Jazz Memories του Νικόλα Αναδολή

ενεργοποιεί τις μνήμες μας από αριστουργηματικά τραγούδια της τζαζ. Με τις 4 Μινιατούρες μεταφερόμαστε σε έναν ηχητικό κόσμο που μόνο η ευρηματική χρήση των έξι πιάνων μπορεί να ενεργοποιήσει. Η Musical Suite του Χρίστου Παπαγεωργίου αναμοχλεύει μνήμες από τις ελληνικές και ξένες δημοφιλείς παραδόσεις, σε έναν ήχο που εκμεταλλεύεται τις βαθιές εκφραστικές δυνατότητες του πιανιστικού παιξίματος. Σε μεταγραφή του Θόδωρου Κοτεπάνου, επιλεγμένα μέρη από τις τρεις σουίτες Ρωμαίος και Ιουλιέτα του Σεργκέι Προκόφιεφ μας μεταφέρουν στον γεμάτο πάθη κόσμο των Καπουλέτων και Μοντέκων. Τέλος, το πρόγραμμα περιλαμβάνει μια πρώτη παρουσίαση του έργου Pianoscuro, που έγραψε για το σύνολο ο διεθνώς αναγνωρισμένος Γιώργος Τσοντάκης.

Μουσική που Θεραπεύει

26 Ιανουαρίου - Εθνική Πινακοθήκη

σημαντικότερα έργα του. Το 1824 ο Σούμπερτ συνθέτει το 13ο κουαρτέτο του σε λα ελάσσονα που θα πάρει την επωνυμία «Ροζαμούνδη» λόγω της μελωδίας από την ομώνυμη σκηνική μουσική, που χρησιμοποιεί στο δεύτερο μέρος.

Το 1825 ο Μπετόβεν παρουσιάζει με τη σειρά του το 15ο κουαρτέτο του, επίσης σε λα ελάσσονα, στο οποίο το τρίτο μέρος «Ιερή ευχαριστία ενός αναρρωνύοντος στη θεότητα, στον Λύδιο τρόπο», είναι μια ειλικρινής κατάθεση από την ψυχή του μεγάλου μουσουργού μετά από μία σοβαρή περιπέτεια της υγείας του.

Πρόγραμμα Εκδήλωσης

ΦΡΑΝΤΣ ΣΟΥΜΠΕΡΤ (1797 – 1828)

Κουαρτέτο εγχόρδων αρ.13 σε λα ελάσσονα, D. 804 «της Ροζαμούνδης»

ΛΟΥΝΤΒΙΧ ΒΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ (1770 – 1827)

Κουαρτέτο εγχόρδων αρ.15 σε λα ελάσσονα, έργο 132

Η δεκαετία του 1820 ήταν αναμφίβολα πολύ συναρπαστική για τους Βιεννέζους μουσικόφιλους. Ο Λούντβιχ βαν Μπετόβεν, ώριμος και απομονωμένος από τον υπόλοιπο κόσμο λόγω της προχωρημένης κώφωσής του, στρέφεται σχεδόν αποκλειστικά στο αγαπημένο του κουαρτέτο εγχόρδων δημιουργώντας έργα πρωτόγνωρης πολυπλοκότητας και ομορφιάς.

Ο μεγάλος του θαυμαστής Φραντς Σούμπερτ, έχοντας κερδίσει την αναγνώριση μέσω των υπέροχων τραγουδιών του, εμπλουτίζει το ρεπερτόριο της μουσικής δωματίου με κάποια από τα

100 χρόνια Πιερ

Μπουλέζ

30 Ιανουαρίου - Μέγαρο Μουσικής
Αθηνών

Η μορφή του Γάλλου συνθέτη Πιερ Μπουλέζ είναι εμβληματική για την πρωτοπορία του 20ού αιώνα, μιας και ως δημιουργός αλλά και ως μαέστρος υπηρέτησε τις σύγχρονες τάσεις με μοναδική εμβρίθεια, υπογράφοντας έργα και εκτελέσεις που αποτελούν σημεία αναφοράς για μία ολόκληρη εποχή. Τιμώντας τη συμπλήρωση ενός αιώνα από τη γέννησή του, η Κρατική Ορχήστρα παρουσιάζει την κορωνίδα του συμφωνικού του έργου, τις εξαιρετικές *Notations*, πλάι σε σημαντικά συμφωνικά έργα των κορυφαίων εκπροσώπων της Δεύτερης Σχολής της Βιέννης, Άντον Μπεργκ και Άντον Βέμπερν.

Με ιδιαίτερη χαρά υποδεχόμαστε ξανά ως σολίστ τον διεθνούς φήμης βιολιστή Ιόνιαν Ηλία Καντέσα, που δαμάζοντας κάθε

δεξιοτεχνική δυσκολία, διεισδύει πάντα με ανυπέρβλητη εκφραστικότητα στα έργα που επιλέγει να ερμηνεύσει.

Πρόγραμμα Εκδήλωσης: ANTON BEMPERN (1883 – 1945), Έξι κομμάτια για ορχήστρα, έργο 6

ΑΛΜΠΑΝ ΜΠΕΡΓΚ (1885 – 1935), Κοντσέρτο για βιολί και ορχήστρα «στη μνήμη ενός αγγέλου»

ΚΛΩΝΤ ΝΤΕΜΠΥΣΥ (1862 – 1918), Πρελούδιο στο απομεσήμερο ενός φαύνου

ΠΙΕΡ ΜΠΟΥΛΕΖ (1925 – 2016), *Notations* I, II, III, IV και VII για μεγάλη ορχήστρα.

Leonard

Bernstein:

Candide

31 Ιανουαρίου - Μέγαρο
Μουσικής Αθηνών

Ο Μπερνστάιν συνέθεσε την αριστουργηματική οπερέτα Καντίντ τη δεκαετία του 1950, ως μια οξεία διαμαρτυρία απέναντι στο Μακαρθισμό, τον πολιτικό εξτρεμισμό της εποχής και την ολοένα αυξανόμενη χειραγώγηση των μαζών. Δουλεύοντας το έργο παράλληλα με το West Side Story, ο συνθέτης εμπνέεται αυτή τη φορά από την άλλη όχθη του Ατλαντικού, τον Βολταίρο και το φανταστικό μυθιστόρημά του Ο Αγαθούλης ή η Αισιοδοξία (Candide, ou l' Optimisme, 1759): πρόκειται για μια ανελέητη σάτιρα του Γερμανού φιλόσοφου Γκότφρηντ Βίλχελμ φον Λάιμπνιτς και την πεποίθηση του τελευταίου ότι όλα όσα αδιανόητα συμβαίνουν σε αυτή τη γη αποτελούν μέρος ενός θεϊκού τέλει σχεδίου. Ο Καντίντ περνά δια πυρός και σιδήρου μέσα από τραγελαφικές

καταστάσεις, καταστροφές, ναυάγια, ακόμα και από την Ιερά Εξέταση, προτού αναθεωρήσει την απεριόριστη αισιοδοξία του.

Ο Μπερνστάιν συνδυάζει το προσωπικό του ύφος με επιρροές από το μιούζικαλ του Μπρόντγουεϋ, τον Ρίχαρντ Στράους, την τζαζ, το τάνγκο και τα σύγχρονα ιδιώματα του 20ού αιώνα σε ένα απολαυστικό μουσικό κοκτέιλ, Πάνω απ' όλα όμως, ο μεγάλος «Λέννυ» χρησιμοποιεί την τέχνη του για να θίξει με τόλμη ζητήματα που μας αφορούν όπως, ο πόλεμος, η θρησκευτική βία, η κατάχρηση εξουσίας, ο ρατσισμός, η διαφθορά. Ποιος μπορεί άραγε να ισχυριστεί ότι το έργο δεν παραμένει (κωμικο-)τραγικά επίκαιρο ..;

Gaetano Donizetti, Don Pasquale Ολύμπια Δημοτικό Μουσικό

Θέατρο Μαρία Κάλλας, 15/11/2025 (το άρθρο - κριτική είναι της Δρος Ιστορικής Μουσικολογίας - Πιανίστα και μέλους της Γ.Σ. του Φίλωνα Δήμητρας Χόνδρου)

Παρακολουθήσαμε την παράσταση του τρίπρακτου *dramma buffo* Don Pasquale του Gaetano Donizetti (1797-1848) σε ποιητικό κείμενο του Giovanni Ruffini, στο Ολύμπια Δημοτικό θέατρο Μαρία Κάλλας. Ο Don Pasquale (1843) μαζί με Το Ελιξίριο του Έρωτα (1832 - ιτ. *L' elisir d'amore*), συνιστούν τις διασημότερες φαρσοκωμωδίες του πολυγραφότατου Ιταλού Ρομαντικού συνθέτη, που μας έχει κληροδοτήσει πάνω

από 70 όπερες – με τον Don Pasquale να αριθμείται ως η εξηκοστή τέταρτη. Αμφότερες, απότοκοι της *commedia dell' arte*, μέσω συμβολικών προσώπων μιμούνται και αποκαλύπτουν με τη βοήθεια της μυθοπλασίας, παραξενιές της ανθρώπινης φύσης και μικροελαττώματα της καθημερινής ζωής. Αξίζει να επισημανθεί, πως ο Donizetti συνέθεσε το έργο σε λιγότερο από δύο εβδομάδες (η σύνθεση του έργου δεν περιελάμβανε την

ενορχήστρωση), ενώ η αποδοχή του τόσο στις μεγάλες Ευρωπαϊκές σκηνές όσο και στη Νέα Υόρκη, στέφθηκε με τεράστια επιτυχία.

Στο πόντιουμ ήταν ο ταλαντούχος Γιώργος Ζιάβρας, ο οποίος οδήγησε με ενθουσιασμό

την ορχήστρα και τη χορωδία του Δήμου Αθηναίων επιλέγοντας πολύ ωραία tempi, ώστε να καταστήσει το ακροατήριο κοινωνό του ύφους του έργου και της εποχής. Μάλιστα, κάποιες φορές μπορεί να ήταν και λίγο πιο γρήγορα - γεγονός που δεν ενόχλησε, αλλά ίσα-ίσα κράτησε αμείωτο το ενδιαφέρον όχι μόνον του κοινού αλλά και των μουσικών της ορχήστρας. Δημιούργησε επίσης μία τέτοια παλέτα δυναμικών, έτσι ώστε να καθρεφτίζονται με ευκολία στις μελωδίες των χαρακτήρων τα συναισθήματα που εκφράζουν.

Την ευθύνη της διδασκαλίας της χορωδίας είχε ο γνωστός σε όλους Σταύρος Μπερής, που αν και στη συγκεκριμένη όπερα έχει μικρή συμμετοχή, κυρίως στην τρίτη και

τελευταία πράξη, ο ήχος της ήταν πιο συμπαγής και στρογγυλός από κάθε άλλη φορά, ενώ εντυπωσίασε η σκηνική της παρουσία.

Όσον αφορά την ερμηνεία των δραματικών χαρακτήρων του έργου, ο βαθύφωνος Χριστόφορος

Σταμπόγλης στον ομώνυμο ρόλο ήταν τουλάχιστον εξαιρετικός. Πολύπειρος, προσέδωσε στον ρόλο εκτός από την εγγενή σκωπτική του διάθεση και την ανάλογη γοητεία, ενώ ανέδειξε

και μια ευαίσθητη και τρυφερή πτυχή του ηλικιωμένου ερωτευμένου (με τη Norina) και υποψήφιου γαμπρού. Συναισθήματα όπως ο θυμός και η αγωνία, δόθηκαν από τον Έλληνα βαθύφωνο με περίσσιο χιούμορ χωρίς να γελοιοποιήσει τον πρωταγωνιστή που ενσάρκωνε. Ίσα-ίσα, στο τέλος, τον συμφιλίωσε με την ηλικία του και κυρίως με την ίδια τη ζωή.

Τον ανιψιό του Don Pasquale, Ernesto, επίσης ερωτευμένο με τη Norina, ενσάρκωσε ο Βασίλης Καβάγιας, ο οποίος όπως διαπιστώθηκε διαθέτει εξαιρετικές υποκριτικές ικανότητες από τη μία και έντονη nasal φωνητική προβολή από την άλλη. Η παρουσία του, φώτισε πτυχές του εσωτερικού κόσμου του πρωταγωνιστή - κυρίως όσον αφορά τις ψυχικές του

μεταπτώσεις, που δεν υποδεικνύονται από το κείμενο.

Η Δήμητρα Κωτίδου ήταν απολαυστικότατη. Με πολύ brio, κέφι και φρεσκάδα, απέδωσε τον έξυπνο, πνευματώδη και παιχνιδιάρικο χαρακτήρα της Norina, αναδεικνύοντας της φωνητικές της δυνατότητες και ικανότητες. Εντυπωσίασε η *sortita* της (η είσοδός της στη σκηνή), με την *cavatina* «*Quel guardo il cavaliere..., So anch'io la virtu magica...*», η εκφραστικότητα του προσώπου της, η *diction* της, καθώς και η φυσικότητα με την οποία ερμήνευσε τον ρόλο, που ομολογουμένως της ταιριάζει απόλυτα.

Τον κομβικό για την εξέλιξη της δραματουργίας ρόλο του δόκτορος Malatesta ερμήνευσε ο Χάρης Ανδριανός. Ιδιαίτερως, το *larghetto cantabile* της πρώτης πράξης «*Bella siccome un angelo*» (Όμορφη σαν άγγελος), το τραγούδησε με ιδιαίτερη ευαισθησία, περιγράφοντας στον γερο-εργένη τα προσόντα της υποψήφιας νύφης. Τέλος, τον δευτερεύοντα ρόλο του ψευτο-συμβολαιογράφου υποδύθηκε ο Νίκος Μασουράκης με μεγάλη επιτυχία.

Με μία ευφάνταστη και λιτή σκηνοθεσία που υπέγραψε η Ελένη Ευθυμίου, οι

εναλλαγές μεταξύ των διαμερισμάτων της Don Pasquale και της Norina (στην προκειμένη περίπτωση του καφέ), καθώς και του κήπου του γηραιού υποψήφιου γαμπρού, έγιναν αβίαστα και με απόλυτη φυσικότητα. Την ευθύνη των σκηνικών και των κοστούμιών είχε η Ευαγγελία Κιρκινέ, διαγράφοντας μία φρέσκια πινελιά κατά τη μεταφορά του ντονιτζετιάνικου αριστουργήματος από τη Ρώμη των αρχών του 19ου αιώνα, στη σύγχρονη εποχή. Αξίζουν πολλά συγχαρητήρια και στις δύο κυρίες, γιατί απέδειξαν πως όταν υπάρχει αγάπη και μεράκι γι' αυτό που κάνεις, δημιουργείς ακόμα και με πολύ low budget αριστουργηματική σκηνοθεσία και διάκοσμο (*décors*), που λειτουργούν ως εφελτήριο ώστε να εξυψώσουν τη δραματουργία - ακόμα κι αν πρόκειται για μία «απλή» φαρσοκωμωδία.

Το σίγουρο πάντως είναι, πως ο έρωτας σε κάθε ηλικία είναι ευπρόσδεκτος κι αυτό αποτυπώνεται στο ποιητικό κείμενο, ενώ υπογραμμίσθηκε και από την ερμηνεία των πρωταγωνιστών. Ήταν μια αξιοζήλευτη παράσταση που ανέβασε το επίπεδο του θεάτρου, της ορχήστρας και της χορωδίας του Δήμου των Αθηνών...

Μουσικό Ημερολόγιο Ιανουαρίου

Καλωσορίστε στο «Μουσικό Ημερολόγιο», τη στήλη που επιμελείται η καθηγήτρια μουσικής, παιδαγωγός και συγγραφέας **κα Μαρία Παπαδάτου** και μέλος της Γ.Σ. του Π.Κ.Π. «Ο ΦΙΛΩΝ» που ξυπνά κάθε μήνα την μαγεία της μουσικής μέσα στο αέναο ρολόι του χρόνου. Κάθε μέρα του μήνα γίνεται ένα μικρό μουσικό κεφάλαιο, ένα ξεχωριστό κομμάτι της ιστορίας που αγγίζει την ψυχή και αναζωογονεί τις αναμνήσεις μας. Μέσα από αυτές τις σελίδες, θα ανακαλύπτετε στιγμές γεννημένες από μελωδίες και ρυθμούς, γεγονότα που, σαν σιωπηλοί θησαυροί, αφηγούνται την εξέλιξη και το πάθος του μουσικού κόσμου. Ελάτε να ταξιδέψουμε μαζί στα μονοπάτια της μουσικής, όπου κάθε ημερομηνία κρύβει τη δική της μοναδική ιστορία και κάθε νότα μας θυμίζει το ανεξίτηλο αποτύπωμα της τέχνης στον χρόνο.

1 Ιανουαρίου

- Το 1585 ο Ιταλός συνθέτης Τζοβάνι Γκαμπριέλι γίνεται ο δεύτερος οργανίστας στον Καθεδρικό Ναό του Αγίου Μάρκου στη Βενετία. Ο θείος του, Αντρέα Γκαμπριέλι, υπήρξε ο πρώτος.
- Το 1782 φεύγει από τη ζωή στο Λονδίνο ο νεότερος από τους 11 γιούς του του Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ, ο Γερμανός οργανίστας και συνθέτης Γιόχαν Κρίστιαν Μπαχ. (γεν. Λειψία, 05.09.1735)
- Το 1847 γίνεται η πρεμιέρα του Κοντσέρτου για πιάνο του Ρόμπερτ Σούμαν στη Βιέννη. Σολίστ, η ταλαντούχα πιανίστρια, συνθέτρια και σύζυγος του, Κλάρα Βικ-Σούμαν.

- Το 1879 παρουσιάζεται για πρώτη φορά το Κοντσέρτο για βιολί op.77 του Γιοχάνες Μπραμς στη Λειψία, με μαέστρο τον συνθέτη και σολίστ τον Γιόζεφ Γιόακιμ.
- Τα 84α γενέθλια του γιορτάζει φέτος ο Έλληνας συνθέτης Γιώργος Κουρουπός! Γεννήθηκε την 1η Ιανουαρίου 1942 στην Αθήνα!

2 Ιανουαρίου

- Το 1837 γεννιέται στο Νίζνι ο Ρώσος συνθέτης, πιανίστας και διευθυντής ορχήστρας, Μίλι Μπαλάκιρεφ. Υπήρξε αρχηγική μορφή της Ρωσικής Εθνικής Σχολής κατά το τρίτο τέταρτο του 19ου αιώνα (απεβ. Αγία Πετρούπολη, 16.05.1910)

- Το 1843 κάνει πρεμιέρα στη Δρέσδη η όπερα του Ρίχαρντ Βάγκνερ "Ο Ιπτάμενος Ολλανδός".
- Το 1905 γεννιέται στο Ίσνκοτ ο Άγγλος συνθέτης Σερ Μάικλ Τίπετ, που αναδείχθηκε κατά τη διάρκεια και αμέσως μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Κατά τη διάρκεια της ζωής του, μερικές φορές κατατάσσονταν μαζί με τον σύγχρονό του Μπέντζαμιν Μπρίτεν ως ένας από τους κορυφαίους Βρετανούς συνθέτες του 20ού αιώνα. Απεβίωσε στο Λονδίνο λίγες ημέρες μετά τα 93α του γενέθλια, στις 8 Ιανουαρίου 1998.

3 Ιανουαρίου

- Το 1698 γεννιέται στη Ρώμη ο Ιταλός ποιητής και λιμπρετίστας, θεωρούμενος ως ο σημαντικότερος στιχουργός της όπερα σέρια, Πιέτρο Μεταστάζιο (φιλολογικό ψευδώνυμο του Πιέτρο Αντόνιο Ντομένικο Τραπάσσι). Απεβίωσε στη Βιέννη στις 12 Απριλίου 1782.
- Το 1785 φεύγει από τη ζωή στη Βενετία ο Ιταλός συνθέτης και οργανίστας Μπαλντασάρε Γκαλούπι, εξέχουσα μορφή στη μουσική οπερατική σκηνή της Βενετίας του 18ου αιώνα (γεν. Μπουράνο, 18.10.1706)
- Το 1911 φεύγει από τη ζωή στη Σκιάθο, όπου είχε γεννηθεί στις 4 Μαρτίου 1851, ο Αλέξανδρος

Παπαδιαμάντης. Υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες λογοτέχνες, γνωστός και ως «ο άγιος των ελληνικών γραμμάτων», «η κορυφή των κορυφών» κατά τον Κ. Π. Καβάφη. Έγραψε κυρίως διηγήματα, τα οποία κατέχουν περίοπτη θέση στη νεοελληνική λογοτεχνία.

4 Ιανουαρίου

- Το 1710 γεννιέται στο Γιέζι ο Ιταλός συνθέτης και οργανίστας Τζοβάνι Μπαττίστα - ή Τζανμπαττίστα - Περγκολέζι, γνωστός για τα έργα του Υπηρετρία Κυρά και Stabat Mater. Απεβίωσε στις 16 Μαρτίου 1736 - μόλις στα 26 χρόνια του - από φυματίωση στη Νάπολη.
- Το 1881 παρουσιάζεται η "Academic Festival Overture" op.80 του Γιοχάνες Μπραμς στο Πανεπιστήμιο του Βρότσλαβ στην Πολωνία.

5 Ιανουαρίου

- Το 1762 γεννιέται στην Αυστρία η Κωνσταντίζα Βέμπερ, μετέπειτα σύζυγος του Μότσαρτ, του οποίου, μετά το θάνατο του, εξέδωσε τη βιογραφία (το 1828) και προώθησε τις συνθέσεις (απεβ. Σάλτσπουργκ, 06.03.1842)
- Το 1920 γεννιέται στη Μπρέσκια ο Ιταλός κλασικός πιανίστας Αρτούρο Μπενεντέτι Μικελάντζελι, ένας από τους μεγαλύτερους πιανίστες του

εικοστού αιώνα. Σύμφωνα με τους New York Times, ήταν ίσως ο πιο απομονωμένος, αινιγματικός και εμμονικός μεταξύ των μεγαλύτερων πιανιστών του κόσμου (απεβ. Λουγκάνο, 12.06.1995)

- Το 1880 γεννιέται στη Μόσχα ο Ρώσος πιανίστας και συνθέτης Νικολάι Μέντνερ. Μετά από μια περίοδο συγκριτικής αφάνειας, 25 χρόνια μετά τον θάνατό του, αναγνωρίστηκε ως ένας από τους σημαντικότερους Ρώσους συνθέτες για πιάνο (απεβ. Λονδίνο, 13.11.1951)
- Το 1931 γεννήθηκε στην Τσεχία ο Αυστριακός κλασικός πιανίστας, συγγραφέας, συνθέτης, ποιητής και δάσκαλος, Άλφρεντ Μπρέντελ (απεβ. 17.06.2025)
- Το 2012 φεύγει από τη ζωή στο Τόκιο, όπου είχε γεννηθεί στις 22 Οκτωβρίου 1931, ο Ιάπωνας συνθέτης, πιανίστας και μαέστρος, Χικάρου Χαγιάσι, ένας από τους πιο γνωστούς και καταξιωμένους Ιάπωνες συνθέτες της μεταπολεμικής περιόδου.

6 Ιανουαρίου

- Το 1835 γεννιέται στο Βίλνιους της Λιθουανίας ο Ρώσος συνθέτης και μουσικοκριτικός, Σέζαρ Κιουί. Υπήρξε μέλος της περίφημης Ομάδας των Πέντε (απεβ. Αγία Πετρούπολη, 26.03.1918)

- Το 1868 γεννιέται στη Νάπολη, όπου και απεβίωσε στις 20 Ιουνίου 1922, ο Ιταλός συνθέτης, βιολιστής, μαντολινίστας και μαέστρος, Βιτόριο Μόντι. Το πιο διάσημο έργο του είναι τα Csárdás, που συνέθεσε γύρω στο 1904.
- Το 1910 γεννιέται στην Καβάλα ο Έλληνας πιανίστας, συνθέτης και μουσικός παιδαγωγός, Γιάννης Ανδρέου Παπαϊωάννου (απεβ. Αθήνα, 19.05.1989)
- Το 1993 φεύγει από τη ζωή στο Λεβαλουά-Περρέ της Γαλλίας ο ταταρικής καταγωγής Ρώσος χορευτής και χορογράφος, εκ των κορυφαίων του 20ου αιώνα στο κλασικό μπαλέτο, Ρούντολφ Νουρέγιεφ (γεν. Ναντεζντίνσκι, 17.03.1938)

7 Ιανουαρίου

- Το 1883 γεννιέται στην Αθήνα όπου και απεβίωσε λίγες ημέρες πριν τα 67α γενέθλια του, στις 2 Ιανουαρίου 1950, ο Έλληνας συνθέτης, διευθυντής ορχήστρας Θεόφραστος Σακελλαρίδης. Υπήρξε ένας από τους πρωτεργάτες της Ελληνικής Οπερέτας.
- Το 1895 γεννιέται στο Βουκουρέστι η Ρουμάννα κλασική πιανίστρια Κλάρα Χάσκιλ. Είναι γνωστή για τις ερμηνείες της στο κλασικό και πρώιμο ρομαντικό ρεπερτόριο και συγκεκριμένα για τις ηχογραφήσεις

της στις σονάτες του Μότσαρτ. Είναι επίσης γνωστή ερμηνεύτρια έργων του Μπετόβεν, του Σούμαν και του Σκαρλάττι (απεβ. Βρυξέλλες, 07.12.1960)

- Το 1899 γεννιέται στο Παρίσι όπου και απεβίωσε στις 30 Ιανουαρίου 1963, ο Γάλλος συνθέτης, γνωστός για τη συμμετοχή του στην Ομάδα των Έξι, Φρανσίς Πουλένκ. Έγραψε μουσική για πιάνο, χορωδιακά, μπαλέτα, όπερες και ήταν ένας από τους πρώτους συνθέτες που επιδίωξε την αναβίωση του τσέμπαλου.

8 Ιανουαρίου

- Το 1713 φεύγει από τη ζωή στη Ρώμη ο Ιταλός συνθέτης και βιολονίστας Αρκάντζελο Κορέλι. Τάφηκε στο Πάνθεον (γεν. Φουσινιάνο, 17.02.1653)
- Το 1788 γεννιέται ο ερασιτέχνης μουσικός και προστάτης της μουσικής, φίλος και μαθητής του Μπετόβεν, Αρχιδούκας Ρούντολφ της Αυστρίας. Νεότερος γιος του αυτοκράτορα Λεοπόλδου Β' και μικρός αδελφός του αυτοκράτορα Φραγκίσκου, υπήρξε ο μεγαλύτερος προστάτης του Μπετόβεν, που του αφιέρωσε πάρα πολλά έργα, όπως τον "Φιντέλιο", το 5ο του Κοντσέρτο για πιάνο, το "Τρίο του Αρχιδούκα", τις Σονάτες no.26 του

Αποχαιρετισμού και Hammerklavier, και άλλα (απεβ. 24.07.1831)

- Το 1906 ο 19χρονος τότε Πολωνός πιανίστας Άρθουρ Ρουμπινστάιν κάνει το ντεμπούτο του στο Κάρνεγκι Χολ της Νέας Υόρκης - σε εκείνη τη φάση όμως δεν έτυχε ευνοϊκής υποδοχής στις ΗΠΑ.
- Το 1926 γεννιέται στην Αίγυπτο, αλλά και επίσης, την ημέρα των γενεθλίων του, το 1970 φεύγει και από τη ζωή στην Αθήνα, ο Έλληνας συνθέτης Γιάννης Χρήστου.
- Το 1935 γεννιέται στο Μισισίπι ο Αμερικανός τραγουδιστής, μουσικός και ηθοποιός Έλβις Πρίσλεϊ, ευρύτερα γνωστός και απλά ως Έλβις, αλλά και ως Βασιλιάς του Ροκ εντ Ρολ (απεβ. 16.08.1977)
- Το 1938 γεννιέται στη Μόσχα ο σοβιετικός μπάσος της όπερας Γεβγκένι Νεστερένκο, που έκανε διεθνή καριέρα, με βάση το θέατρο Μπολσόι, με ένα τεράστιο ρεπερτόριο 50 πρωταγωνιστικών ρόλων (απεβ. Βιέννη 20.03.2021)
- Το 1947 γεννιέται στο Λονδίνο ο Άγγλος τραγουδιστής, τραγουδοποιός και ηθοποιός και σημαντικός εκπρόσωπος της pop μουσικής του 20ού αι., Ντέιβιντ Μπόουι. Απεβίωσε δύο ημέρες μετά τα γενέθλια του, στις 10 Ιανουαρίου 2016 στη Νέα Υόρκη.

9 Ιανουαρίου

- Το 1904 παρουσιάζονται για πρώτη φορά στο παρισινό κοινό οι Estampes για πιάνο του Κλωντ Ντεμπυσί από τον Ισπανό πιανίστα Ρικάρντο Βίνιες. Στην ίδια αυτή ημερομηνία, στην ίδια πόλη, ο ίδιος πιανίστας, πέντε χρόνια αργότερα, θα παίξει σε πρώτη εκτέλεση τον Γκασπάρ της Νύχτας του Μορίς Ραβέλ.
- Το 1939 φεύγει από τη ζωή στο Βερολίνο ο τελευταίος συνθέτης και μαέστρος της διάσημης οικογένειας Στράους, ο Γιόχαν Στράους ο 3ος. Υπήρξε γιος του Έντουαρντ Στράους, ανιψιός του Γιόχαν Στράους του 2ου και εγγονός του Γιόχαν Στράους του 1ου (γεν. Βιέννη, 16.02.1866)
- Τα 85α γενέθλια της γιορτάζει φέτος η Αμερικανίδα στιχουργός και τραγουδίστρια της φολκ, κυρίως, μουσικής, Τζόαν Μπαέζ. Γεννήθηκε στο Στέιτεν Άιλαντ της Νέας Υόρκης στις 9 Ιανουαρίου 1941.

10 Ιανουαρίου

- Τα 78α γενέθλια του έχει φέτος ο σοβιετικής καταγωγής Ισραηλινός τσελίστας Μίσα Μάισκι. Γεννήθηκε στις 10 Ιανουαρίου 1948 στη Ρίγα της Λετονίας.

11 Ιανουαρίου

- Το 1642 γεννιέται στο Tönning ο Γερμανός οργανίστας και συνθέτης Γιόχαν Φρίντριχ Αλμπέρτι (απεβ. Μέρσεμπουργκ, 14.06.1710)
- Το 1754 γίνεται στο Παρίσι, στην Όπερα Παλαί Ρουαγιάλ, η πρεμιέρα της β' εκδοχής της όπερας Κάστρω και Πολυδεύκης του Ζαν-Φιλίπ Ραμώ.
- Το 1875 γεννιέται στο Κίεβο ο Ουκρανός - Σοβιετικός συνθέτης, διευθυντής ορχήστρας και μουσικοπαιδαγωγός της ύστερης ρωσικής ρομαντικής περιόδου, Ράινχολντ Γκλιέρ (απεβ. Μόσχα, 23.06.1956)
- Το 1940 κάνει πρεμιέρα στην Αγία Πετρούπολη το μπαλέτο Ρωμαίος και Ιουλιέτα του Σεργκέι Προκόφιεφ.
- Τα 74α γενέθλια του γιορτάζει φέτος ο μαέστρος και πιανίστας Λουκάς Καρυτινός! Γεννήθηκε στην Αθήνα στις 11 Ιανουαρίου 1952.

12 Ιανουαρίου

- Το 1762 ο Λεοπόλδος Μότσαρτ φτάνει στο Μόναχο με τον νεαρό Βόλφγκανγκ, έξι ετών, και την αδελφή του, δέκα ετών, για να παίξουν για τον Εκλέκτορα της Βαυαρίας.
- Το 1926 γεννιέται στη Νέα Υόρκη ο Αμερικανός συνθέτης Μόρτον Φέλντμαν. Υπήρξε σημαντική προσωπικότητα στην κλασική μουσική του 20ου αιώνα, ως πρωτοπόρος της απροσδιοριστίας

στη μουσική, μια εξέλιξη που σχετίζεται με την πειραματική Σχολή συνθετών της Νέας Υόρκης, συμπεριλαμβανομένων των John Cage, Christian Wolff και Earle Brown (απεβ. Μπάφαλο, 03.09.1987)

- Το 1928 κάνει το ντεμπούτο του στο Carnegie Hall της Νέας Υόρκης ο πιανίστας Βλαντιμίρ Χόροβιτς. Με τη Φιλαρμονική Ορχήστρα της Νέας Υόρκης, υπό τον μαέστρο sir Τόμας Μπίτσαμ, ερμήνευσε το 1ο Κοντσέρτο για πιάνο του Π. Ι. Τσαϊκόφσκι.

13 Ιανουαρίου

- Το 1804 γεννιέται στο Παρίσι ο Γάλλος οργανίστας και συνθέτης τραγουδιών και όπερας Ιππόλυτος Μονπού (απεβ. 10.08.1841)
- Το 1882 ο Γερμανός συνθέτης Ρίχαρντ Βάγκνερ ολοκληρώνει την όπερά του Πάρσιφαλ.
- Το 1904 γεννιέται ο Άγγλος συνθέτης Ρίτσαρντ Άντινσελ στην Οξφόρδη, γνωστός κυρίως για τη μουσική που έγραψε για τον κινηματογράφο και το θέατρο. Η πιο διάσημη σύνθεσή του είναι το "Κοντσέρτο της Βαρσοβίας". (απεβ. Λονδίνο, 14.11.1977)
- Το 1976 η Αμερικανίδα μαέστρος Σάρα Κάλντγουελ γίνεται η πρώτη γυναίκα που διευθύνει στη Μητροπολιτική Όπερα της Νέας

Υόρκης. Επρόκειτο για παράσταση της όπερας Τραβιάτα.

- Το 2021 φεύγει από τη ζωή στο Λονδίνο ο Βρετανός χορευτής και χορογράφος Sir Ρόμπερτ Κόχαν. Υπήρξε ο ιδρυτικός καλλιτεχνικός διευθυντής των The Place, London Contemporary Dance School και London Contemporary Dance Theatre, τα οποία διηύθυνε για 20 χρόνια (γεν. Νέα Υόρκη, 27.03.1925)

14 Ιανουαρίου

- Το 1690 ανακοινώνεται η εφεύρεση του κλαρινέτου!
- Το 1900 κάνει πρεμιέρα στο Teatro Costanzi της Ρώμης η όπερα του Τζάκομο Πουτσίνι "Τόσκα".
- Το 1924 φεύγει από τη ζωή στη Βουδαπέστη, ο Ούγγρος πιανίστας και συνθέτης Γκέζα Ζισύ. Είναι γνωστός ως ο πρώτος επαγγελματίας πιανίστας με ένα χέρι στον κόσμο (γεν. Σταρέ Σλοβακίας, 23.08.1849)
- Τα 56α γενέθλια του γιορτάζει φέτος ο Τούρκος πιανίστας και συνθέτης Φαζέλ Σάι! Γεννήθηκε στις 14 Ιανουαρίου 1970, στην Άγκυρα.

15 Ιανουαρίου

- Το 1755 φεύγει από τη ζωή στην Πίζα, ο ήταν Ιταλός οργανίστας, τσεμπαλίστας, συνθέτης και οργανοποιός, Ατζολίνο Μπερναντίνι ντελα Τσιάγκα (γεν. Σιένα, 21.03.1671)

- Το 1890 γίνεται στην Αγία Πετρούπολη η πρεμιέρα του μπαλέτου του Τσαϊκόφσκι, Ωραία Κοιμωμένη.
- Το 1906 γεννιέται στη Βουδαπέστη όπου και απεβίωσε στις 6 Μαρτίου 1962, ο Ούγγρος συνθέτης και μουσικολόγος Ρεσό Κόκαϊ.

16 Ιανουαρίου

- Το 1891 φεύγει από τη ζωή στο Παρίσι ο Γάλλος συνθέτης όπερας και μπαλέτου, Λεό Ντελίμπ . Τα πιο γνωστά έργα του είναι τα μπαλέτα Corrélia και Sylvia και οι όπερες Le roi l'a dit και Lakmé (γεν. Λα Φλες, 21.02.1836)
- Το 1957 φεύγει από τη ζωή στη Νέα Υόρκη ο Ιταλοαμερικανός τσελίστας και μαέστρος Αρτούρο Τοσκανίνι. Ένας από τους πιο καταξιωμένους μουσικούς των τελών του 19ου και του 20ού αιώνα, ήταν γνωστός για την λαμπρή του ένταση, την ακούραστη τελειομανία του, το εκπληκτικό του αυτί για την ορχηστρική λεπτομέρεια και τη φωτογραφική του μνήμη (γεν. Πάρμα, 25.03.1867)
- Το 2012 φεύγει από τη ζωή στο Άμστερνταμ ο παγκοσμίου φήμης Ολλανδός τσεμπαλίστας, οργανίστας, μουσικολόγος, καθηγητής μουσικής και επιμελητής μουσικών εκδόσεων, Γκούσταβ

Λέονχαρτ (γεν. Γκράβελαντ, 30.05.1928)

17 Ιανουαρίου

- Το 1738 φεύγει από τη ζωή στο Παρίσι, όπου είχε γεννηθεί το 1682, ο Γάλλος συνθέτης, τσεμπαλίστας και οργανίστας της εποχής του Μπαρόκ, Ζαν-Φρανσουά Νταντριέ. Αναγνωρίστηκε ως ένας από τους σημαντικότερους συνθέτες μουσικής για τσέμπαλο της εποχής του, μαζί με τους Κουπρέν και Ραμώ.
- Το 1751 φεύγει από τη ζωή στη Βενετία όπου και γεννήθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 1671, ο Ιταλός συνθέτης της μπαρόκ μουσικής Τομάζο Αλμπινόνι. Μεγάλο μέρος του έργου του αποτελείται από όπερες, ενώ είναι ιδιαίτερα γνωστά και τα κονσέρτα του για όμποε.
- Το 1869 φεύγει από τη ζωή στην Αγία Πετρούπολη ο Ρώσος συνθέτης Αλεξάντρ Νταργκομίτζκι. Γεφύρωσε το χάσμα μεταξύ του Μιχαήλ Γκλίνκα και της μεταγενέστερης γενιάς των Πέντε και του Πιότρ Ίλιτς Τσαϊκόφσκι στη σύνθεση της ρωσικής όπερας (γεν. Ρωσία, 14.02.1813)
- Το 1919 ο Πολωνός πιανίστας, συνθέτης, παιδαγωγός, μαέστρος και πολιτικός Ιγκνάτσι Γιαν Παντερέφσκι εκλέγεται πρωθυπουργός της Πολωνίας.
- Το 1884 φεύγει από τη ζωή στην Αθήνα ο συνθέτης, πιανίστας και

μαέστρος, γνωστός ως Κώστας Γιαννίδης (επίσημα, Γιάννης Κωνσταντινίδης). Δραστηριοποιήθηκε στο χώρο του ελαφρού τραγουδιού και της συμφωνικής μουσικής (γεν. Σμύρνη, 21.08.1903)

18 Ιανουαρίου

- Το 1841 γεννιέται στην Αμπέρ ο Γάλλος πιανίστας και συνθέτης Εμμανυέλ Σαμπριέ. Αν και είναι περισσότερο γνωστός για δύο από τα έργα του, *Espana* και *Joyeuse marche*, έγραψε πολλές όπερες, ανάμεσα στις οποίες είναι η όπερα *L'Étoile*, που γίνεται όλο και πιο δημοφιλής, τραγούδια και κομμάτια στο πιάνο (απεβ. Παρίσι, 13.09.1894)
- Το 1915 γεννιέται στα Τρίκαλα ένας από τους μεγαλύτερους Έλληνες λαϊκούς τραγουδιστές, συνθέτες και στιχουργούς του 20ού αιώνα, του οποίου τα τραγούδια ακούγονται μέχρι και σήμερα, ο Βασίλης Τσιτσάνης. Ήταν μία από τις σημαντικότερες φυσιογνωμίες του ρεμπέτικου και του λαϊκού τραγουδιού. Απεβίωσε την ημέρα των γενεθλίων του, το 1984, στο Βασιλικό Νοσοκομείο του Μπρόκτον, στο Λονδίνο.
- Το 1921 γεννιέται στο Γιερεβάν ο Σοβιετικός-Αρμένιος συνθέτης και πιανίστας Άρνο Μπαμπατζανιάν (απεβ. Μόσχα, 11.11.1983)

- Το 1962 παρατίθεται δείπνο στον Λευκό Οίκο προς τιμήν του Ιγκόρ Στραβίνσκι, από τον Πρόεδρο Τζον Κένεντι και τη σύζυγο του Τζάκι.

19 Ιανουαρίου

- Το 1787 γίνεται η πρεμιέρα της 38ης Συμφωνίας σε ρε μείζονα Κ.504, του Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ στην Πράγα - και έκτοτε εponομαζόμενη και ως "Συμφωνία της Πράγας".
- Το 1853 γίνεται η πρεμιέρα της όπερας του Τζουζέπε Βέρντι *Il Trovatore*, στο Θέατρο Apollo στη Ρώμη.
- Το 1893 γεννιέται στο Ρίο ντε Τζανέιρο, όπου και απεβίωσε στις 9 Σεπτεμβρίου 1986, η Βραζιλιάνα πιανίστρια γαλλικής καταγωγής Μάγκντα Ταλιαφέρο.
- Το 1898 πρωτοπαρουσιάζεται το μπαλέτο του Αλεξάντρ Γκλαζουνώφ *Raymonda*, στο Αυτοκρατορικό Θέατρο Μαρίνσκι στην Αγία Πετρούπολη.
- Το 1949 οι μουσικοί της Συμφωνικής Ορχήστρας του Σικάγο αρνούνται να συνεργαστούν με τον μαέστρο Βίλχελμ Φουρτβέγκλερ, κατηγορώντας τον ότι ήταν συνεργάτης των Ναζί.

20 Ιανουαρίου

- Το 1855 γεννιέται στο Παρίσι ο Γάλλος συνθέτης Αμεντέ-Ερνέστ

Σοσόν, που πέθανε αναπάντεχα πάνω στην ακμή της καριέρας του. Οι λιγοστές, αλλά αξιόλογες συνθέσεις του τού χάρισαν περίοπτη θέση ανάμεσα στους Γάλλους συνθέτες της εποχής του (απεβ. 10.06.1899)

- Το 1876 γεννιέται στην τότε Αυστροουγγαρία ο διακεκριμένος Πολωνο-Αμερικανός πιανίστας, συνθέτης, παιδαγωγός, ακόμη και εφευρέτης, Γιόζεφ Χόφμαν. Θεωρείται ευρέως ως ένας από τους κορυφαίους πιανίστες της "Χρυσής Εποχής" του πιάνου (απεβ. Λος Άντζελες, 16.02.1957)
- Το 2014 φεύγει από τη ζωή στη Μπολόνια ο Ιταλός μαέστρος Κλαούντιο Αμπάντο (γεν. Μιλάνο, 26.06.1933)

21 Ιανουαρίου

- Το 1881 γεννιέται στην Αθήνα, όπου και απεβίωσε κατά τη διάρκεια της Κατοχής στις 5 Δεκεμβρίου 1943, ο Έλληνας βαρύτονος Γιάννης Αγγελόπουλος.
- Το 1899 γεννιέται στην Αγία Πετρούπολη ο Ρώσος πιανίστας και συνθέτης Αλεξάντερ Τσερέπνιν (απεβ. Παρίσι, 30.09.1977)
- Το 1912 κάνει πρεμιέρα στο Παρίσι η ορχηστρική εκδοχή της σουίτας του Μορίς Ραβέλ *Ma Mere l'oye* - Η μάνα μου η χήνα, έργο εμπνευσμένο από τα παιδικά παραμύθια των Σαρλ

Περό, Μαντάμ ντ' Ολνουά και Λε Πρινς ντε Μπομόν, και γραμμένο αρχικά για πιάνο 4 χέρια.

- Τα 85α του γενέθλια γιορτάζει φέτος ο Ισπανός τενόρος και μαέστρος Πλάθιντο Ντομίνγκο. Πραγματοποίησε το ντεμπούτο το 1959 ως *Borsa* στον *Rigoletto* του Τζουζέπε Βέρντι και έκτοτε τραγούδησε 144 διαφορετικούς ρόλους! Γεννήθηκε στη Μαδρίτη στις 21 Ιανουαρίου 1941.
- Το 1980 φεύγει από τη ζωή η διάσημη ισπανίδα κολορατούρα υψίφωνος και δασκάλα φωνητικής Ελβίρα ντε Ιδάλγο. Έκανε το ντεμπούτο της το 1908 ως *Rosina* στον *Κουρέα της Σεβίλλης* του Τζοακίνο Ροσίνι και υπήρξε η δασκάλα μεταξύ άλλων και της Μαρίας Κάλλας (γεν. Βαλντερόμπλες, 28.12.1888)

22 Ιανουαρίου

- Το 1859 παρουσιάζεται για πρώτη φορά στο κοινό του Αννόβερου το 1ο Κοντσέρτου για πιάνο του Γιοχάνες Μπραμς, με σολίστ τον ίδιο τον συνθέτη.
- Το 1904 γεννιέται στην Αγία Πετρούπολη ο Ρώσο-αμερικανός χορευτής και χορογράφος μπαλέτου Τζορτζ Μπαλανσίν. Αναγνωρίστηκε ως ένας από τους πιο σημαντικούς χορογράφους του 20ού αιώνα και ίδρυσε το *New York City Ballet* του

οποίου παρέμεινε καλλιτεχνικός διευθυντής για περισσότερα από 35 χρόνια (απεβ. Νέα Υόρκη, 30.04.1983)

- Το 1914 γεννιέται στην Πλατανούσσα Ιωαννίνων ο Έλληνας συνθέτης και βιολονίστας Δημήτρης Δραγατάκης. Υπήρξε μια από τις εξέχουσες προσωπικότητες της ελληνικής έντεχνης μουσικής του 20ού αιώνα (απεβ. Αθήνα, 18.12.2001)
- Το 1916 γεννιέται ο σπουδαίος Γάλλος συνθέτης Ανρί Ντιτιγιέ στην Ανζέ. Υπήρξε από τους πιο αγαπητούς στο ευρύ κοινό, σύγχρονους συνθέτες (απεβ. 22.05.20013)

23 Ιανουαρίου

- Το 1752 γεννιέται στη Ρώμη ο Ιταλός πιανίστας, συνθέτης παιδαγωγός, διευθυντής ορχήστρας, μουσικός εκδότης και κατασκευαστής πιάνων, Μούτσιο Κλεμέντι. Είναι περισσότερο γνωστός για τις σονάτες και τις σονατίνες του για πιάνο (απεβ. Ίβσαμ, Αγγλία, 10.03.1832)
- Το 1753 ο Γκεόργκ Φρίντριχ Χέντελ, εντελώς τυφλός, προσλαμβάνει τον Τζον Κρίστοφερ Σμιθ ως βοηθό υπαγόρευσης.
- Το 1837 φεύγει από τη ζωή στη Μόσχα ο Ιρλανδός πιανίστας, συνθέτης και δάσκαλος Τζον Φιλντ. Θεωρείται ευρέως ως ο επινοητής

του "νυχτερινού" (γεν. Δουβλίνο, 26.07.1782)

- Το 1921 δολοφονείται στην Μαρκίβκα ο Ουκρανός συνθέτης, μαέστρος, εθνομουσικολόγος και δάσκαλος, Μικόλα Λεοντόβιτς, γνωστός από την δημιουργία του χριστουγεννιάτικου τραγουδιού "Carol of the bells", βασισμένου στα Ουκρανικά κάλαντα (γεν. Μοναστιρόκ, 13.12.1877)

24 Ιανουαρίου

- Το 1705 γεννιέται στην Άντρια της Απουλίας ο ένας από τους πιο διάσημους καστράτι του 18ου αιώνα, ο Κάρλο Μπρόσκι, περισσότερο γνωστός ως «Φαρινέλλι». Έγινε γνωστός τόσο για τη φωνή του - για την οποία λέγεται ότι είχε θεραπευτικές ιδιότητες, ενώ η έκτασή της έφτανε τις τρεισήμισι οκτάβες - όσο και για την ανδρόγυνη ομορφιά του (απεβ. Μπολόνια, 16.09.1782)
- Τα 73α του γενέθλια γιορτάζει φέτος ο Ρώσος μαέστρος, βιολιστής Γιούρι Μπασμέτ. Γεννήθηκε στις 24 Ιανουαρίου 1953 στο Ροστοβ-ον-Ντον.

25 Ιανουαρίου

- Το 1683 γίνεται η πρεμιέρα της όπερας *Rompey* του Αλεσσάντρο Σκαρλάττι (πατέρα του Ντομένικο) στο Teatro Colonna της Ρώμης.

- Το 1886 γεννιέται στο Βερολίνο ο Γερμανός μαέστρος και συνθέτης Βίλχελμ Φουρτβένγκλερ. Γνωστός για τις ερμηνείες του σε έργα Μπετόβεν και Βάγκνερ, θεωρείται ως ένας από τους μεγαλύτερους μαέστρους του 20ού αιώνα (απεβ. Μπάντεν-Μπάντεν, 30.11.1954)
- Το 1925 γεννιέται στην Αθήνα όπου και απεβίωσε στις 10 Μαρτίου 1992, ο Έλληνας συνθέτης, τραγουδιστής και δεξιοτέχνης του μπουζουκιού, Γιώργος Ζαμπέτας.
- Το 2015 φεύγει από τη ζωή στην Αθήνα ο Έλληνας τραγουδιστής και μουσικός Ντέμης Ρούσος. Πρωτοέγινε γνωστός διεθνώς ως μέλος του συγκροτήματος Aphrodite's Child, μαζί με τον Βαγγέλη Παπαθανασίου, και έκτοτε έκανε πολλές διεθνείς επιτυχίες, κυρίως μέσα στη δεκαετία του '70 (γεν. Αλεξάνδρεια Αιγύπτου, 15.06.1946)
- Το 1945 γεννήθηκε στην Οξφόρδη η Βρετανίδα τσελίστρια Ζακλίν ντι Πρε, που θεωρείται ευρέως ως μία από τις εξέχουσες τσελίστριες του 20ου αιώνα (απεβ. Λονδίνο, 19.10.1987)
- Τα 45α γενέθλια του γιορτάζει φέτος ο Βενεζουελανός μαέστρος Γκουστάβο Ντουνταμέλ. Γεννήθηκε 1981 στο Μπαρκισιμέτο, και είναι ο μουσικός διευθυντής της Συμφωνικής Ορχήστρας Σιμόν Βολίναρ και της Φιλαρμονικής του Λος Άντζελες. Με τη νέα χρονιά, το 2026, έχει προγραμματιστεί να γίνει ο Μουσικός και Καλλιτεχνικός Διευθυντής της Φιλαρμονικής της Νέας Υόρκης.
- Το 1998 φεύγει από τη ζωή ο Ιάπωνας βιολονίστας, φιλόσοφος, συνθέτης και εκπαιδευτικός και ιδρυτής της ομώνυμης διεθνούς μεθόδου της μουσικής εκπαίδευσης, Σινίτσι Σουζούκι. Ο πατέρας του διατηρούσε εργοστάσιο παραγωγής βιολιών, και ο ίδιος ξεκίνησε να παίζει στα 15 του χρόνια. Έκτοτε διένυσε μία σημαντικότερη πορεία στην ερμηνεία και διδασκαλία και ανέπτυξε μια φιλοσοφία για την εκπαίδευση ανθρώπων κάθε ηλικίας και ικανότητας (γεν. Ναγκόγια, 17.10.1898)

26 Ιανουαρίου

- Το 1790 γίνεται η πρεμιέρα της όπερας *Così fan tutte* του Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ στο Burgtheater της Βιέννης.
- Το 1795 φεύγει από τη ζωή στο Μπύκεμποουργκ ο πέμπτος γιος του Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ, ο Γερμανός τσεμπαλίστας και συνθέτης Γιόχαν Κριστόφ Φρίντριχ (γεν. Λειψία, 21.06.1732)

27 Ιανουαρίου

- Το 1629 φεύγει από τη ζωή στο Αμβούργο όπου και γεννήθηκε στις

10 Αυγούστου 1560, ο Βορειο-Γερμανός συνθέτης και οργανίστας της ύστερης Αναγέννησης και του πρώιμου μπαρόκ Ιερώνυμος Πραιτώριους, του οποίου τα πολυχορικά μοτέτα σε 8 έως 20 φωνές είναι περίπλοκα και έντονα εκφραστικά.

- Το 1731 φεύγει από τη ζωή στη Φλωρεντία ο Ιταλός κατασκευαστής μουσικών οργάνων Μπαρτολομέο Κριστόφορι, πολύ γνωστός ως ο εφευρέτης του πιάνου. (γεν. Πάντοβα, 04.05.1655)
- Το 1756 γεννιέται στο Σάλτσπουργκ ένας από τους σημαντικότερους συνθέτες κλασικής μουσικής, ο Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ. Μαζί με τον Γιόζεφ Χάυντν, τον Λούντβιχ βαν Μπετόβεν και τον Φραντς Σούμπερτ αποτελούν τους σημαντικότερους εκπροσώπους του λεγόμενου βιεννέζικου κλασικισμού (απεβ. Βιέννη, 05.12.1791)

28 Ιανουαρίου

- Το 1722 γεννιέται στο Άιζεναχ όπου και απεβίωσε την 1η Σεπτεμβρίου 1777, ο Γερμανός συνθέτης και οργανίστας Γιόχαν Ερνστ Μπαχ, γιος του Γιόχαν Μπέρνχαρντ Μπαχ και μαθητής του θείου του, Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ.
- Το 1876 παρουσιάζεται για πρώτη φορά στο κοινό της Μόσχας η Μελαγχολική Σερενάτα op.26 για

βιολί και ορχήστρα του Πιοτρ Ίλιτς Τσαϊκόφσκι.

- Το 1887 γεννιέται στη Λοτζ ο Πολωνός πιανίστας Άρτουρ Ρουμπινστάιν (απεβ. Γενεύη, 20.12.1982)
- Το 1904 ο τενόρος Ενρίκο Καρούζο υπογράφει το πρώτο του δισκογραφικό συμβόλαιο με την Victor Records.

29 Ιανουαρίου

- Το 1862 γεννιέται στο Μπράντφορντ ο Άγγλος συνθέτης γερμανικής καταγωγής Φρέντερικ Ντίλιους (απεβ. Γκρε-συρ-Λουάν, 10.06.1934)
- Το 1890 γεννιέται στην Τουλούζη όπου και απεβίωσε στις 27 Ιανουαρίου 1978, δύο ημέρες πριν τα 88α γενέθλια της, η Γαλλίδα μαέστρος, μουσικοπαιδαγωγός και συνθέτρια Μαργκερίτ Κανάλ. Υπήρξε η πρώτη γυναίκα μαέστρος στη Γαλλία.
- Το 1993 φεύγει από τη ζωή στη Συρέν ο Γάλλος χορευτής μπαλέτου, χορογράφος και δάσκαλος Μισέλ Ρενό. Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρξε ένας από τους κορυφαίους άνδρες αστέρες του Μπαλέτου της Όπερας του Παρισιού (γεν. Παρίσι, 15.12.1927)

30 Ιανουαρίου

- Το 1893 παρουσιάζονται για πρώτη φορά στο κοινό της Βιέννης οι

Φαντασίες του Γιοχάνες Μπραμς για πιάνο, και το έργο 117.

- Το 1963 φεύγει από τη ζωή στο Παρίσι όπου και είχε γεννηθεί ο Γάλλος συνθέτης, γνωστός για τη συμμετοχή του στην Ομάδα των Έξι, Φρανσίς Πουλένκ. Έγραψε μουσική για πιάνο, χορωδιακά, μπαλέτα, όπερες και ήταν ένας από τους πρώτους συνθέτες που ευθύνονται για την αναβίωση του τσέμπαλου (απεβ. 07.01.1899)

31 Ιανουαρίου

- Το 1679 πρωτοπαρουσιάζεται η όπερα Βελεροφόντης του Ζαν-Μπατίστ Λυλί, στην Όπερα του Παρισιού.
- Το 1797 γεννιέται ο Αυστριακός συνθέτης Φραντς Σούμπερτ στη Βιέννη, όπου και απεβίωσε νεότερος, στις 19 Νοεμβρίου 1828, ένα έτος μετά τον Λούντβιχ βαν Μπετόβεν.
- Το 1862 γεννιέται στο Βρότσλαβ ο Πολωνικής καταγωγής Αμερικανός συνθέτης και μαέστρος Γουόλτερ Ντάμρος. Είναι κυρίως γνωστός για τη μακρά του θητεία ως διευθυντής της Συμφωνικής Ορχήστρας της Νέας Υόρκης και ως πρωτοπόρος στη μετάδοση κλασικής μουσικής μέσω ραδιοφώνου. Ακόμη, διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην ανέγερση του Carnegie Hall, προσκαλώντας μάλιστα τον

Τσαϊκόφσκι για τα εγκαίνια, το 1891 (απεβ. Νέα Υόρκη, 22.12.1950)

- Το 1910 μεταδίδεται για 1η φορά ζωντανά παράσταση όπερας! Ο πρωτοπόρος, "πατέρας" του ραδιοφώνου, Λη ντε Φόρεστ, οργάνωσε την πρώτη ζωντανή μετάδοση από τη Μητροπολιτική Όπερα της Νέας Υόρκης, όπου παρουσιάστηκαν οι όπερες Il Pagliacci και Cavalleria Rusticana. Ωστόσο, οι ζωντανές αναμεταδόσεις όπερας δεν έγιναν δημοφιλείς μέχρι τη δεκαετία του 1920, όταν πλέον η τεχνολογία ραδιοφωνικής μετάδοσης βελτιώθηκε σημαντικά.
- Τα 89α γενέθλια του γιορτάζει φέτος ο ζωντανός θρύλος της σύγχρονης μουσικής ο Αμερικανός μινιμαλιστής συνθέτης Φίλιπ Γκλας. Γεννήθηκε το 1937 στη Βαλτιμόρη.
- Το 1994 καταστράφηκε από πυρκαγιά το θέατρο όπερας της Βαρκελώνης Θέατρο Λισέου. Επαναλειτούργησε στις 7 Οκτωβρίου 1999 και πλέον διατηρεί τη δική του χορωδία, συμφωνική ορχήστρα και μουσική σχολή, όπου σπούδασαν μεταξύ άλλων προσωπικότητες όπως η Βικτόρια ντελ Άνχελς, η Μονσεράτ Καμπαγιέ, ο Χοσέ Καρέρας, αλλά και η μετέπειτα δασκάλα φωνητικής της Μαρίας Κάλλας στην Ελλάδα, η Ελβίρα ντε Ινδάλγο.

Η Λάρνακα ορίζεται Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα για το 2030

Η Λάρνακα αναδείχθηκε Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2030 της Κύπρου, σύμφωνα με ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η πόλη θα εκπροσωπήσει τη χώρα στον κορυφαίο θεσμό πολιτισμού της Ευρώπης. Μαζί με τη Λάρνακα, τον τίτλο για το 2030 κέρδισαν η Λουβέν του Βελγίου και το Νίκσιτς του Μαυροβουνίου. Οι τρεις πόλεις θα μοιραστούν το πολιτιστικό επίκεντρο της Ευρώπης εκείνη τη χρονιά.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απονέμει σε κάθε Πολιτιστική Πρωτεύουσα χρηματικό

βραβείο 1,5 εκατ. ευρώ μέσω του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη». Το βραβείο ανταμείβει την ποιότητα του πολιτιστικού σχεδιασμού και την προετοιμασία των πόλεων που αναλαμβάνουν τον θεσμό.

Οι πόλεις που φέρουν τον τίτλο ενισχύουν τη δημιουργική τους δραστηριότητα, προσελκύουν τουρισμό και επενδύσεις και συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΕ, την περίοδο 2013-2022 οι Πολιτιστικές Πρωτεύουσες φιλοξένησαν κατά μέσο όρο 1.000-1.200

δράσεις ετησίως, προσελκύοντας περίπου 38,5 εκατομμύρια επισκέπτες. Σε αρκετές περιπτώσεις, η επισκεψιμότητα αυξήθηκε έως και 40%.

Ο επίτροπος Δικαιοσύνης μεταξύ των Γενεών, Νεολαίας, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Γκλεν Μικάλεφ, συνεχάρη τη Λάρνακα δηλώνοντας: «Συγχαρητήρια στη Λάρνακα για την πρότασή της ως Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Πρωτεύουσα 2030 της Κύπρου. Ο τρόπος με τον οποίο η Λάρνακα αναδεικνύει την ανθρωπιά – τις βαθιές και κοινές ανθρώπινες αξίες μας, είναι το καλύτερο μήνυμα που μπορεί να στείλει σήμερα η Ευρώπη». Η Λάρνακα είναι η δεύτερη κυπριακή πόλη που αποκτά τον τίτλο, μετά την Πάφο το 2017. Σε μια περίοδο διεθνών κρίσεων, το πολιτιστικό της πρόγραμμα εστιάζει στην έννοια της

«ανθρωπιάς» (anthropia) ως κοινό τόπο που ενώνει τους ανθρώπους.

Οι υποψήφιες πόλεις οφείλουν να παρουσιάσουν ένα πολιτιστικό πρόγραμμα με ισχυρή ευρωπαϊκή διάσταση, να εμπλέκουν ενεργά τις τοπικές κοινωνίες και να αποδεικνύουν ότι μπορούν να υλοποιήσουν ένα σχέδιο με μακροπρόθεσμα οφέλη. Ο θεσμός των Ευρωπαϊκών Πολιτιστικών Πρωτευουσών θεσμοθετήθηκε το 1985, ύστερα από πρόταση της Μελίνας Μερκούρη. Από τότε, αποτελεί ένα από τα πιο φιλόδοξα πολιτιστικά εγχειρήματα της Ευρώπης, δίνοντας στις πόλεις την ευκαιρία να αναδείξουν την ταυτότητά τους και να ενισχύσουν την τοπική ανάπτυξη πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη χρονιά του τίτλου.

Βικτόρια Χίσλοπ: «Κλεμμένα

τα Γλυπτά – Το Βρετανικό Μουσείο έχει ηθική υποχρέωση να τα επιστρέψει» (Τα ΝΕΑ, 12/12/25)

Το Βρετανικό Μουσείο έχει «ηθική υποχρέωση» να αναγνωρίσει ότι τα Γλυπτά του Παρθενώνα ανήκουν στην Ελλάδα, διαμηνύει η Βικτόρια Χίσλοπ, ανακοινώνοντας, μέσω των «ΝΕΩΝ», την

ένταξή της στο Parthenon Project, τον βρετανικό οργανισμό που τα τελευταία χρόνια προωθεί συστηματικά μια αμοιβαία επωφελή λύση, η οποία θα οδηγήσει στη μόνιμη επανένωση των αριστουργημάτων της κλασικής αρχαιότητας στο Μουσείο Ακρόπολης. Η πολυβραβευμένη βρετανίδα

λογοτέχνιδα – που από το 2020 έχει πολιτογραφηθεί Ελληνίδα – δηλώνει ότι θα εργαστεί για να καταλήξουν οι δύο χώρες σε μια «win-win» συμφωνία και προσάπτει στον πρόεδρο του λονδρέζικου ιδρύματος Τζορτζ Οσμπορν ότι μέχρι στιγμής «δεν έχει επιτύχει τίποτε εκτός από το να δημιουργεί ψεύτικες ελπίδες». Παράλληλα, με παρεμβάσεις

τους στα «ΝΕΑ», ο διάσημος βρετανός συγγραφέας και ηθοποιός Στίβεν Φράι, οι δύο πρόεδροι του Parthenon Project – και

κορυφαίοι βρετανοί πολιτικοί –, λόρδος Εντ Βέιζι και βαρόνη Θάνγκαμ Ντεμπονέρ, και ο ιδρυτής του οργανισμού Γιάννης Λέφας ξετυλίγουν την πρότασή τους για το πώς θα γυρίσουν τα Γλυπτά.

Η συγγραφέας του «Νησιού» – και άλλων 10 μπεστ σέλερ που έχουν μεταφραστεί σε 40 γλώσσες – τάχθηκε για πρώτη φορά υπέρ του επαναπατρισμού τον Μάρτιο του 2021, επειδή «εξοργίστηκε» όταν διάβασε τη συνέντευξη του Μπόρις Τζόνσον στα «ΝΕΑ», στην οποία ο τότε βρετανός πρωθυπουργός απέκλειε την επιστροφή των τεχνουργημάτων στην Ελλάδα. Εκτοτε, το πάθος της για την επανένωση των απaráμιλλων θησαυρών που σχεδίασε ο Φειδίας έχει «γιγαντωθεί», όπως λέει. «Είμαι πανευτυχής που εντάσσομαι στη

συμβουλευτική επιτροπή του Parthenon Project. Η πρόσκληση του Γιάννη Λέφα αποτέλεσε για εμένα μεγάλη τιμή. Ελπίζω να μπορέσω να ενισχύσω την εκστρατεία για την εξεύρεση μιας αμοιβαία επωφελούς λύσης», τονίζει μιλώντας στα «ΝΕΑ». «Πιστεύω ακράδαντα ότι το Βρετανικό Μουσείο έχει την ηθική υποχρέωση να

αναγνωρίσει ότι ο Ελγιν δεν είχε κανένα νόμιμο δικαίωμα να ξεριζώσει τα γλυπτά από τον Παρθενώνα και, ως εκ τούτου, να αναγνωρίσει ότι έχει αποκτήσει

κλεμμένα αντικείμενα», συνεχίζει η Χίσλοπ, υποστηρίζοντας ότι «ακόμη και χωρίς το ιστορικό υπόβαθρο της κλοπής και του βανδαλισμού, δεν πρόκειται για μια συνηθισμένη υπόθεση επαναπατρισμού. Όπως έχει πει ο έλληνας Πρωθυπουργός, είναι σαν το Βρετανικό Μουσείο να εκθέτει τη μισή “Μόνα Λίζα”, ενώ η άλλη μισή βρίσκεται κάπου αλλού. Τα Γλυπτά πρέπει να εκτίθενται ενωμένα, υπό το λαμπρό αττικό φως».

Η διακεκριμένη συγγραφέας και μέλος της Βασιλικής Εταιρείας Λογοτεχνίας του Ηνωμένου Βασιλείου σημειώνει ότι «δεν έχω κανέναν δισταγμό να μιλήσω ανοιχτά για την αλαζονεία του Βρετανικού Μουσείου. Η στάση του παραμένει αμετάβλητη, παρά τις αποδείξεις για τον

βανδαλισμό που διέπραξε ο Ελγιν· παρά τα χιλιάδες τέχνηρα που έκλεψε πρόσφατα ένας από τους επιμελητές του Μουσείου, πολλά από τα οποία δεν έχουν βρεθεί, ενώ ο δράστης δεν έχει ακόμη διωχθεί· και παρά τη σπουδαιότητα της αγγλοελληνικής φιλίας, στην οποία δεν φαίνεται να αποδίδει καμία αξία». Κατά την 66χρονη

Χίσλοπ, «ο αρχικός ενθουσιασμός για τις συνομιλίες μεταξύ Βρετανίας και Ελλάδας με σκοπό την εξεύρεση λύσης έχει χαθεί. Όχι μόνον ο δικός μου, αλλά και όλων όσοι επιθυμούν την επανένωση». Κι αυτό, εξηγεί, «καθώς δεν φαίνεται να έχει σημειωθεί πραγματική πρόοδος στα τέσσερα χρόνια που έχουν περάσει από τότε που άρχισαν οι συνομιλίες (τις οποίες αποκάλυψαν "ΤΑ ΝΕΑ"). Τέσσερα χρόνια συνομιλιών; Μιλάμε σοβαρά; Οι Κινέζοι χτίζουν ολόκληρες πόλεις σε 18 μήνες. Γιατί; Επειδή το θέλουν!».

Κατόπιν, αναφέρεται στο γνωστό «πινγκ – πονγκ» μεταξύ της βρετανικής κυβέρνησης και του Μουσείου που στεγάζει τα

Μάρμαρα: «Το Βρετανικό Μουσείο ισχυρίζεται ότι η απόφαση πρέπει να ληφθεί από την κυβέρνηση και ότι ένας νόμος του 1963 το εμποδίζει να δράσει. Όλοι, όμως, γνωρίζουμε ότι ένας νόμος μπορεί να αλλάξει πολύ εύκολα. Θα πρέπει να τους έχει πιάσει ζαλάδα με όλους αυτούς τους κύκλους που κάνουν!». Στη συνέχεια,

στρέφει τα πυρά της προς τον πρόεδρο του Μουσείου: «Με μπέρδεψε πάρα πολύ η φαινομενική αισιοδοξία του Οσμφορν στους "Σάντεϊ Τάιμς" την περασμένη Κυριακή. Δεν υπάρχει καμία απόδειξη ότι έχει πετύχει κάτι, εκτός από το να καλλιεργεί φρούδες ελπίδες. Εκτός αν πρόκειται να μας ανακοινώσουν ότι το Βρετανικό Μουσείο αποφάσισε να κάνει το

σωστό. Αυτός είναι ο μόνος λόγος που μπορώ να σκεφτώ για μια τέτοια έκφραση αυταρέσκειας».

Το θέμα «δεν είναι αστείο», υπογραμμίζει το επίτιμο μέλος της Εθνικής Εταιρείας των Ελλήνων Λογοτεχνών. «Ενδιαφέρει πραγματικά τον ελληνικό λαό – και όχι μόνο. Πολλοί Βρετανοί νιώθουν ντροπή για την παρωχημένη στάση του Βρετανικού Μουσείου. Τα Γλυπτά ανήκουν στην παγκόσμια κληρονομιά. Κατά μία έννοια, ανήκουν σε όλους μας, αλλά η φυσική τους παρουσία ανήκει στην Αθήνα, όπου πρέπει να βρίσκονται όλα μαζί ενωμένα». Και καταλήγει: «Μετέχοντας στο Parthenon Project, ενώ παράλληλα παραμένω μέλος

της Βρετανικής Επιτροπής για την Επανένωση των Μαρμάρων του Παρθενώνα (BCRPM), θα ενισχύσω με ακόμη μεγαλύτερο πάθος και αποφασιστικότητα τον κοινό μας αγώνα».

Στην τελευταία δημοσκόπηση που διεξήχθη στη Βρετανία για το θέμα (τον περασμένο Σεπτέμβριο, από την JL Partners, για λογαριασμό του Parthenon Project) οι περισσότεροι Βρετανοί τάχθηκαν ξεκάθαρα υπέρ της επιστροφής των Γλυπτών. Το 61% των ερωτηθέντων στους οποίους επιδείχθηκαν φωτογραφίες των τεχνουργημάτων είπε ότι πρέπει να γυρίσουν στην Ελλάδα, και μάλιστα χωρίς κανένα προαπαιτούμενο, ενώ το 67% δήλωσε ότι ο επαναπατρισμός τους θα αντανakλούσε τις βρετανικές αξίες και θα ανεδείκνυε τον ρόλο της χώρας ως ηγέτιδας δύναμης στην πολιτιστική διπλωματία.

Στόχος του Parthenon Project είναι η μόνιμη επανένωση όλων των Γλυπτών στην Αθήνα

και η διοργάνωση περιοδικών εκθέσεων με άλλα ελληνικά τέχνηρα στο Βρετανικό Μουσείο, σε μια αίθουσα που θα ονομαστεί Prince Philip (ή King Charles) Hellenic Gallery. «Η φιλοσοφία της πρότασής μας έγκειται στην εφαρμογή της αρχής του "συμφωνούμε ότι διαφωνούμε"

(προκειμένου να παρακαμφθούν οι νομικές προκλήσεις που αφορούν την ιδιοκτησία), στην υιοθέτηση μιας προσέγγισης "win-win" (καθώς και οι δύο χώρες έχουν ανάγκη από ένα αποδεκτό και

επωφελές αφήγημα) και στην "πολιτιστική σύμπραξη" (που θα εξασφαλίζει τη δημιουργία μιας συνεχούς ροής ιδεών και συνεργασίας)», υπογράμμισε ο Λέφας. «Προτείνουμε επίσης μια δυναμική εκστρατεία συγκέντρωσης κεφαλαίων, εφόσον τα δύο μέρη αναπτύξουν μια βιώσιμη συνεργασία, που θα είναι ελκυστική για τους δωρητές σε παγκόσμιο επίπεδο. Πιστεύουμε ότι αυτά τα συστατικά μπορούν να ανοίξουν τον δρόμο για την οριστική επίλυση αυτού του χρονίζοντος προβλήματος»..

Μενδώνη στο Χάρβαρντ:

«Η πολιτική μας διασφαλίζει την πολιτιστική κληρονομιά μας για τις μελλοντικές γενιές»

Τις στρατηγικές αρχές και τις βασικές προτεραιότητες της πολιτιστικής πολιτικής της ελληνικής κυβέρνησης παρουσίασε η υπουργός Πολιτισμού, Λίνα Μενδώνη, χθες, Πέμπτη 4 Δεκεμβρίου, ως προσκεκλημένη του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ. Οι βασικές αρχές διατήρησης, προστασίας και προώθησης της κληρονομιάς της Ελλάδας, καθώς και της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας, η αναγνώριση και ανάδειξη του πολιτισμού ως εθνικού αναπτυξιακού κεφαλαίου και θεμελιώδους μοχλού της πνευματικής, οικονομικής, κοινωνικής αναζωογόνησης, προόδου και ευημερίας της χώρας, εκτέθηκαν, αναλυτικά, από την κ. Μενδώνη στο πολυπληθές ακροατήριο, που παρακολούθησε την ομιλία της, όπως πληροφορεί σημερινή ανακοίνωση του ΥΠΠΟ.

Η υπουργός ανέφερε ότι «η κληρονομιά μας πρέπει να προστατεύεται, αλλά όχι να παγώνει στον χρόνο. Μουσεία, μνημεία και αρχαιολογικοί χώροι είναι ζωντανά κομμάτια της κοινωνίας, συνδεδεμένα με τις κοινότητες, που προσελκύουν επισκέπτες και δημιουργούν πολιτιστική, εκπαιδευτική και οικονομική δραστηριότητα. Όταν ενσωματώνεται στην καθημερινή ζωή, η κληρονομιά ακμάζει, δημιουργώντας ισχυρότερα κίνητρα για προστασία και μεγαλύτερο κοινωνικό αντίκτυπο». Για την πολιτιστική κληρονομιά και τη σύγχρονη δημιουργία βασική παράμετρος είναι ότι οδηγεί σε οικονομική ανάπτυξη, δημιουργεί εισόδημα και θέσεις εργασίας, προσελκύει επενδύσεις, ενισχύει τον τουρισμό, με τον οποίο είναι στενά συνδεδεμένος, σύμφωνα με την ίδια. «Τα μνημεία και τα μουσεία δεν είναι χώροι κατανάλωσης. Είναι ορόσημα ενσωματωμένα στη συλλογική μνήμη και

ταυτότητα. Ενώνουν γενιές, ενισχύουν την υπερηφάνεια και την κοινωνική συνοχή και προβάλλουν την εικόνα μιας περιοχής, πέρα από τα εθνικά σύνορα», σημείωσε.

Η κ. Μενδώνη τόνισε ότι βασική αρχή, ήδη από το 2019, που ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας ο Κυριάκος Μητσοτάκης, ήταν ότι απαιτείται θεμελιώδης αλλαγή στην πολιτιστική διαχείριση, ώστε ο πολιτισμός να εκπληρώνει όχι μόνο τον ζωτικό κοινωνικό ρόλο του, αλλά και τον αναπτυξιακό. «Τα τελευταία έξι χρόνια εργαστήκαμε συστηματικά για την εφαρμογή ενός νέου, ευέλικτου και δυναμικού μοντέλου, επαναπροσδιορίζοντας τόσο τους στόχους, όσο και τις μεθόδους. Η προσέγγιση αυτή εδράζεται στην επιστημονική γνώση, την ανάλυση δεδομένων, τον συνεκτικό

σχεδιασμό και τον ρεαλιστικό προγραμματισμό. Επιδιώκει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα και οικονομίες κλίμακας, ενισχύοντας την καινοτομία, βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα και διασφαλίζοντας την αποδοτική χρήση της χρηματοδότησης και των πόρων», επεσήμανε. Στη συνέχεια, η κ. υπουργός παρουσίασε την «Πολιτιστική Χάρτα Ανάπτυξης και Ευημερίας» για τις 13 Περιφέρειες της Ελλάδας, με ορίζοντα σχεδιασμού έως το 2030. Η «Χάρτα» λειτουργεί ως δυναμικός οδικός χάρτης για τον πολιτισμό, ως στρατηγικός μοχλός ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής, καθώς είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες κάθε περιοχής, περιλαμβάνοντας μεγάλα έργα υποδομής, πολιτιστικές ενισχύσεις και θεσμικές μεταρρυθμίσεις.

ΥΠΠΟ: Τρία νέα στοιχεία στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας

Το υπουργείο Πολιτισμού προχωρά στην εγγραφή τριών νέων στοιχείων στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας, ενισχύοντας τη δέσμευσή του για τη διαφύλαξη της ζώσας πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως ορίζει η Σύμβαση της UNESCO για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά (2003). Η διαδικασία σύνταξης και επεξεργασίας των στοιχείων πραγματοποιήθηκε από τη Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, ενώ η έγκρισή τους από το Συμβούλιο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς έγινε με ενεργή συμμετοχή των κοινοτήτων και των

φορέων που διαφυλάσσουν αυτή την πολύτιμη πολιτιστική κληρονομιά.

Η Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη, δήλωσε: «Η εγγραφή των τριών νέων στοιχείων στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς αναδεικνύει τον πλούτο και την πολυφωνία της πολιτισμικής δημιουργίας, η οποία διατρέχει όλη την ελληνική επικράτεια, ενδυναμώνοντας τη συλλογική μνήμη και την ιστορική συνέχεια, συνδέοντας το παρελθόν με το παρόν και ταυτόχρονα διαμορφώνοντας το μέλλον. Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά είναι ζωντανή, βιωματική και αντικατοπτρίζει τον τρόπο ζωής και συμμετοχής στην κοινότητα. Η

εγγραφή των στοιχείων αποτυπώνει τη σταθερή προτεραιότητα της πολιτιστικής μας πολιτικής, όχι μόνο ως αντικείμενο προστασίας, αλλά ως ενεργό πεδίο συμμετοχής, εκπαίδευσης και διαγενεακής ανταλλαγής, ενώ, παράλληλα αντανακλά την σταθερή στήριξη του ΥΠΠΟ στις κοινότητες και τους φορείς που εργάζονται για τη διαφύλαξη και την ανάδειξή της». Τα τρία στοιχεία που εγγράφονται στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας είναι τα εξής:

Σπαθουράκι και Σπαθόλαδο: Εθνοβοτανικές γνώσεις και πρακτικές στο Δοξάτο Δράμας

Το σπαθόχορτο, αυτοφυές σε πολλές περιοχές της Ελλάδας, αποτελεί σημαντικό στοιχείο της λαϊκής φαρμακευτικής παράδοσης.

Στον κάμπο του Δοξάτου, αλλά και μέσα στον οικισμό, το φυτό συλλέγεται για την παρασκευή δύο παραδοσιακών γιατροσοφιών: του σπαθουρακιού και του σπαθόλαδου. Τα παράγωγα αυτά αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της τοπικής νοικοκυροσύνης και μεταβιβάζονται από γενιά σε γενιά, διατηρώντας ζωντανές τις εθνοβοτανικές γνώσεις της κοινότητας.

«Βάλε» – Χορός των γυναικών στον Ασπρόπυργο Αττικής

Το εθιμικό χορευτικό δρώμενο «Βάλε» τελείται την Κυριακή της Τυρινής στον

Ασπρόπυργο Αττικής, με πρωταγωνίστριες τις γυναίκες της πόλης. Μετά τα σκωπτικά προλεγόμενα δρώμενα στην πλατεία του 1ου Δημοτικού Σχολείου, σχηματίζεται μεγάλος κύκλος νέων γυναικών που χορεύουν αρβανίτικους χορούς και τραγουδούν στα Αρβανίτικα χωρίς μουσική. Ακολουθεί ζωντανή μουσική από τοπικούς οργανοπαίκτες, με τις γυναίκες να χορεύουν Καλαματιανά και Συρτά, ενώ το δρώμενο ολοκληρώνεται με τη συμμετοχή των ανδρών, που χορεύουν χορούς του γλεντιού και τον τοπικό ανδρικό Αποκρεάτικο Χορό.

Έθιμο της Μεγάλης Φωτιάς τη Μεγάλη Πέμπτη στην Αγία Θεοδώρα Άρτας

Ένα μήνα πριν από το Πάσχα, οι ενορίτες της Αγίας Θεοδώρας ξεκινούν τη συλλογή

ξύλων για την αναβίωση του εθίμου. Το πρωί της Μεγάλης Πέμπτης, κάτοικοι κάθε ηλικίας συγκεντρώνονται στην πλατεία για το στήσιμο της κωνικής ξύλινης κατασκευής. Κατά την ακολουθία των Παθών, με το 6ο Ευαγγέλιο και το πένθιμο χτύπημα της καμπάνας, δίνεται το σήμα για

το ανάμνημα της Μεγάλης Φωτιάς, που συμβολίζει τις φωτιές έξω από το κυβερνείο του Ποντίου Πιλάτου. Η φλόγα φωτίζει τον

επιβλητικό βυζαντινό ναό, δημιουργώντας ένα εντυπωσιακό, κατανυκτικό θέαμα.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο: Πράσινο φως για την επέκτασή του - Πώς θα αλλάξει το ιστορικό κτίριο

Θετικά επί του συνόλου των προωθημένων προμελετών, σχετικών με την αρχιτεκτονική, τη στατική και την ηλεκτρομηχανολογική, για την επέκταση και αναβάθμιση του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, αποκρίθηκαν τα ανώτατα γνωμοδοτικά όργανα του Υπουργείου Πολιτισμού, το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων και το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ).

Υπενθυμίζεται πως τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό του «νέου», αλλά διαχρονικού ιστορικά Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου,

έχουν αναλάβει τα γραφεία Chipperfield-Τομπάζη, ενώ η εκπόνηση των μελετών του έργου ξεκίνησε μετά την κύρωση, τον Απρίλιο του 2024, από το Ελληνικό Κοινοβούλιο της σύμβασης χορηγίας των 40.000.000 ευρώ, εκ μέρους του Σπύρου και της Ντόροθυ Λάτση, στη μνήμη του Ιωάννη και της Εριέττας Λάτση, η οποία αφορά στη χρηματοδότηση του συνόλου των μελετών.

Οι μελέτες αφορούν στο σύνολο του οικοδομικού τετραγώνου και του μουσειακού συγκροτήματος, που

περιλαμβάνει και το Επιγραφικό Μουσείο, μοναδικό διεθνώς στο είδος του.

Η Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη δήλωσε: «Η Ελλάδα αποκτά το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο που της αξίζει. Η αρχιτεκτονική ταυτότητα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου αποτελεί ένα σύνθετο αποτέλεσμα συνδυασμού νεοκλασικών αρχών και μεταγενέστερων μοντερνιστικών επεμβάσεων. Το υφιστάμενο κτήριο διατηρώντας τον ιστορικό του χαρακτήρα, στο πέρασμα του χρόνου προσαρμόζεται στις λειτουργικές και μουσειολογικές ανάγκες της εκάστοτε εποχής».

«Οι υφιστάμενοι εκθεσιακοί χώροι του Μουσείου σχεδιάστηκαν στο β' μισό του 19ου αιώνα και ανταποκρίνονταν στις ανάγκες, στον αριθμό των επισκεπτών και στις μουσειολογικές αντιλήψεις της εποχής εκείνης. Ωστόσο, ο υπερδιπλασιασμός του αριθμού των επισκεπτών κατέστησε

επιτακτική την αναθεώρηση και τον εκσυγχρονισμό των αρχιτεκτονικών δεδομένων. Η επέκταση και η αναβάθμιση

του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, μέσω των προτεινόμενων επεμβάσεων, θα αποδώσουν στο μνημείο έναν ενιαίο συνθετικό χαρακτήρα αίροντας την ακανονιστία και το ασύνδετο των

επεμβάσεων και των προσθηκών που έγιναν στα κτήρια του συγκροτήματος, θα επαναφέρουν στοιχεία της αρχικής δομής και θα αναβαθμίσουν τη λειτουργία του ικανοποιώντας τις απαιτήσεις ενός σύγχρονου μουσείου παγκόσμιας εμβέλειας» συμπλήρωσε η κυρία Μενδώνη.

«Επιπλέον, το ίδιο το κτηριακό συγκρότημα, καθώς και ο δημόσιος κήπος θα αποτελέσουν τοπόσημο και πόλο έλξης για την πρωτεύουσα. Ο επανασχεδιασμός στοχεύει στην ανάδειξη του Μουσείου σε δυναμικό πόλο εξωστρεφών δράσεων, καθώς περιλαμβάνει ερευνητικό κέντρο, αφιερωμένο στην αρχαιότητα και ένα ανοιχτό, καθολικά προσβάσιμο κέντρο πολιτισμού και ψυχαγωγίας με δημόσιο κήπο» διευκρίνισε σχετικά για να καταλήξει:

«Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην άρση των υφιστάμενων παθογενειών του κτηρίου, όπως η υγρασία και εισροή υδάτων, στην ενίσχυση της αντισεισμικής του θωράκισης, στην ενεργειακή αναβάθμιση του κτηρίου, στην προσβασιμότητα και στην ενίσχυση της βιωσιμότητάς του. Για πρώτη φορά εξασφαλίζονται οι κατάλληλες περιβαλλοντικές συνθήκες για την προβολή και έκθεση των αρχαιοτήτων, όπως η υγρασία, το ηλιακό φως και η θερμοκρασία, τόσο στην επέκταση του Μουσείου, όσο και σε αρκετές αίθουσες του ιστορικού κτηρίου».

Η αρχιτεκτονική πρόταση για την επέκταση και ανάδειξη του Εθνικού Αρχαιολογικού

Μουσείου έχει ως βασικούς στόχους:

τη δημιουργία ενός δημόσιου πάρκου ως προσφορά στην πόλη, την προβολή της ελληνικής ταυτότητας σε διεθνές κοινό, την επέκταση των λειτουργιών και των εκθεσιακών χώρων του Μουσείου και στην ανάδειξή του ως φάρου εθνικού πολιτισμού.

Η στρατηγική των επεμβάσεων περιλαμβάνει κτηριακή επέκταση για την ανάπτυξη νέας υποδομής και εκθεσιακών χώρων με σεβασμό στη νεοκλασική

πρόσοψη, τη διαμόρφωση νέας επιβλητικής κύριας εισόδου επί της οδού Πατησίων με πλατεία και δημόσιο φουαγιέ, την ενίσχυση της εσωτερικής συνοχής και προσβασιμότητας του μνημείου μέσω της δημιουργίας συνδέσεων με το κτήριο-μνημείο, καθώς και τη διαμόρφωση ενός ανοιχτού, πράσινου δημόσιου πάρκου με μπιστρό και αυλή, που προσφέρει υψηλής ποιότητας αστικό χώρο.

Παράλληλα, προβλέπεται η ανάδειξη του κτηρίου-μνημείου μέσω της ανακαίνισης των αιθουσών της δεκαετίας του 1950, παρεμβάσεων στον κεντρικό άξονα για τη βελτίωση της δομής και του προσανατολισμού, και της ενίσχυσης του ερευνητικού κέντρου με σύγχρονα εργαστήρια και γραφεία. Αναφορικά με τις υποδομές επισκεπτών αναβαθμίζονται με κεντρικό φουαγιέ, ερμάρια, βεστιάριο, εγκαταστάσεις υγιεινής, εστιατόριο, αμφιθέατρο, πωλητήριο και χώρους περιοδικών εκθέσεων.

Οι χώροι της βιβλιοθήκης θα επεκταθούν από 201 τ.μ. σε 289 τ.μ., το ιστορικό φωτογραφικό αρχείο από 39 τ.μ. σε 91 τ.μ., με νέες αποθήκες 142 τ.μ., και θα αξιοποιηθούν επίσης τα εσωτερικά αιθρία, δημιουργώντας έναν σύγχρονο, λειτουργικό και εκπαιδευτικά πλούσιο περιβάλλον.

Η προκαταρκτική αρχιτεκτονική μελέτη για την «Επέκταση και Αναβάθμιση του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου» στοχεύει στη συνολική αναβάθμιση της περιοχής Εξαρχείων, Πατησίων και Μεταξουργείου, δημιουργώντας έναν νέο πολιτιστικό άξονα που θα συνδέει το Μουσείο με το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, την Ακρόπολη και το Πεδίον του Άρεως.

Το έργο φιλοδοξεί να αναδείξει το Μουσείο σε τοπόσημο της πόλης, να δημιουργήσει ένα ερευνητικό κέντρο αφιερωμένο στη μελέτη της αρχαιότητας και να προσφέρει έναν ανοικτό, καθολικά προσβάσιμο δημόσιο κήπο που θα λειτουργεί ως κέντρο πολιτισμού και ψυχαγωγίας.

Η επέκταση κρίνεται επιβεβλημένη, καθώς οι υφιστάμενοι εκθεσιακοί χώροι σχεδιάστηκαν τον 19ο αιώνα και δεν ανταποκρίνονται πλέον στις σύγχρονες ανάγκες, ενώ η αύξηση των επισκεπτών επιβάλλει νέα αρχιτεκτονικά δεδομένα. Παράλληλα, προβλέπεται η άρση παθογενειών του κτηρίου, η ενίσχυση της αντισεισμικής θωράκισης και η ενεργειακή αναβάθμιση για βιώσιμη λειτουργία.

Παραμύθια του Ζεσταίνουν τις Νύχτες του Χειμώνα

Οι παρακάτω 10 μικρές ιστορίες είναι του Νικολάου Σοφιανού, Προέδρου του Φίλωνα, οι οποίες ακούστηκαν στα Λυροφεγγήματα από την Φαεττα Crystalina στην Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση του Φίλωνα στις 21 Δεκεμβρίου στην Εστία Νέας Σμύρνης

1. Το Ξωτικό που Έραβε Όνειρα

Στο πανέμορφο χωριό της Κερασιάς, όταν έπεφτε ο βαθύς χειμώνας και οι καμινάδες άφηναν τα σύννεφα τους στον ουρανό, οι γέροι έλεγαν πως ένα μικρό ξωτικό

τριγυρνούσε στις σκεπές. Φορούσε ρούχο από φλούδες σημύδας, καπέλο από πεσμένο βελανίδι και στα χέρια του κρατούσε μια βελόνα λεπτή σαν πρωινή ακτίνα.

Το ξωτικό αυτό δεν είχε όνομα. Το φώναζαν απλώς "ο Ράφτης των Ονείρων" . Κάθε νύχτα κατέβαινε από τις στέγες στα παράθυρα όπου κοιμόταν κάποιο παιδί, άνοιγε προσεκτικά την κουρτίνα και έμπαινε μέσα σαν κουβέντα που δεν θέλει να ενοχλήσει.

Εκεί, μπροστά στο κρεβάτι, τραβούσε από την τσέπη του μικρές ασημένιες κλωστές και με τη βελόνα του έραβε όνειρα πάνω από τα μαξιλάρια: για κάποιο, ζωγράφιζε ταξίδια σε χιονισμένες χώρες· για άλλο, γέλια με φίλους που δεν έχει γνωρίσει ακόμα· για άλλο, πνοές ευτυχίας που μοσχομυρίζουν κανέλα.

Μια φορά, όμως, καθώς έραβε, φτερνίστηκε και το όνειρο μπλέχτηκε. Το παιδί είδε την ίδια στιγμή να πετά με άλογο, να μιλά με ψάρια και να χορεύει πάνω σε μια φλογερή

κολοκύθα. Ξύπνησε γελώντας τόσο πολύ που ξύπνησε όλη τη γειτονιά.

Από τότε, λένε, αν δεις ένα όνειρο παράξενο, μπερδεμένο αλλά όμορφο, κάπου εκεί γύρω κόβει βόλτες το ξωτικοραφτόπουλο, που φτερνίζεται χωρίς λόγο μέσα στο κρύο

2. Οι Τρεις Καλικάντζαροι και το Χαμένο Τσουρέκι

Στο χωριό του Ξεροπήγαδου οι καλικάντζαροι είχαν μια περίεργη αδυναμία: το χριστουγεννιάτικο τσουρέκι της κυρα-Μόρφως. Είχε μοσχοκάρυδο, μαστίχα, φλούδα πορτοκαλιού, και το σημαντικότερο για τους καλικάντζαρους έκανε έναν ήχο κριτς όταν το έκοβες, σαν να έσπαγε η μαγεία σε μικρές νόστιμες φετούλες.

Ένα βράδυ, λοιπόν, τρεις καλικάντζαροι, ο Μπιρ-Μπαμ, ο Κοψοκρεμαστής και ο Μανταρινάκης (που μύριζε πάντα λίγο... μανταρίνι), αποφάσισαν να κλέψουν το τσουρέκι που η Μόρφω είχε αφήσει να κρυώσει στο περβάζι.

Πήδηξαν, σκαρφάλωσαν, σφήνωσαν, έπεσαν, ξανασήκωσαν τον εαυτό τους, και

τελικά έφτασαν στο παράθυρο. Αλλά πάνω στον ενθουσιασμό τους άρχισαν να μαλώνουν:

«Εγώ θα πάρω την άκρη!» είπε ο Μπιρ-Μπαμ.

«Εγώ το μέσο, γιατί είναι πιο φουσκωτό!» φώναξε ο Κοψοκρεμαστής.

«Εγώ όλο το υπόλοιπο!» είπε θριαμβευτικά ο Μανταρινάκης.

Το τσουρέκι, ταραγμένο από τον καυγά, γλίστρησε μόνο του, έπεσε κάτω και κύλησε στη σκάλα, βούτηξε στο χιόνι, χτύπησε πάνω σε ένα έλκηθρο και εξαφανίστηκε στο σκοτάδι.

Οι καλικάντζαροι έμειναν να κοιτούν αποσβολωμένοι.

«Χάσαμε... το τσουρέκι!» είπε ο ένας.

«Χάσαμε... το γλυκό μας!» είπε ο άλλος.

«Χάσαμε... το σκεπτικό μας!» συμπλήρωσε ο Μανταρινάκης.

Και κάπως έτσι, όλο το Ξεροπήγαδο τους άκουσε να θρηνούν εκείνη τη νύχτα. Από τότε, η κυρά Μόρφω βάζει πάντα δύο τσουρέκια: ένα για τους ανθρώπους και ένα για εκείνους γιατί, κακά τα ψέματα, τσουρέκι χωρίς καλικάντζαρους να το διεκδικούν... δεν έχει την ίδια χάρη.

3. Η Νεράιδα του Παγωμένου Ποταμιού

Έλεγαν οι παλιοί πως, όταν το ποτάμι πάγωνε τόσο που μπορούσες να δεις τον ουρανό να καθρεφτίζεται σαν γυαλί, τότε ξυπνούσε μια νεράιδα. Μικρή, αδιόρατη, σαν αχτίδα από τον πρώτο πρωινό ήλιο του Γενάρη. Την έλεγαν Γυαλενθιά, γιατί όπου πατούσε άφηνε πίσω της μικρά κομμάτια πάγου που άστραφταν σαν γυαλιστερά αστέρια.

Ένα βράδυ, ο μικρός Νικόλας από το χωριό κατέβηκε στο ποτάμι να μαζέψει ξύλα, γιατί χιόνιζε πολύ κι η φωτιά στο σπίτι έσβηνε. Εκεί, μέσα στη σιωπή, την είδε να στέκει πάνω στον πάγο, λες και δεν την άγγιζε το κρύο. Του χαμογέλασε.

«Γιατί κλαις;» τον ρώτησε.

«Δεν κλαίω... είναι από το κρύο», είπε ο Νικόλας, μα τα δάκρυά του έπεφταν στο χιόνι κι έσκαβαν μικρές, ζεστές τρύπες.

Η Γυαλενθιά άγγιξε την καρδιά του με το λεπτό της χέρι. Κι εκείνη τη στιγμή, ο Νικόλας ένιωσε μια θαλπωρή τόσο βαθιά που νόμιζε πως η καρδιά του έγινε τζάκι που καίει αιωνίως. «Το κρύο δεν νικά όσους έχουν ζεστασιά να δίνουν», του είπε.

Κι από τότε, λένε, κάθε χειμώνα το σπίτι του Νικόλα ήταν το πιο ζεστό του χωριού όχι από ξύλα, αλλά από καρδιά.

4. Το Παραμύθι που Ζωντάνεψε

Ένα βράδυ παράξενο, οι γέροι του χωριού μαζεύτηκαν κοντά στη φωτιά για να πουν ιστορίες. Έξω λυσομανούσε χιονοθύελλα, μα μέσα, το τζάκι έστελνε σπίθες μέχρι τα δοκάρια. Η γιαγιά Δώρα, που ήξερε τα πιο

γλυκά παραμύθια, άνοιξε το στόμα της να μιλήσει, αλλά... δεν πρόλαβε.

Το παραμύθι βγήκε μόνο του.

Ένα μικρό σύννεφο καπνού σηκώθηκε από το τζάκι και έπλεξε μια μορφή — ένα μικρό κοριτσάκι με μάτια που λαμπύριζαν σαν μισοσβησμένα κάρβουνα. Κανείς δεν είπε λέξη. Η μορφή χαμογέλασε και κάθισε ανάμεσα στους ανθρώπους.

«Εγώ είμαι το παραμύθι που δεν ειπώθηκε ποτέ», ψιθύρισε. «Και θέλω να ζήσω. Να με ακούσουν. Να με θυμούνται.»

Τότε, όλοι άρχισαν να μιλούν μαζί: ο καθένας πρόσθετε μια φράση, μια λεπτομέρεια, ένα θαύμα. Το κοριτσάκι μεγάλωνε με κάθε λέξη, γινόταν πιο αληθινό, πιο ζεστό, πιο φωτεινό. Στο τέλος

της νύχτας, εξαφανίστηκε αλλά άφησε πίσω του μια λάμψη στις στάχτες.

Κι έκτοτε, λένε, κάθε φορά που ειπώνεται ένα παραμύθι κοντά σε φωτιά, μια ψυχή γεννιέται από τις φλόγες, για να ταξιδέψει στον κόσμο των ονείρων.

5. Το Χειμωνιάτικο Δώρο του Παππού

Ο παππούς Πέτρος είχε τη συνήθεια να λέει πως ο χειμώνας δεν είναι σκληρός, απλώς παρεξηγημένος. «Αν πλησιάσεις κοντά του, θα σε ζεστάνει», έλεγε πάντα.

Ένα χιονισμένο βραδάκι, πήρε τη μικρή του εγγονή και ανέβηκαν στον παλιό μύλο. Εκεί είχε φυλαγμένο ένα κουτί. Το άνοιξε, κι από μέσα βγήκε μια γλυκιά μυρωδιά: κουκουνάρια που είχε μαζέψει όταν ήταν

παιδί. Τα έριξε στο τζάκι, κι αμέσως η φωτιά πήρε άλλο χρώμα ροδακινί και χρυσαφί. Η μικρή τον κοίταξε με μάτια ορθάνοιχτα.

«Τι είναι αυτό, παππού;»

«Είναι οι μνήμες μου», της είπε. «Κάθε χειμώνας φέρνει τις δικές του. Αν τις κρατήσεις ζεστές, ποτέ δεν γερνάνε.»

Και πραγματικά η φωτιά εκείνο το βράδυ έμοιαζε να μιλά. Να λέει ιστορίες από τότε που ο παππούς ήταν παιδί κι έτρεχε στο χιόνι με γελαστό πρόσωπο.

Η μικρή κατάλαβε τότε πως οι πιο όμορφες ιστορίες δεν γράφονται σε βιβλία, αλλά στις καρδιές που αγαπούν. Κι ο χειμώνας, όσο κρύος κι αν είναι, αναγνωρίζει την αγάπη και λιώνει μπροστά της.

6. Η Νύχτα που τα Θρανάσια Ξωτικά Έπαιξαν Μουσική

Στο μικρό χωριό της Πέτρινης Ράχης, τα ξωτικά των βράχων τα λεγόμενα «Θρανάσια» εμφανίζονταν μόνο όταν η φωτιά είχε φτάσει στο πιο δυνατό της σημείο. Ήταν μικροσκοπικά, με αυτιά σαν γυαλιστερά φύλλα και μάτια γεμάτα ζωντάνια.

Μια νύχτα παραμονής Πρωτοχρονιάς, καθώς μια οικογένεια καθόταν γύρω από το τζάκι, κάτι άρχισε να κινείται ανάμεσα στα κούτσουρα. Πέντε μικρά ξωτικά βγήκαν στη σειρά και άρχισαν να κουνούν τα χεράκια τους σαν μαέστροι.

«Θέλετε κάλαντα;» ρώτησε το πρώτο.

«Θέλετε τραγούδι;» συμπλήρωσε το δεύτερο.

«Θέλετε χορό;» ρώτησε το τρίτο.

«Ή μήπως όλα μαζί;» πέταξε το τέταρτο.

Το πέμπτο απλώς σφύριξε τόσο δυνατά που η κατσαρόλα στην κουζίνα κουνήθηκε.

Και πριν προλάβει κανείς να μιλήσει, άρχισαν μια τέτοια μουσική που ούτε άνθρωπος ούτε ξωτικό είχε ξανακούσει: χτύπημα στις στάχτες σαν τύμπανα, κροτάλισμα από κλαδάκια σαν τριγωνάκια,

ουρές που χτυπούσαν τις πέτρες σαν καμπανάκια.

Όλοι γέλασαν, χόρεψαν, τραγούδησαν. Κι όταν τα Θρανάσια ξωτικά έφυγαν, άφησαν πίσω τους ένα μικρό κομμάτι κάρβουνο που έλαμπε. Το κράτησαν σαν γούρι — και η χρονιά εκείνη ήταν από τις πιο φωτεινές που είχαν ζήσει.

7. Το Ξωτικό που Μάζευε Χιονίτσες

Κάποτε ζούσε ένα μικρό ξωτικό κοντά στο παλιό μονοπάτι που πάει στο δάσος. Είχε μια παράξενη συνήθεια: μάζευε νιφάδες· αλλά όχι όπως οι άνθρωποι μαζεύουν πέτρες ή κοχύλια. Εκείνο τις ταξίδευε.

Κάθε νιφάδα που έπεφτε στο χέρι του, την άκουγε. Ναι, η κάθε μια είχε φωνή, φτιαγμένη από δρόμους που δεν περπάτησε κανείς και από ιστορίες που δεν ειπώθηκαν ποτέ.

Ένα χειμωνιάτικο δειλινό, το ξωτικό έφερε όλες τις νιφάδες στο χωριό. Τις σκόρπισε πάνω από τα σπίτια και τότε οι άνθρωποι είδαν ότι κάθε νιφάδα που ακουμπούσε στέγη γινόταν μικρή λάμψη. Εκείνο το βράδυ, όλοι ονειρεύτηκαν κάτι καλό: ένας γέρος είδε ξανά το χαμένο του αδερφό, μια

μόνα το παιδί της γελαστό, ένας νέος είδε τον δρόμο που ήθελε να πάρει.

Το ξωτικό έφυγε αθόρυβα, αφήνοντας πίσω του ένα μονοπάτι από χιονοτραγούδια.

8. Το Μυστικό των Χριστουγεννιάτικων Σκιών

Στο χωριό του Αγιοζέφυρου πίστευαν πως τις νύχτες των Χριστουγέννων οι σκιές ζωντανεύουν πριν από τους ανθρώπους. Τις έβλεπες να περνούν από τα παράθυρα λίγο πριν χτυπήσουν οι καμπάνες· να χορεύουν πάνω στους τοίχους, να σκύβουν, να μεγαλώνουν, να μικραίνουν. Κανείς δεν μιλούσε γι' αυτό φανερά.

Μα η μικρή Μαργαρίτα το έβλεπε πάντα. Κρυβόταν πίσω από το παντζούρι και παρακολουθούσε τις σκιές να πλέκουν

ιστορίες στα καλντερίμια: ιστορίες από παππούδες που δεν υπάρχουν πια, από ταξίδια που δεν έγιναν, από ελπίδες που δεν πραγματοποιήθηκαν.

Μια χρονιά, ανήμερα Χριστούγεννα, μια σκιά σταμάτησε μπροστά της. Ήταν λεπτή σαν χάραμα, με λυγισμένα χέρια· κι όμως έφερε μια ζεστασιά που δεν ήταν απ' αυτόν τον κόσμο.

«Πες μου το όνομά σου», ψιθύρισε η Μαργαρίτα.

Η σκιά γέλασε χωρίς ήχο. «Δεν έχω όνομα. Είμαι όλα αυτά που εύχεσαι να μην ξεχαστούν.»

Και της έδωσε ένα μικρό φως ένα τόσο δα σπινθήρα που χωρούσε στην παλάμη της. Από τότε, η Μαργαρίτα μεγάλωσε, έκανε

οικογένεια, γέρασε· μα το φως δεν έσβησε ποτέ. Κι όταν το έδειχνε στα εγγόνια της, εκείνα ορκίζονταν ότι άκουγαν μέσα του τον ψίθυρο όλων των Χριστουγέννων που πέρασαν και όλων όσων ακόμη δεν έχουν έρθει.

9. Η Μελωδία που Κυλούσε στο Χιόνι

Λένε πως ανάμεσα στις γιορτινές νύχτες, υπάρχει μία μονάχα όπου το χιόνι δεν πέφτει από τον ουρανό, αλλά... ανεβαίνει. Μικρές νιφάδες, σαν φωτεινές ανάσες, σηκώνονται από το έδαφος και αιωρούνται, λες και ακούνε κάτι που οι άνθρωποι δεν μπορούν να πιάσουν.

Εκείνη τη νύχτα, η μικρή Αριάδνη, που είχε αυτιά λεπτά σαν χορδές, βγήκε στο κατώφλι και άκουσε μια μουσική να κυλάει μέσα στο χιόνι σαν κρυφή φλέβα φωτός.

Ακολούθησε τον ήχο ως το μικρό ξέφωτο πίσω από το παλιό εκκλησάκι.

Κι εκεί είδε ένα ξωτικό, καθισμένο πάνω σε έναν κρύσταλλο που έλαμπε σαν σιωπηλό αστέρι. Το ξωτικό έπαιζε ένα όργανο λεπτό φτιαγμένο από παγοκρύσταλλο, κι οι νότες του άφηναν πίσω τους ασημένια στροβιλίσματα στον αέρα.

Όμως υπήρχε μέσα στη μελωδία κάτι που δεν ταίριαζε· μια βαθιά, μυστηριακή νότα που έμοιαζε πάντα να ξεφεύγει, σαν αναστεναγμός που δεν ειπώθηκε ποτέ.

Η Αριάδνη, χωρίς να σκεφτεί, πλησίασε. «Αυτή η νότα... γιατί κρύβεται;» ρώτησε. Το ξωτικό χαμογέλασε αχνά, σαν να άνοιξε για μια στιγμή μια μικρή ρωγμή στο φως. «Γιατί είναι η νότα της σιωπής», της είπε. «Χωρίς αυτήν, η μουσική θα ήταν μόνο λάμψη. Με αυτήν, γίνεται μυστήριο· και κάθε γιορτινή νύχτα χρειάζεται λίγο μυστήριο για να θυμάται ότι ήταν κάποτε θαύμα.»

Κι ύστερα η μελωδία έσβησε. Το ξωτικό μετετράπηκε σε νιφάδα που έλαμψε για μια αναπνοή και χάθηκε. Το χιόνι κάθισε ξανά στη γη.

Όμως στην καρδιά της Αριάδνης έμεινε εκείνη η μία, παράξενη νότα σαν μικρό φως που ξέρει να ακούει το σκοτάδι...

10. Η Φωτιά που Ονειρεύτηκε Άνθρωπο

Στο παλιό σπίτι του Μιχάλη η φωτιά είχε ψυχή. Την τάζαν με ξύλα, μα εκείνη έτρωγε όνειρα· και όταν τα όνειρα είχαν γεύση παιδική, άστραφτε με σπίθες χρυσοκόκκινες.

Ένα βράδυ που η χιονοθύελλα σκέπαζε τα πάντα, ο Μιχάλης κάθισε μονάχος μπροστά στη φωτιά. Είχε χρόνια να ονειρευτεί. Η ζωή τον είχε σκληρύνει τόσο που ένιωθε να έχει

γίνει κι ο ίδιος πέτρα, κομμάτι από εκείνους τους γυμνούς βράχους που βλέπουν στη θάλασσα.

Κι ενώ κοιτούσε τις φλόγες, κάτι παράξενο συνέβη. Η φωτιά άρχισε να παίρνει σχήμα· να πλάθει μορφή· να φτιάχνει ένα πρόσωπο από φως.

«Σε θυμάμαι», του είπε η φωτιά-άνθρωπος. «Ήσουν εκείνο το παιδί που έλεγε ιστορίες στα κάρβουνα. Γιατί σταμάτησες;»

Ο Μιχάλης ένιωσε το στήθος του να ραγίζει σαν ξερό ξύλο. Κι η φωτιά συνέχισε: «Ο άνθρωπος που παύει να ονειρεύεται, γίνεται η στάχτη της ίδιας του της ζωής.»

Τότε ο Μιχάλης έκλαψε και τα δάκρυα έπεφταν στις φλόγες χωρίς να τις σβήνουν. Αντίθετα, τις μεγάλωναν. Έκαναν τη φωτιά πιο ζωντανή, πιο ανθρώπινη, πιο αληθινή.

Κι όταν το πρωί γαλήνεψε το χιόνι, ο Μιχάλης είχε πάλι όνειρα. Και η φωτιά, λένε, από εκείνη τη νύχτα άναβε μόνη της όταν το σπίτι είχε ανάγκη από ελπίδα....

Μεταίχμιο και αναγέννηση: Ο καθαρμός και η τύχη στην ελληνική λαϊκή κοσμοαντίληψη *(το κείμενο είναι του Γρηγόρη Μαλεβίτη, μέλος του Φίλωνα)*

Ο ελληνικός λαϊκός πολιτισμός αντιλαμβάνεται τον χρόνο όχι ως ουδέτερη, γραμμική ακολουθία στιγμών, αλλά ως ζωντανό, ποιοτικά φορτισμένο πεδίο, όπου ορισμένες ημέρες, περίοδοι και μεταβάσεις αποκτούν ιδιαίτερη δύναμη. Ανάμεσα σε αυτές, η αρχή του έτους και ιδίως το Δωδεκαήμερο από τα Χριστούγεννα έως τα Θεοφάνεια συνιστούν μια κατεξοχήν μεταιχμιακή φάση, κατά την οποία ο

κόσμος φαίνεται να απορρυθμίζεται προσωρινά, ώστε να επανασυγκροτηθεί εκ νέου. Στο πλαίσιο αυτό, δύο μεγάλες θεματικές δεσπόζουν στη λαϊκή σκέψη και πρακτική: ο καθαρμός μέσω του νερού και η αναζήτηση της τύχης μέσω σημείων, συμβόλων και τελετουργικών πράξεων που «σφραγίζουν» τη χρονιά που έρχεται.

Ο Ιανουάριος, μήνας οριακός και βαθύς, δεν είναι στην ελληνική λαϊκή συνείδηση απλώς η αρχή ενός ημερολογιακού κύκλου αλλά

και ο χρόνος όπου ο κόσμος «ξαναδένει», όπου το φως επιστρέφει νικηφόρο απέναντι στο σκοτάδι, όπου το νερό καθαγιάζεται και η τύχη καλείται να φανερωθεί. Από την αρχαία τελετουργική σκέψη έως τη χριστιανική εμπειρία των Θεοφανείων και από τα λαϊκά έθιμα του καθαρμού έως τις μικρές καθημερινές χειρονομίες που ζητούν ένα «καλό ποδαρικό», ο ελληνικός πολιτισμός διατηρεί μια εντυπωσιακή συνέχεια στη σχέση του με τον χρόνο, το ιερό και το άδηλο.

Το νερό ως αρχέγονη δύναμη καθαρμού

Από τους πρώτους πολιτισμούς της Μεσογείου, το νερό νοείται ως στοιχείο ζωής αλλά και ορίου. Είναι ταυτόχρονα πηγή γονιμότητας και φορέας κινδύνου, τόπος καθαρμού αλλά και απώλειας. Στην ελληνική κοσμοαντίληψη, το νερό προηγείται του κόσμου. Στην αρχαιότητα, ο Ωκεανός και η Τηθύς δεν είναι απλώς μυθολογικά πρόσωπα, αλλά προσωποποιήσεις μιας αρχέγονης υδάτινης μήτρας από την οποία αναδύεται το είναι. Το νερό καθαίρει, αναγεννά, αλλά και ορίζει σύνορα: μεταξύ ζωής και θανάτου, ιερού και βέβηλου, παρόντος και μέλλοντος.

Στην αρχαία ελληνική θρησκευτικότητα, ο καθαρμός με νερό προηγείται κάθε σημαντικής τελετουργικής πράξης. Οι λουτροί, οι περιρραντήριοι καθαρμοί, το ιερό νερό των πηγών και των ποταμών λειτουργούν ως μέσα απομάκρυνσης του μιάσματος, δηλαδή της ηθικής και κοσμικής ανωμαλίας που διαταράσσει την τάξη. Οι

αρχαίοι καθαρμοί, είτε ατομικοί είτε συλλογικοί, στηρίζονταν σχεδόν πάντοτε στο νερό. Πριν από τη συμμετοχή σε μυστήρια, θυσίες ή δημόσιες τελετές, ο άνθρωπος όφειλε να καθαρθεί, όχι μόνο σωματικά αλλά και ηθικά. Το μίasma δεν

ήταν απλώς βρωμιά· ήταν διατάραξη της κοσμικής τάξης. Γι' αυτό και έννοια του μιάσματος δεν είναι απλώς ηθική· είναι κοσμολογική. Ο άνθρωπος που έχει έρθει σε επαφή με τον θάνατο, τη γέννηση ή την ύβρη φέρει πάνω του μια ασυμβατότητα με το ιερό. Το νερό, ως στοιχείο μεταβατικό, αποκαθιστά την ισορροπία. Ήδη εδώ διακρίνεται μια βαθιά σύνδεση ανάμεσα στον καθαρμό και τη μετάβαση από μια κατάσταση σε μια άλλη. Το νερό, ως στοιχείο ρευστό και μεταβατικό, μπορούσε να απορροφήσει και να απομακρύνει αυτή τη διατάραξη.

Αυτή η αντίληψη δεν χάνεται με την επικράτηση του χριστιανισμού. Αντιθέτως, μετασχηματίζεται και βαθαίνει. Στη χριστιανική πίστη, το νερό αποκτά σωτηριολογικό χαρακτήρα μέσω του βαπτίσματος, το οποίο δεν καθαρίζει απλώς, αλλά αναγεννά. Η βάπτισμα του Χριστού στον Ιορδάνη ποταμό, που εορτάζεται στα Θεοφάνεια, προσδίδει στο

νερό μια παγκόσμια, κοσμική αγιότητα.

Η εορτή των Θεοφανείων, όπως βιώνεται στη λαϊκή παράδοση, δεν

είναι απλώς ανάμνηση της βάπτισμας του Χριστού στον Ιορδάνη. Είναι η τελετουργική στιγμή κατά την οποία ο κόσμος επανακαθαγιάζεται. Το νερό, αγιασμένο πλέον όχι μόνο ως φυσικό στοιχείο αλλά ως φορέας της θείας χάριτος, διαχέεται σε κάθε γωνιά της ανθρώπινης ζωής. Ο αγιασμός των υδάτων, ποταμών, θαλασσών, πηγαδιών και στέρνων, λειτουργεί ως κοσμική πράξη: το σύμπαν ξανααμπαίνει σε τάξη.

Στη λαϊκή πίστη, μέχρι τα Φώτα «τα νερά είναι αβάπτιστα» και επικίνδυνα. Κατοικούνται από δυνάμεις ασταθείς, από τους καλικάντζαρους, όντα του μεταίχμιου, που ενσαρκώνουν τον φόβο του χειμερινού σκότους και της χρονικής ασυνέχειας. Το

Δωδεκάημερο θεωρείται χρόνος ανοιχτός, όπου οι κανονικότητες αίρονται. Οι καλικάντζαροι, μορφές δαιμονικές και παρωδιακές, ανεβαίνουν στον επάνω κόσμο, ενοχλούν, μολύνουν, αναστατώνουν. Η παρουσία τους συμβολίζει το άτακτο, το ανορθολογικό, το σκοτεινό στοιχείο του χειμώνα. Με τον αγιασμό, τα πλάσματα αυτά εξαφανίζονται.

Το κακό δεν εξοντώνεται, αλλά αποσύρεται. Η τάξη αποκαθίσταται και ο άνθρωπος μπορεί να ξανακατοικήσει τον κόσμο με

σχετική ασφάλεια.

Ο αγιασμός των υδάτων λειτουργεί ως κορύφωση μιας διαδικασίας καθαισμού. Ο ιερέας, ραντίζοντας σπίτια, αυλές, χωράφια και στάβλους, επαναφέρει τη θεία τάξη στον καθημερινό χώρο. Το νερό δεν καθαρίζει μόνο το σώμα, αλλά και τον οίκο, την κοινότητα, τον ίδιο τον χρόνο. Τίποτε δεν μένει έξω από την ανάγκη του καθαισμού. Ολόκληρη η οικονομία της ζωής συμμετέχει στο ιερό γεγονός. Δεν είναι τυχαίο ότι σε πολλές περιοχές το αγιασμένο νερό φυλάσσεται όλο τον χρόνο και χρησιμοποιείται σε στιγμές ασθένειας, φόβου ή κρίσης. Σε αυτή τη διάσταση, ο καθαρισμός αποκτά σαφή πνευματικό χαρακτήρα. Δεν πρόκειται για μαγική

πράξη, αλλά για συμμετοχή του ανθρώπου σε μια κοσμική ανανέωση. Ο κόσμος, που για λίγες ημέρες είχε «ξεφύγει», επανέρχεται στην ορθή του τάξη.

Αν επιχειρήσουμε μια βαθύτερη ανάγνωση, ο καθαρμός με το νερό μπορεί να ιδωθεί και ως συμβολική πράξη εσωτερικής αποφόρτισης. Ο άνθρωπος, βιώνοντας το τέλος του παλιού χρόνου, φέρει μαζί του

αποτυχίες, φόβους, ενοχές και απώλειες. Το αγιασμένο νερό λειτουργεί ως εξωτερικό σύμβολο μιας εσωτερικής επιθυμίας: να ξεκινήσει ξανά «καθαρός». Σε

αυτή την έννοια, η λαϊκή θρησκευτικότητα συναντά βαθιές ψυχολογικές ανάγκες. Η επανάληψη του τελετουργικού δεν είναι μηχανική· είναι παρηγορητική. Δημιουργεί ένα αίσθημα ελέγχου απέναντι στο άγνωστο.

Η τύχη ως κοσμική και ψυχική δύναμη

Παράλληλα με τον καθαρμό, η αρχή του χρόνου είναι και ο κατεξοχήν χρόνος της τύχης. Από την αρχαιότητα, η Τύχη προσωποποιείται ως θεότητα ασταθής και απρόβλεπτη. Στην ελληνιστική περίοδο, λατρεύεται σχεδόν με δέος, καθώς θεωρείται ρυθμιστής των ανθρώπινων πραγμάτων πέρα από την ηθική τάξη.

Στη λαϊκή παράδοση, η τύχη δεν είναι αφηρημένη έννοια. Είναι κάτι που μπορεί να προσελκυστεί, να χαθεί ή να «δεθεί». Οι πρώτες μέρες του χρόνου θεωρούνται αποφασιστικές. Η βασιλόπιτα, τα πρώτα λόγια που θα ειπωθούν, το ποδαρικό και το πρώτο πρόσωπο που θα μπει στο σπίτι, το σπάσιμο του ροδιού, τα πρώτα όνειρα και οι πρώτες συναντήσεις της χρονιάς αποκτούν βαρύτητα δυσανάλογη με τη

φαινομενική τους σημασία.

Το φλουρί της βασιλόπιτας λειτουργεί ως υλικό σύμβολο εύνοιας. Δεν προσφέρει απλώς καλή τύχη·

αποκαλύπτει ποιος βρίσκεται υπό την προστασία μιας ανώτερης δύναμης. Σε παλαιότερες κοινωνίες, αυτή η εύνοια μπορούσε να ερμηνευθεί ακόμη και ως ένδειξη κοινωνικής ή οικονομικής ανόδου. Η τύχη στην ελληνική λαϊκή σκέψη δεν είναι τυχαία. Είναι προσωποποιημένη, σχεδόν ηθική. Έρχεται, φεύγει, ευνοεί, δοκιμάζει. Το φλουρί δεν πέφτει απλώς κάπου· «πάει» σε κάποιον. Το ποδαρικό δεν το κάνει οποιοσδήποτε· χρειάζεται «καλό χέρι», καθαρή πρόθεση, θετική ενέργεια.

Η εμμονή στα σημάδια των πρώτων ημερών φανερώνει μια βαθιά ανθρώπινη ανάγκη: να προβλεφθεί το μέλλον. Σε

κοινωνίες επισφαλείς, όπου η φύση, η αρρώστια και ο πόλεμος καθόριζαν τη ζωή, η δυνατότητα ανάγνωσης οιωνών προσέφερε ψυχική ασφάλεια. Αυτές οι πρακτικές λειτουργούν ως μηχανισμοί νοηματοδότησης της αβεβαιότητας. Ο άνθρωπος, ανίκανος να ελέγξει το μέλλον, επινοεί τελετουργίες που του επιτρέπουν να το προσεγγίσει συμβολικά.

Από ψυχαναλυτική σκοπιά, τα έθιμα της τύχης αποκαλύπτουν μια βαθιά ανθρώπινη ανάγκη: τη μετατροπή του άγνωστου σε αφήγηση.

Οι πρώτες μέρες του χρόνου λειτουργούν ως προβολική επιφάνεια, πάνω στην οποία το υποκείμενο εγγράφει τις επιθυμίες και τους φόβους του. Το φλουρί λειτουργεί ως συμβολική επιβεβαίωση αξίας. Όποιος το βρίσκει αισθάνεται, έστω και ασυνείδητα, ότι αναγνωρίζεται, ότι ξεχωρίζει. Το ποδαρικό αντιστοιχεί στη φαντασίωση της καλής αρχής: αν η αρχή είναι σωστή, ίσως και το τέλος να είναι υποφερτό. Ο άνθρωπος προβάλλει στο εξωτερικό γεγονός –ένα ποδαρικό, ένα φλουρί– την εσωτερική του επιθυμία για έλεγχο. Το τυχαίο μετατρέπεται σε νοηματοδοτημένο.

Στη σύγχρονη κοινωνία, πολλά από τα έθιμα αυτά επιβιώνουν αποσπασματικά ή ως πολιτισμικά κατάλοιπα. Ωστόσο, η

ψυχική τους λειτουργία παραμένει ενεργή. Ακόμη και άνθρωποι που δηλώνουν ορθολογιστές συμμετέχουν στη βασιλόπιτα ή προσέχουν το ποδαρικό, όχι από πίστη σε κάτι ανορθολογικό, αλλά από μια αδιόρατη ανάγκη συμμετοχής σε μια συλλογική προσδοκία καλής αρχής. Η λαϊκή παράδοση, λοιπόν, δεν είναι μουσειακό απολίθωμα. Είναι

ζωντανός μηχανισμός νοηματοδότησης του χρόνου, της τύχης και της ανθρώπινης αγωνίας απέναντι στο άγνωστο.

Από τους αρχαίους καθαρμούς έως τον αγιασμό των υδάτων και από την προσωποποιημένη Τύχη έως το φλουρί της βασιλόπιτας, ο ελληνικός πολιτισμός διατηρεί μια εντυπωσιακή συνέχεια στη διαχείριση της μετάβασης. Το νερό και η τύχη, το φως και τα σημάδια, συγκροτούν ένα συμβολικό σύμπαν όπου ο άνθρωπος προσπαθεί να συμφιλιωθεί με τον χρόνο. Στον Ιανουάριο, μήνα αρχής και φόβου για το άγνωστο και το μέλλον, η λαϊκή παράδοση προσφέρει όχι βεβαιότητες, αλλά τελετουργικούς τρόπους ελπίδας. Και ίσως γι' αυτό παραμένει τόσο επίμονη και τόσο αναγκαία.

Ευαγγελικά ή

Ευαγγελιακά – Όταν το Γλωσσικό Ζήτημα Ξεσήκωσε τους Νέους

(το άρθρο είναι αναδημοσίευση από
την εφημερίδα ΑΡΓΟΛΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ, 08/11/2020)

Τη δεκαετία του 1880 το γλωσσικό ζήτημα εμφανίστηκε μαζί με τη Νέα Αθηναϊκή Σχολή. Η όξυνση της διαμάχης για τη γλώσσα χώρισε τον ελλαδικό και εξωελλαδικό ελληνισμό ανάμεσα στους καθαρευουσιάνους και τους δημοτικιστές ή «μαλλιαρούς» όπως τους αποκαλούσαν οι αντίπαλοί τους. Ιδιαίτερα στην Αθήνα όμως η σύγκρουση έλαβε μεγάλη ένταση και συσχετίστηκε άμεσα και έμμεσα με κοινωνικά, πολιτικά και ιδεολογικά ζητήματα που εκκινούντο από αντιθέσεις του ίδιου του ελλαδικού κοινωνικού σχηματισμού ή και πιο συγκεκριμένα των αντιθέσεων που πήγαζαν από τις αντιφάσεις της αθηναϊκής κοινωνίας.

Στα 1888 ο Γιάννης Ψυχάρης ο οποίος διέμενε μόνιμα στο Παρίσι κυκλοφόρησε «Το ταξίδι μου», με το οποίο θα αναδειχτεί ο ίδιος ως το σύμβολο του δημοτικισμού

και θα καταστεί ο κατεξοχήν «διδάσκαλός του» εισάγοντας ταυτόχρονα και μια πολύ συγκεκριμένη αντίληψη για τη δημοτική που ονομάστηκε «ψυχαρισμός» και οι οπαδοί της «ψυχαριστές». Από τον κύκλο του Ψυχάρη προέρχεται και ο λόγιος βαμβακέμπορος Αλέξανδρος Πάλλης ο οποίος ζούσε εγκατεστημένος όπως και ο Ψυχάρης στο εξωτερικό. Η μετάφραση της Καινής Διαθήκης στην απλή νεοελληνική από τον Πάλλη έδωσε την αφορμή να ξεσπάσουν τα «Ευαγγελικά».

Αυτή ήταν μια ιδιαίτερα τολμηρή κίνηση του Πάλλη καθώς «εις την καθωμιλημένην ελληνικήν γλώσσαν η ελληνική ορθόδοξος Εκκλησία απηγόρευσε πάσαν μετάφρασιν ή παράφρασιν του πρωτοτύπου ελληνικού κειμένου της Κ. Διαθήκης και αυτού του ελληνικού κειμένου της Π. Διαθήκης» κατά τους πρόσφατους αιώνες. Ήδη στις αρχές του 18ου αιώνα η ορθόδοξη ελληνική Εκκλησία είχε απαγορεύσει αυστηρά μέσω πατριαρχικών και συνοδικών αποφάσεων

με την ποινή του αφορισμού την αγορά, την κατοχή ή την ανάγνωση μεταφράσεων της Αγίας Γραφής στην καθομιλουμένη και με την ποινή του αναθέματος την μετάφρασή της σε απλούστερη γλώσσα.

Αλέξανδρος Πάλλης

Δεν ήταν όμως προσπάθεια του Πάλλη το μοναδικό μεταφραστικό εγχείρημα. Αντίθετα, είχε προηγηθεί η μετάφραση της «Αναπλάσεως» στα 1900 από τον ομώνυμο θρησκευτικό σύλλογο με τίτλο: «Το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον εις το πρωτότυπον κείμενον εις ερμηνείαν σύντομον και εις προσευχάς. Έκδοσις Συλλόγου «Αναπλάσεως» τη συστάσει δι' Εγκυκλίου της Μεγάλης Εκκλησίας προς ακώλυτον κυκλοφορίαν και εν τω κλίματι του Οικουμενικού Θρόνου. Εν Αθήναις δαπάνη Μελετίου Βαγιανέλλη Αρχιμανδρίτου».

Η έκδοση του συλλόγου «Ανάπλασις» περιελάμβανε το πρωτότυπο κείμενο του κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον, σύντομη ερμηνεία και προσευχές. Εξαιτίας του

ερμηνευτικού χαρακτήρα της δε θεωρήθηκε μετάφραση, αλλά ερμηνευτική παράφραση. Η έκδοση αυτή είχε την έγκριση του Πατριαρχείου από το 1896 με εντολή να γραφτεί σε απλή καθαρεύουσα. Επίσης, οι προσευχές που περιελάμβανε είχαν την έγκριση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδας. Η έκδοση αυτή αποτέλεσε αντικείμενο κριτικής μόνο κατά την περίοδο των ταραχών μέσα στο γενικότερο κλίμα. Στο ίδιο κλίμα και εξυπηρετώντας τον ίδιο σκοπό θα κυκλοφορήσει λίγους μήνες μετά την έκδοση του συλλόγου «Ανάπλασις» μια πραγματική μετάφραση και των τεσσάρων Ευαγγελίων.

Η μετάφραση αυτή έγινε με μέριμνα της βασίλισσας Όλγας και εκδόθηκε σε 1000 αντίτυπα στα τέλη του 1900 δηλώνοντας ότι είναι γραμμένη για οικογενειακή χρήση (Ο ακριβής τίτλος είναι: «Κείμενον και μετάφρασις του Ιερού Ευαγγελίου προς αποκλειστικήν οικογενειακήν του ελληνικού λαού χρήσιν μερίμνη της Α.Μ. της βασιλίσσης των Ελλήνων Όλγας εκδιδόμενα. Εν Αθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1900»). Η μετάφραση έγινε από την ιδιαίτερα γραμματέα της Όλγας, Ιουλίας Σουμάκη (μετέπειτα Καρόλου) έχοντας ως βοηθό το θείο της καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωάννη

Πανταζίδη. Από τους κύκλους του παλατιού παρουσιάστηκε η ιδέα της μετάφρασης στη νέα ελληνική ως μια αναγκαιότητα που συνειδητοποίησε η βασίλισσα στις

επισκέψεις της στα νοσοκομεία των Αθηνών κατά τον πόλεμο του 1897, όταν αντιλήφθηκε πως οι τραυματίες στους οποίους διάβαζε αποσπάσματα από την Αγία Γραφή δεν κατανοούσαν τα βιβλικά κείμενα. Η νέα μετάφραση έγινε υπό την επιτήρηση και τη σύμφωνη γνώμη του Μητροπολίτη Αθηνών Προκόπιου. Χρειάστηκε όμως την αναγνώριση του Υπουργείου για την έκδοση. Το Υπουργείο αρνήθηκε να εκδώσει

Βασίλισσα Όλγα

μια εγκύκλιο αναγνώρισης χωρίς την προηγούμενη έγκριση από την Ιερά Σύνοδο. Το ζήτημα έτσι περιπλέχτηκε. Η Σύνοδος όμως αρνήθηκε να εγκρίνει την έκδοση θέτοντας ως πρόβλημα τη χρήση χυδαίας και ταπεινής γλώσσας παρά το γεγονός ότι ο πρόεδρος της Προκόπιος συμφωνούσε με το κείμενο. Παρ' όλ' αυτά η βασίλισσα επέμεινε. Συνέστησε ειδική επιτροπή επί αυτού του ζητήματος με τη συμμετοχή του Προκοπίου, του Πανταζίδη, του Φίλιππου Παπαδόπουλου, καθηγητή της Ριζάρειου Σχολής, του Διονύση Μεσσαλά, κλειδούχου της βασίλισσας. Στη συνέχεια αποδόθηκε εκ περιτροπής στους καθηγητές της Θεολογικής Σχολής. Από τους καθηγητές άλλοι συμφώνησαν άλλοι διαφώνησαν και άλλοι πρότειναν να γραφτεί μια νέα από τους ίδιους. Η Ιερά Σύνοδος συνέχισε να αρνείται, αλλά παρά τις συνεχείς αρνητικές απαντήσεις της και «προφορική αδεία» του

Μητροπολίτου Αθηνών Προκοπίου προχώρησε στην έκδοση της μετάφρασης με δικά της έξοδα.

Μέχρι το Μάρτιο του 1901 τα αντίτυπα του βιβλίου είχαν εξαντληθεί και η βασίλισσα

σκεφτόταν να προχωρήσει σε μια δεύτερη έκδοση, αλλά φαίνεται πως την πρόλαβαν τα γεγονότα. Η μετάφραση αυτή, αλλά και το ίδιο το

πρόσωπο της βασίλισσας έγινε στόχος επικρίσεων κατά την περίοδο του αντιμεταφραστικού κινήματος και των ταραχών του 1901. Μετά τα γεγονότα δόθηκε διαταγή να κατασχεθούν όλα τα αντίτυπα της μετάφρασης.

Η μετάφραση του Αλέξανδρου Πάλλη ήταν εκείνη όμως που προκάλεσε την ένταση. Την εποχή που η βασίλισσα ετοίμαζε τη δική της έκδοση, η εφημερίδα «Ακρόπολις» στο φύλλο της Κυριακής 9 Σεπτεμβρίου 1901, ξεκίνησε τη δημοσίευση της μετάφρασης των Ευαγγελίων αρχίζοντας από εκείνο του Ματθαίου. Ο ακριβής τίτλος ήταν: «Η Νέα Διαθήκη κατά τον αρχαιότατο κώδικα, μεταφρασμένη από τον Αλεξ. Πάλλη. Μέρος πρώτο. Τ' άγια Ευαγγέλια. Κατά τον Ματθαίον».

Ο ιδρυτής και διευθυντής της εφημερίδας Βλάσης Γαβριηλίδης, φυσιογνωμία

προοδευτική, έκρινε ότι «θεάρεστον έργον είναι» να φθάσει σε κάθε ελληνικό σπίτι και να «γίνει απολύτως αντιληπτόν» από κάθε Ορθόδοξο Έλληνα το Ευαγγέλιο. Όπως διαπιστώθηκε αργότερα, ο Γαβριηλίδης ενήργησε έχοντας τη σύμφωνη γνώμη τού τότε Αρχιεπισκόπου Αθηνών Προκοπίου για τη δημοσίευση του Ευαγγελίου και τη συγκατάθεση του κοσμήτορα της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθηγητή Εμμανουήλ Ζολώτα. Η δημοσίευση διακόπηκε στις 20 Οκτωβρίου λόγω των μεγάλων αντιδράσεων, δηλαδή πολύ πιο νωρίς από τα γεγονότα του Νοεμβρίου. Η μετάφραση αυτή δημοσιεύτηκε στα 1902 ολόκληρη στο Λίβερπουλ τη μόνιμη κατοικία του Πάλλη.

Ο δρόμος προς τα αιματηρά γεγονότα (Τα «Ευαγγελικά» ή «Ευαγγελιακά»)

Στις 17 Οκτωβρίου επιλήφθηκε του θέματος η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδας καταδικάζοντας ως βέβηλη κάθε μετάφραση του Ευαγγελίου σε απλούστερη ελληνική γλώσσα. Η σχετική όμως απαγορευτική εγκύκλιος δημοσιεύτηκε πολύ καθυστερημένα, 21 μέρες αργότερα, στις 7 Νοεμβρίου υπό την πίεση ήδη του κινήματος. Στις 29 Οκτωβρίου και ενώ είχε ήδη παύσει η δημοσίευση της μετάφρασης, συνεδρίασε και η Θεολογική Σχολή με αποκλειστικό θέμα το ζήτημα της μετάφρασης, ορίστηκε μια τριμελής

επιτροπή που ετοίμασε ένα καταδικαστικό υπόμνημα το οποίο εγκρίθηκε παμψηφεί στη συνεδρίαση της 5 Νοεμβρίου και στάλθηκε επειγόντως στην Ιερά Σύνοδο. Από την άλλη πλευρά την υποστήριξη της συγκεκριμένης μετάφρασης ανέλαβε η εφημερίδα «Ακρόπολις» και η εφημερίδα «Άστρ».

Στο εξής ο αφορισμός θα αποτελεί το βασικό αίτημα των φοιτητών. Ο Μητροπολίτης συνομίλησε με επιτροπή και υποσχέθηκε να μεταφέρει τα αιτήματά τους στην Ιερά Σύνοδο αποδεχόμενος την ανάγκη να διαφυλαχθούν οι Αγίες Γραφές όπως παραδόθηκαν από τους Αποστόλους. Οι φοιτητές διαλύθηκαν καθορίζοντας συγκέντρωση την επομένη στα προπύλαια. Οι Συντεχνίες αποφάσισαν «πάνδημον λαϊκόν συλλαλητήριον, μετά των κ. κ. Φοιτητών, εις τους Στύλους του Ολυμπίου Διός» την επόμενη ημέρα Πέμπτη 8 Νοεμβρίου 1901 στις 2 το μεσημέρι. Ο μόνος όρος που έβαλαν οι Συντεχνίες στους φοιτητές για να συμμετάσχουν ήταν να σταματήσουν τις επιθέσεις εναντίον των εφημερίδων.

Οι φοιτητές εν τω μεταξύ συνέχιζαν να προσπαθούν να σπάσουν τον κλοιό του ιππικού με σκοπό να φτάσουν στο Μητροπολιτικό Μέγαρο χωρίς να τα καταφέρουν. Τελικά, στον Μητροπολίτη πήγε ο καθηγητής της Ιστορίας Παύλος Καρολίδης, ο οποίος είχε ήδη συνομιλήσει με τους φοιτητές, καταθέτοντας το αίτημα των φοιτητών για αφορισμό. Η απάντηση που έλαβε ήταν πως «ο αφορισμός

εξεπληρώθη κατ' ουσίαν και ότι η Ιερά Σύνοδος έλαβεν όλα τα κατάλληλα μέτρα, τα οποία, αν δεν θεωρηθώσιν επαρκή, θα τα επεκτείνη, αφού υποβληθή αναφορά εκ μέρους των φοιτητών». Η δήλωση του Μητροπολίτη κρίθηκε ανεπαρκής. Τη νύχτα οι φοιτητές, επειδή κυκλοφορούσαν φήμες για κατάληψη του πανεπιστημίου από τον στρατό, συγκρότησαν φρουρά. Τη νύχτα στο πανεπιστήμιο έμειναν γύρω στου 500 φοιτητές.

Από το πρωί της Πέμπτης της 8ης Νοεμβρίου 1901 ο φρουρούμενος χώρος του Πανεπιστημίου είχε γεμίσει από πλήθος φοιτητών και λαού. Ζωηρές συζητήσεις με επίκεντρο το συλλαλητήριο που είχε προγραμματιστεί τις απογευματινές ώρες λάμβαναν χώρα μεταξύ των φοιτητών καθώς η κυβέρνηση δεν ήταν διατεθειμένη να το επιτρέψει. Πράγματι, μετά από λίγη

ώρα τοιχοκολλήθηκε στα Προπύλαια έγγραφο του αρχηγού της Χωροφυλακής Στάικου ο οποίος είχε επιφορτιστεί την ανώτατη εποπτεία των στρατιωτικών δυνάμεων της πρωτεύουσας, προς τον πρύτανη του Εθνικού Πανεπιστημίου. Με

αυτό η κυβέρνηση τον έθετε προ των ευθυνών του για τη διατήρηση της τάξης και τον να παρεμποδίσει ακόμη και με τη βία, εάν χρειαστεί, τη διαδήλωση στην πόλη.

Το κείμενο αυτό όμως εξερέθισε τα πνεύματα των συγκεντρωμένων φέρνοντας τα αντίθετα αποτελέσματα. Οι συγκεντρωμένοι φοιτητές εξέλεξαν δύο αντιπροσώπους οι οποίοι εστάλησαν στους Προέδρους των συντεχνιών για να συζητήσουν μαζί τους τα μέτρα που θα έπαιρναν σε περίπτωση παρεμπόδισης του συλλαλητηρίου. Η απάντηση των συντεχνιών δεν άργησε και ήταν κατηγορηματική: «Θα γίνη αντί πάσης θυσίας το συλλαλητήριο». Μεγάλος ενθουσιασμός κατέλαβε τους παρευρισκομένους, ενώ συνεχιζόταν η προσέλευση κόσμου στο Πανεπιστήμιο και τους χώρους γύρω από αυτούς. Όλοι συμμετείχαν στις συζητήσεις χωρίς να μπορεί να υπάρξει κάποια απόφαση. Για αυτό εκλέχτηκε μια 15μελής Κεντρική Επιτροπή η οποία ανέλαβε να καταρτίσει το ψήφισμα του συλλαλητηρίου το οποίο θα

αποδιδόταν στο βασιλιά, την Ιερά Σύνοδο και την Κυβέρνηση, αφού πρώτα το ενέκριναν και οι Πρόεδροι των Συντεχνιών. Ορίστηκαν στη συνέχεια οι ομιλητές και αποφασίστηκε η συγκρότηση φρουράς που θα παρέμενε μέσα στο Πανεπιστήμιο για την αποφυγή της κατάληψης από την χωροφυλακή όσο θα απουσίαζε το πλήθος.

Τα πάντα ήταν έτοιμα και περίπου στις 2.30 μ.μ. παρά τις απαγορευτικές διατάξεις, οι φοιτητές και ο λαός ξεχύθηκαν στην οδό Πανεπιστημίου κατευθυνόμενοι προς τις στήλες του Ολυμπίου Διός όπου εκεί είχαν συγκεντρωθεί οι Συντεχνίες με επικεφαλής τους Προέδρους τους. Στην διασταύρωση όμως της οδού Πανεπιστημίου και της Σίνας οι διαδηλωτές συνάντησαν το πρώτο εμπόδιο. Ήλη ιππικού βρισκόταν παρατεταγμένη εκεί εμποδίζοντας τη συνέχιση της πορείας. Οι διαδηλωτές άρχισαν τότε να ζητωκραυγάζουν υπέρ του στρατού και ο ανθυπίλαρχος χαιρέτισε στρατιωτικά τη διαδήλωση. Με αυτόν τον τρόπο ξεπεράστηκε το πρώτο εμπόδιο και η πορεία συνεχίστηκε ανενόχλητη επί της Πανεπιστημίου.

Το δεύτερο εμπόδιο συναντήθηκε στο ύψος της οδού Βουκουρεστίου. Εκεί άγημα ναυτών παρατεταγμένο κατά πλάτος της

οδού εμποδίζει τη διάβαση. Οι ζητωκραυγές υπέρ του Ναυτικού δεν ωφελούσαν σε τίποτα. Η πρόταση να διέλθουν από την Ακαδημίας δεν έγινε αποδεκτή από τους διαδηλωτές οι οποίοι επέμεναν. Ο επικεφαλής αξιωματικός των ναυτών διέταξε την πρόταξη των λογχών και στη συνέχεια ακούστηκε το παράγγελμα

«Γεμίσατε!».

Έντρομοι οι διαδηλωτές υποχώρησαν λίγο για να επανέλθουν και να επιτεθούν εναντίον των ναυτών. Ρίχτηκαν τότε μερικοί πυροβολισμοί στον αέρα και

ακολούθησε πανικός. Στη συνέχεια όμως διασπάστηκε η ζώνη των πεζοναυτών και το πλήθος με αλαλαγμούς και ζητωκραυγές εισήλθε στην οδό Κηφισιάς (σήμερα Βασιλίσσης Σοφίας) και δια μέσου της Ηρώδου του Αττικού κατευθύνθηκε προς τους στύλους.

Έξω από τα Ανάκτορα οι διαδηλωτές ζητωκραύγασαν υπέρ της πριγκίπισσας Σοφίας, όπως προηγουμένως είχαν ζητωκραυγάσει και για το βασιλιά Γεώργιο. Στο τέλος της Ηρώδου του Αττικού και πριν το Παναθηναϊκό Στάδιο βρισκόταν παρατεταγμένη ήλη του ιππικού η οποία παρακολουθούσε τους διαδηλωτές κινούμενη παράλληλα με αυτού μέχρι το χώρο του συλλαλητηρίου. Πενήντα περίπου

χιλιάδες ήταν οι συγκεντρωμένοι στους Στύλους του Ολυμπίου Διός. Πρώτος το λόγο πήρε ο πρόεδρος της Κρητικής αδελφότητας «Αρκάδιον», ο οποίος εξήρε την πρωτοβουλία των φοιτητών υπέρ του Ιερού

Ευαγγελίου και συνέστησε πλήρη νομιμότητα στις ενέργειές τους και αποφυγή σύγκρουσης με τον στρατό, διότι «ο στρατός δεν είναι άλλο ή

αδελφοί ημών εκτελούντες το εαυτόν καθήκον». Ανεφώνησε δε στο τέλος υπέρ του Έθνους, της Πανεπιστημιακής Νεολαίας και του Στρατού.

Ένα μέρος των διαδηλωτών όμως (χίλιοι περίπου) κατευθύνθηκε προς την οδό Κοραή όταν ακούστηκε επί της Σταδίου μια προτροπή που καλούσε «Εις του Μητροπολίτη!». Όλοι επανέλαβαν την προτροπή. Σε λίγο οι διαδηλωτές στους οποίους προστέθηκαν και άλλοι από τους τριγύρω οδούς βρέθηκαν αντιμέτωποι με το ναυτικό άγημα που πρωτύτερα βρισκόταν στη λεωφόρο Αμαλίας. Οι προτροπές του αρχηγού της Χωροφυλακής να υποχωρήσουν και να διαλυθούν δεν εισακούστηκαν και οι διαδηλωτές επιχείρησαν να σπάσουν τη ζώνη των

παρατεταγμένων ναυτών. Τα πράγματα οξύνθηκαν και η σύγκρουση ήταν αναπόφευκτη. Ο επικεφαλής της ίλης ιππικού ξιφουλκεί πρώτος και οι ιππείς τον ακολουθούν. Με γυμνά τα σπαθιά όρμησαν

εναντίον του πλήθους το οποίο τραβήχτηκε και στριμώχτηκε στα πεζοδρόμια. Τότε ακούστηκαν διαμαρτυρίες εναντίον των ιππέων και προς στιγμή φάνηκε

Η Κεντρική Επιτροπή των Φοιτητών του Πανεπιστημίου Αθηνών

ότι η ίλη υποχωρούσε. Τότε παρουσιάστηκε ο μοίραρχος ο οποίος διέταξε νέα επέλαση του ιππικού. Κραυγές αποδοκιμασίας και σφυρίγματα ακούστηκαν από τα πεζοδρόμια, ενώ πέτρες ρίχνονταν κατά των ιππέων οι οποίοι είχαν καταπατήσει ένα σημαντικό αριθμό του πλήθους κατά τη δεύτερη επέλαση.

Τότε ένας από τους διαδηλωτές έβγαλε το περίστροφό του και πυροβόλησε στον αέρα. Τον μιμήθηκαν και άλλοι. Η ώρα των αιματηρών γεγονότων είχε έρθει, το σύνθημα δόθηκε. Ο επικεφαλής του ναυτικού αγήματος διέταξε «Πυρ ομαδόν!», άσφαιρο στην αρχή και στη συνέχεια με σφαίρες. Πανδαιμόνιο και πανικός ακολούθησε από την πλευρά των διαδηλωτών. Οι πυροβολισμοί

γενικεύθηκαν από την πλευρά των στρατιωτικών τμημάτων. Οι τολμηρότεροι από τους διαδηλωτές έβγαλαν τα περίστροφα και απάντησαν. Σκληρές αληθινής μάχης έλαβαν χώρα στο κέντρο της πρωτεύουσας. Στην σύρραξη αυτή έλαβαν μέρος και οι αστυφύλακες που φρουρούσαν το Υπουργείο Οικονομικών από τις σφαίρες των οποίων σκοτώθηκε ο πρώτος διαδηλωτής ο Νικόλαος Πάστρας.

Το θέαμα του πρώτου νεκρού εξαγρίωσε το πλήθος και οι πυροβολισμοί από τις δύο πλευρές έγιναν εντονότεροι. Ο αριθμός των σκοτωμένων πολλαπλασιάστηκε, ενώ οι τραυματίες ανέρχονταν σε πολλές δεκάδες. Πολλοί από τους διαδηλωτές τράπηκαν σε φυγή. Μερικοί από αυτούς έφτασαν στο Πανεπιστήμιο ζητώντας όπλα από τους φοιτητές. Σε λίγο οι πυροβολισμοί αραιώθηκαν και οι συμπλοκές φάνηκε ότι είχαν σχεδόν καταπαύσει. Αλλά ξαφνικά ίλη ιππικού ανήλθε την οδό Κοραή από την οδό Σταδίου και έστριψε στην οδό Ρήγα Φεραίου πυροβολώντας διαρκώς. Οι φοιτητές στο Πανεπιστήμιο νόμισαν ότι επρόκειτο για έφοδο και άρχισαν να πυροβολούν εναντίον των ιππέων. Έπεσε ένας ιππέας, ενώ πολλοί τραυματίστηκαν και από τις δύο πλευρές. Η ίλη κατευθύνθηκε προς την οδό Ιπποκράτους

και το πυρ σταμάτησε. Δεν υπήρξαν περισσότεροι νεκροί από τη μεριά των φοιτητών διότι ο αρχηγός της φοιτητικής φρουράς δεν επέτρεψε την έξοδο προς τον χώρο της συμπλοκής.

Ομάδα φοιτητών και των συντεχνιών επισκέφθηκε τα Ανάκτορα και δια μέσου του υπασπιστού ζήτησε από τον βασιλιά την αποχώρηση του στρατού από την πόλη. Ο βασιλιάς έκανε αποδεκτή την πρόταση. Αλλά λίγο αργότερα έπεσε και άλλος νεκρός και υπήρξαν και άλλοι τραυματίες, όταν ο πρωθυπουργός Γ. Θεοτόκης έφευγε με την άμαξά του από το ξενοδοχείο της Μεγάλης

Βρετανίας. Το πλήθος φωνάζοντας «Κάτω ο δολοφόνος! Κάτω ο φονιάς!» επιτέθηκε στη φρουρά του με πέτρες. Ανταλλάχθηκαν πυροβολισμοί, αλλά η προέλαση του ιππικού εμπόδισε τη γενίκευση.

Ο απολογισμός των αιματηρών γεγονότων ήταν οκτώ νεκροί (Ν. Πάνστρας, Α. Παπαναστασίου, Ε. Παπαντωνίου, Ε. Δράκος, Ι. Διβάρης, Φ. Ρήγος, Ι. Στεφανίδης και κάποιος Στράτος, αγνώστων λοιπών στοιχείων, ενώ κατ' άλλους οι νεκροί ανέρχονται σε έντεκα), γύρω στους εβδομήντα τραυματίες και 22 συλληφθέντες, οι οποίοι παρέμειναν στα κρατητήρια των στάβλων της Χωροφυλακής τρία εικοσιτετράωρα. Τη

Γεώργιος Θεοτόκης

νύχτα της 8ης Νοεμβρίου πολλοί φοιτητές παρέμειναν εντός του Πανεπιστημίου.

Τα αιματηρά γεγονότα του 1901, οδήγησαν στην παραίτηση της κυβέρνησης Θεοτόκη (ενώ η βασίλισσα Όλγα έφυγε για λίγο διάστημα από την Ελλάδα) και στην απαγόρευση κάθε μετάφρασης των ιερών κειμένων που καταχωρήθηκε στο Σύνταγμα του 1911: «Το κείμενον των Αγίων Γραφών τηρείται αναλλοίωτον• η εις άλλον γλωσσικόν τύπον απόδοσις τούτου άνευ της προηγούμενης εγκρίσεως και της εν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας απαγορεύεται απολύτως». Όταν έγινε η αναθεώρηση του Συντάγματος το 1927 η φράση τροποποιήθηκε στη μορφή «άνευ της προηγούμενης εγκρίσεως της αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Ελλάδος και της εν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας». Η διάταξη αυτή παρέμεινε अपαράλλαχτη για τα επόμενα 50

περίπου χρόνια. Στο Σύνταγμα του 1975 (άρθρο 3, παράγραφος 3) προστέθηκε η λέξη «επίσημος» («η εις άλλον γλωσσικόν τύπον επίσημος μετάφρασις»), ενώ στη συζήτηση που συνοδεύτηκε στη Βουλή διευκρινίστηκε η έννοια της “επίσημης” μετάφρασης. Μολαταύτα, οι μεταφραστικές προσπάθειες συνεχίστηκαν όλες τις επόμενες δεκαετίες καθώς ανταποκρίνονταν στη βαθύτερη ανάγκη του λαού για την απόδοση της Γραφής σε γλώσσα σύγχρονη και κατανοητή.

ΥΓ Δύο χρόνια μετά τα «Ευαγγελικά» ξεσπούν εκ νέου ταραχές, με αφορμή αυτή τη φορά την παράσταση του έργου «Ορέστεια» του Αισχύλου από το Βασιλικό Θέατρο, μεταφρασμένο στη δημοτική από τον καθηγητή Γεώργιο Σωτηριάδη. Το αποτέλεσμα των συγκρούσεων είναι 3 νεκροί και 7 τραυματίες.!».

Μίλτος Καψάλης – Ο

Πρύτανης της Γνώσης και της Ανθρωπιάς

ήθος και αδιάκοπη αγάπη για το λειτούργημά του.

Με βαθιά συγκίνηση και σεβασμό η εκπαιδευτική κοινότητα αποχαιρέτησε τον περασμένο Δεκέμβριο έναν άνθρωπο που δεν υπήρξε απλώς δάσκαλος, αλλά δάσκαλος ζωής· έναν παιδαγωγό που σημάδεψε γενιές μαθητών και άφησε ανεξίτηλο αποτύπωμα στην ελληνική εκπαίδευση, τον Μιλτιάδη (Μίλτο) Καψάλη.

Ο Μίλτος Καψάλης υπήρξε διακεκριμένος φιλόλογος και ιστορικός, πτυχιούχος του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Όμως τα πτυχία και οι τίτλοι, όσο σημαντικοί κι αν είναι, δεν αρκούν για να περιγράψουν το μέγεθος του ανθρώπου και την έλλειψη που δημιουργήσε η απουσία του. Για σχεδόν τριάντα πέντε χρόνια υπηρέτησε τη Λεόντειο Σχολή Πατησίων, όχι μόνο ως φιλόλογος με ειδίκευση στην Ιστορία, αλλά και από καίριες διευθυντικές θέσεις, με αφοσίωση,

Για εκατοντάδες μαθητές του –και δεν είναι υπερβολή να πούμε για χιλιάδες ψυχές που άγγιξε– υπήρξε ο «Πρύτανης της Γνώσης και της Ανθρωπιάς». Ένας δάσκαλος με τη σωκρατική έννοια του όρου: αυτός που δεν αρκείται να μεταδώσει πληροφορίες, αλλά εμπνέει, αφυπνίζει, ωθεί στην έρευνα, στην κριτική σκέψη, στην αναζήτηση της ιστορικής αλήθειας. Η Ιστορία, στα χέρια του, δεν ήταν απλώς μάθημα· ήταν βίωμα, αφήγημα, μνήμη ζωντανή. Ήταν εκείνη η φωνή που μετέτρεπε το σχολικό βιβλίο σε ταξίδι, που έκανε την τάξη να σιωπά, από δέος μεταδίδοντας ένα μοναδικό βίωμα κάθε φορά που δίδασκε.

Ο Μίλτος Καψάλης υπήρξε άνθρωπος με όλα τα γράμματα κεφαλαία. Με βαθιά παιδαγωγική γνώση, σπάνια επιστημονική κατάρτιση και ακέραιο χαρακτήρα. Διατηρούσε ισχυρούς δεσμούς με την Ένωση Αποφοίτων του Λεοντείου Λυκείου, στήριζε έμπρακτα τις δράσεις της και συμμετείχε ενεργά στην οργάνωση και

προώθηση των Ομάδων Πολιτισμού του σχολείου, πιστεύοντας ότι η παιδεία δεν τελειώνει στην αίθουσα διδασκαλίας.

Ακόμη και μετά την αφυπηρέτησή του, δεν αποσύρθηκε ποτέ από την προσφορά. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του εργάστηκε εθελοντικά, υπό τη σκέπη των Frères στην Αγία Κυριακή, διδάσκοντας αλλοδαπούς μαθητές και προσφέροντας ανιδιοτελώς κοινωνικό έργο. Γιατί για τον Μίλτο Καψάλη, η γνώση δεν ήταν προνόμιο, αλλά ευθύνη και η μόρφωση, πράξη αγάπης.

Η είδηση του θανάτου του, τον Δεκέμβριο του 2025, προκάλεσε βαθιά θλίψη. Τα

μηνύματα μαθητών και συναδέλφων κατέκλυσαν τα κοινωνικά δίκτυα, μαρτυρώντας ότι ο άνθρωπος αυτός δεν έφυγε σιωπηλά. Έφυγε αφήνοντας πίσω του φωνές, μνήμες, συγκίνηση. Μαθητές που δεν θα ξεχάσουν ποτέ τη γλαφυρότητα με την οποία περιέγραφε την Ιστορία, τον τρόπο που τους ταξίδευε, κάνοντάς τους να «βλέπουν» την Ιστορία κι όχι απλά να την ακούν. Άλλοι που θυμούνται ακόμη εκείνη τη μαγεία: τον άνθρωπο που έμπαινε στην

τάξη και «έπαιρνε την πέτρα και έσταζε ζουμί».

Σήμερα, η απουσία του είναι βαριά. Όμως η μνήμη του δεν θα σβήσει στον χρόνο. Θα ζει στις αίθουσες της Λεοντείου, στις φωνές των αποφοίτων που ακόμη τον αναζητούν, στις συζητήσεις των συναδέλφων που νοσταλγούν τη βροντερή του φωνή και την επιβλητική του παρουσία. Θα ζει, κυρίως, στις καρδιές όσων δίδαξε τι σημαίνει να είσαι δάσκαλος και τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος.

Ακολουθεί το αφιερωματικό ποίημα του Καθηγητή του Λεοντείου Λυκείου Νέας Σμύρνης Απόστολου Ζυγόπουλου εις μνήμη του εξαιρετικού δασκάλου και αγαπητού ανθρώπου Μίλτου Καψάλη.

Μίλτο, δεν θα περάσουν...

(Ένας κέντρωνας για τον αγαπημένο μας δάσκαλο, φίλο, ιστορικό, συνάδελφο Μίλτο Καψάλη, με την αρωγή των ποιητών)

*Σε γνώρισα, φρέσκος απόφοιτος του
Ιστορικού-Αρχαιολογικού στο
φροντιστήριο του Μπελεζίνη,*

*Όταν τα Εξάρχεια ήταν φοιτητογειτονιά και
την κυβερνούσε η νεολαία*

*Διέσχιζε τις αίθουσες η χαρακτηριστική
στεντόρεια φωνή σου με το μελισμένο
ηχόχρωμα*

*Φτασμένος φιλόλογος εσύ, μας αγκάλιασες
όλους εμάς τους νεήλυδες*

Μας έβαλες στα τοικό σου-όπως
χαρακτηριστικά έλεγες

Επειδή όμως -όπως είπε ο Γκαίτε

«Η αμαρτία γράφει την ιστορία, η αρετή
σιωπά».

Κατάλαβα σχεδόν αμέσως ότι ήσουν και
εσύ «μεγάλος αμαρτωλός» της Ιστορίας
,όπως εγώ

Εραστής και εσύ της Κλειούς

Είχαμε από τα πρωτάτα μας μετάλαβει στις
αμμουδιές του Ηρόδοτου και στα νάματα
του Θουκυδίδη ότι

Δεν ξεχνάς ποτέ το παρελθόν, γιατί μπορεί
να το ξαναχρειαστείς στο μέλλον-κτήμα
εσαεί γαρ

Και ότι ο ιστορικός πρέπει να έχει απ'τη
φύση του δύο κυρίως αρετές

Πολιτική σκέψη και περιγραφική δύναμη-
και συ διέθετες και τα δύο σε υπερθετικό
βαθμό

-θυμάμαι ακόμα τις βαθυστόχαστες θέσεις
σου και τις ζεστές αφηγήσεις σου.

Έλεγες «Όποιος αγάπησε κάποτε έναν
ήρωα περήφανο

το ξέρει – οι άκαμπτοι γίνονται σφάγια της
μοίρας»

Σε πλειστόκαινα διαστήματα και μειόκαινα
θήρη αιώνων.

Σε σπήλαια όπως της Θεόπετρας

και ακτές της Σικελίας του Μείζονος
Ελληνισμού

χάραζες συλλαβογράματα της Γραμμικής
Β'

σημειώνοντας την πορεία σου στην πέτρα.

Από την εποχή του σιδήρου στο ΡC

συνεχίζεις να γράφεις στις καρδιές μας τα
ίδια συνθήματα

τα ίδια σύμβολα για μια πατρίδα που
χάνεται που ξεπουλιέται

Πονούσες όταν πέθαινε η χώρα μας..

Πάντα ήσουν κυνηγός.

Κυνηγούσες λέξεις,κυνηγούσες την ομορφιά
που θα σώσει τον κόσμο

Κυνηγούσες τη λέξη «νοιάζομαι» ή τη λέξη
«νοσταλγώ».

Έμαθες καλά τα μαθηματικά της
επανάστασης

όπου ένα κι ένα ισούται με χιλιάδες φωνές

Έξω ακούγες να στήνουν το βάθρο της
άνοιξης

Κι όχι το ικρίωμα των εκτελέσεων...

Είδα ένα ποτάμι κάποτε

που κοιμόταν στα χέρια σου

κι άλλοτε έφευγε σιωπηλό προς τη θάλασσα
της εθνικής αυτογνωσίας

μας ωθούσε- ως Έλληνες -τον έναν πλάι
στον άλλον

Κι όσο η μέρα προχωρούσε

η Ανατολή έγινε Εγγύς

και η κοινή ελληνική λαλιά έφτασε στη
Βακτριανή και τους Ινδούς

κι ακόμη παραπέρα.

Σκέφτηκα τότε τα λόγια του Σεφέρη

“Σε τούτο το θέατρο παίχτηκε για σένα μια
τραγωδία χωρίς συντέλεια,

γιατί δεν της δόθηκε να βρει την κάθαρσή
της” ».

Μίλτο μας ,αγαπημένε μας Μίλτο

Είσαι ευλογημένος που αγάπησες και
αγαπήθηκες βαθιά

Από μια τόσο μοναδική γυναίκα,τη σύζυγό
σου Θεοδώρα-πραγματικό Θεού δώρο

Πού αποκτήσατε έναν τόσο ξεχωριστό γιο
,τον Αλέξανδρό σας και Αλέξανδρό μας

Μίλτο μας

οὐκ ἔῃ σέ καθεύδειν το τρόπαιο του
δοξασμένου συνονόματού σου

όρκον ομνύεις

«οὐ καταισχυνῶ τὰ ὄπλα τὰ ἱερά...»

Η καρδιά σου γεμάτη θεϊκή κι όλη αίματα
πατρίδα

Βοά

δεν θα περάσουν...

η ημιμάθεια,οι γραϊκύλοι,η
πατριδοκαπηλία,ο ραγιαδισμός

ο εθνομηδενισμός...

με απέραντη εκτίμηση

Αποστόλης Ζυγόπουλος 16-12-2025

Η Γωνιά του Βιβλίου με τις Εκδόσεις Παπαρηγορίου - Νάκας

Εκδοτικός Οίκος Παπαρηγορίου

- Νάκας. Χορηγός των Μουσικών
Διαγωνισμών «Ταλέντα Βραβεία
Φίλωνας»

Ο Εκδοτικός Οίκος Παπαρηγορίου – Νάκας αποτελεί από το 2018 επίσημο Χορηγό των Διαγωνισμών του Πνευματικού μας Κέντρου «Ταλέντα Βραβεία Φίλωνας» χορηγώντας κάθε χρόνο δωρο-επιταγές στους βραβευθέντες με Α΄, Β΄ και Γ΄ Βραβεία. Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος ο Εκδοτικός Οίκος ήταν στο πλευρό του Φίλωνας μα πάνω απ’ όλα ήταν υποστηρικτής των προσπαθειών όλων εκείνων των παιδιών που μοχθούν για την τέχνη της Μουσικής καλλιτεχνικής παιδείας. Ο Φίλωνας τιμώντας τον Οίκο που τόσα χρόνια έχει σταθεί στο πλευρό του αφιερώνει σε κάθε τεύχος του Magazino «Τέχνη & Πολιτισμός» μία βιβλιοπαρουσίαση που αφορά τις νέες εκδόσεις. Από τον Φίλωνα αλλά και όλους τους νέους που έχουν επωφεληθεί από την μεγάλη αυτή δωρεά αγάπης «Ένα Μεγάλο Ευχαριστώ». Η εταιρία ΠΑΠΑΓΡΗΓΟΡΙΟΥ –

ΝΑΚΑΣ (Panas Music), ιδρύθηκε το 1980 από τους Κώστα Παπαρηγορίου και Χαρίλαο Νάκα. Δραστηριοποιήθηκε αρχικώς στο χώρο των μουσικών εκδόσεων εκδίδοντας τους περισσότερους Έλληνες Συνθέτες κάτι που έως τότε δεν υπήρχε στην Ελληνική Μουσική Εκδοτική αγορά. Κάλυψε το κενό σε βιβλία μουσικής ξένων εκδοτικών οίκων εισάγοντας μεγάλο αριθμό από την παγκόσμια εκδοτική δημιουργία, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στον τομέα της κλασικής κιθάρας. Πολύ σύντομα επεκτάθηκε στην εμπορία μουσικών επαγγελματικών και ερασιτεχνικών οργάνων. Στον τομέα των μουσικών εκδόσεων έδωσε μεγάλη προσοχή στην ποιότητα, κάτι που μέχρι τότε δεν καλυπτόταν επαρκώς. Σήμερα, με την πολύχρονη πείρα της και χρησιμοποιώντας την σύγχρονη τεχνολογία έχει ανεβάσει κατά πολύ την ποιότητα των υπηρεσιών της και προσδοκά στο μέλλον να προσφέρει ό,τι καλύτερο σε αυτόν το τομέα.

Τα Μαγικά Κλειδιά του Πιάνου: Το Νέο Βιβλίο της Μαρίας Παπαδάτου

— εκινώντας να μαθαίνουμε πιάνο,
— σπανίως ή ποτέ χρησιμοποιούμε τις
— εκφράσεις "μαθαίνω", "διδάσκομαι",
"μελετώ" ή ακόμη και "εξασκούμαι" σε αυτό.
Αντί αυτών, λέμε πάντα "παίζω πιάνο", και
μάλιστα σε χρόνο ενεστώτα! Και, όπως το
παιχνίδι είναι κάτι που όλοι λατρεύουμε,
γιατί λειτουργεί απελευθερωτικά, έτσι
οφείλει να είναι ιδανικά και η αρχή μας στο
πιάνο: οι κανόνες να συνοδεύονται από
πρωτοβουλίες και ελευθερία, και να
συμφωνούν με τους ατομικούς μας
ρυθμούς και την ηλικία-ωριμότητα μας.

Ένα από τα πλεονεκτήματα στην εκμάθηση
του πιάνου είναι η "ευκολία" στο ξεκίνημά
του, καθώς όλα τα πλήκτρα του βρίσκονται
εμπρός μας, έτοιμα να παιχτούν. Αυτό που
χρειάζεται εκ μέρους μας για να το
κατακτήσουμε, είναι η γνώση του "πως",
της τεχνικής - του ιδανικότερου τρόπου,
δηλαδή, να ανταπεξέλθουμε επιτυχώς -
εύκολα, γρήγορα και σωστά - σε κάθε νέα
του πρόκληση. Από τη γερή τεχνική βάση
χτίζεται η υγιής σχέση με το πιάνο - όπως
και με οποιοδήποτε άλλο μουσικό όργανο, -
μια σχέση ζωής, χωρίς κενά, χωρίς απορίες,
εμπόδια ή απογοητεύσεις, και κυρίως,
χωρίς λανθασμένες πρακτικές που
εξελίσσονται σε κακές συνήθειες, και
οδηγούν πάντοτε σε χάσιμο χρόνου, και
κάποτε, και σε μυϊκούς τραυματισμούς! Μια
υγιής σχέση εξελίσσεται πάντοτε σε βαθιά
αγάπη για το πιάνο και την μουσική, χάρη
στα πολλά και ουσιώδη που μας προσφέρει
σε αντάλλαγμα ο χρόνος που τους
αφιερώνουμε.

Πανόραμα Τέχνης, Πολιτισμού & Αισθητικής

Άγης Θέρος: Ποιητής και

λαογράφος σπουδαίας

προσφοράς (Το άρθρο επιμελήθηκε η
Κατερίνα Ζώτου)

την ιστορία, την λαογραφία, τις αρχαιότητες και την ποίηση της Λακωνίας-πηγή πληροφοριών που παραμένει ιδιαιτέρως σημαντική μέχρι και σήμερα. Ήταν στενός συνεργάτης του Νικόλαου Πολίτη και μέλος της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας.

Ο Άγης Θέρος (1875 - 1961) ήταν Έλληνας ποιητής, κοινωνιολόγος και λαογράφος, καλλιτεχνικό ψευδώνυμο του Σπύρου Θεοδωρόπουλου. Γεννήθηκε στη Σπάρτη το 1875. Ο Άγης Θέρος ασχολήθηκε με τη μαχόμενη δημοσιογραφία και εξέδωσε τις εφημερίδες «Λαός» (1908-1909 και 1914-1915) «Λακεδαίμων» (1909-1910) και «Εφημερίς των εργατών» (1912). Διετέλεσε, επίσης, αρχισυντάκτης της ημερήσιας εφημερίδας «Σωτηρία», ενώ έγραψε πεζά και ποιήματα σε διάφορα περιοδικά της εποχής. Από το 1901 έως το 1910, εξέδιδε το ετήσιο «Σπαρτιατικόν Ημερολόγιον», το οποίο περιείχε οτιδήποτε συσχετιζόταν με

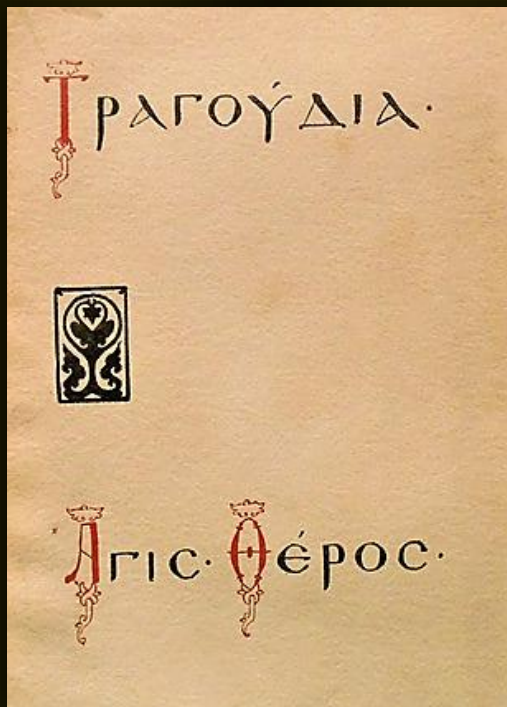
Ανέπτυξε έντονη κοινωνική δραστηριότητα, πρωτοστάτησε στην ίδρυση του Εργατικού Κέντρου Αθηνών το 1910 και εισηγήθηκε το πρώτο εργατικό νομοσχέδιο. Εξελέγη βουλευτής Αττικής με το Βενιζελικό Κόμμα στις εκλογές του Νοεμβρίου του 1910, Αττικοβοιωτίας το 1912 και Αθηνών-Πειραιώς το 1923. Το 1922 φυλακίστηκε εξαιτίας του γεγονότος ότι υπέγραψε το Δημοκρατικό Μανιφέστο μαζί με άλλες προσωπικότητες.

Το 1901, σε ηλικία 26 ετών, εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη λογοτεχνία με μία μετάφραση του μονόπρακτου δράματος «Δύο πόνοι» του Φρανσουά Κοππέ,

αφιερωμένη στη «Νέα Σκηνή» του Χρηστομάνου. Το 1940 (σε προχωρημένη ηλικία) δημοσίευσε την πρώτη του συλλογή με τίτλο, «Τ' ανθρώπινα» για την οποία βραβεύτηκε από το Υπουργείο Παιδείας.

Ακολούθησε σειρά πεζογραφημάτων και ποιητικών βιβλίων στα οποία είτε υμνείται η αντίσταση των Ελλήνων κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο είτε παρουσιάζονται λυρικές στιγμές της αγροτικής ηθογραφίας, όπως «Ο Μάγος» (1946) «Με τους ανέμους» (1948) «Το κλειδί του καιρού» (1954) «Εκ βαθέων» (1961) κ.α. Στα ποιητικά

του έργα υμνείται η αντίσταση των Ελλήνων κατά των Γερμανών ή δίνονται λυρικές στιγμές της αγροτικής ηθογραφίας. Έγραψε επίσης πεζογραφήματα. Καρπός της μακροχρόνιας λαογραφικής εργασίας του Άγι Θέρου είναι «Τα τραγούδια των Ελλήνων», ένα δίτομο έργο που εκδόθηκε το 1951-1952. Το σημαντικό αυτό έργο βραβεύθηκε από την Ακαδημία Αθηνών ως κορυφαία επίδοση όχι μόνο της λαογραφικής, αλλά και της λογοτεχνικής του δραστηριότητας. Από το 1957 ως το 1959 υπήρξε πρόεδρος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών. Ο Άγις απεβίωσε στις 20 Απριλίου του 1961. Το όνομα Άγις θέρους φέρει ένα ετήσιο βραβείο λαογραφίας.

Όπως έγραφε για εκείνον ο Ηλίας Βενέζης, «Ο κύριος Σπύρος, τριγυρισμένος απ' τα βιβλία του, απ' το παρελθόν του, απ' τις συλλογές του των δημοτικών τραγουδιών

για τις οποίες τόσα του οφείλουμε, απ' τις αναμνήσεις του, διάβαζε στίχους ή διόρθωνε χειρόγραφα ή σχολίαζε με απέραντη καλωσύνη γεγονότα και πράξεις, χωρίς θυμό, χωρίς μίσος, με τη συγγνώμη που υπαγόρευε η σοφία και η γνώση των ανθρωπίνων».

Στο πλάι του βρισκόταν πάντα —πιστή σύντροφος και φίλη του

πάνω από μισόν αιώνα— η σύζυγός του, Αύρα Θεοδωροπούλου (1880-1963), μουσικός, κριτικός και αγωνίστρια για τα δικαιώματα των γυναικών η οποία πέθανε δύο χρόνια μετά (1963). Στη σχετική νεκρολογία του, στο φύλλο που είχε κυκλοφορήσει δύο ημέρες μετά το θάνατο του Θέρου, το Σάββατο 22 Απριλίου 1961, «Το Βήμα» ανέφερε τα εξής:

«Ο γηραιός πνευματικός άνθρωπος, ο Σπύρος Θεοδωρόπουλος, του οποίου έσβησε προχθές η ζωή, υπήρξε ένας άνθρωπος φαινόμενον. Η ζωή του τα τελευταία χρόνια υπήρξε ένας συνδυασμός προχωρημένου χειμώνα και

εντόνου ανοίξεως. Το πέρασμα των χρόνων —και είχε από πολλού ο εκλιπών συμπληρώσει τα ογδόντα του χρόνια— δεν κατώρθωσε μέχρις εσχάτως να μειώσει την δυναμικότητά του ως δικηγόρου, ποιητού και πνευματικού ανθρώπου. Η νεανική θαλερότης με την οποίαν ενεφανίζετο παντού, είτε εις τα δικαστήρια είτε εις τας πνευματικάς συγκεντρώσεις, προκαλούσε την κατάπληξιν και τον θαυμασμόν όλων.

Η αρμονική συμβίωσις με την σύζυγόν του την Αύραν, τα ταξίδια, η διαρκής φυγή από την πρωτεύουσα και η μόνιμος διαμονή του εις την εξοχήν αποτελούσαν τα μυστικά που ήσαν διά τον πνευματικόν αυτόν γηραιόν άνθρωπον τα ανεξάντλητα ελιξήρια της νεότητός του.

Οπαδός του αιμνήστου Γαβριηλίδη εις την δίαιταν, είχε καταργήσει το κρέας και επί πενήντα εξ ολόκληρα χρόνια δεν ήγγιζε το κρέας προτιμών τα φρούτα και τις ωμές σαλάτες. Η δίαιτα αυτή διετήρει τον οργανισμόν του Θεοδωρόπουλου ως πνευματικού ανθρώπου εις μίαν αξιοθαύμαστον υπερέντασιν.

Η πρώτη εμφάνισίς του ως ποιητού έγινε το 1889 εις το ετήσιον φιλολογικόν ημερολόγιον «Ποικίλη Στοά», το οποίον διηύθυνεν ο Ιωάννης Αρσένης. Το 1902 υπήρξεν ο πρώτος που ωμίλησεν εις την γενέτειράν του Σπάρτην διά τον Σολωμόν.

Η εργασία του διά την συλλογήν δημοτικών τραγουδιών της Μεσσηνίας και Δυτικής Μάνης θα παραμείνη παροιμιώδης. Υπό την καθοδήγησιν του πατέρα του, ο οποίος υπήρξεν αξιόλογος λαογράφος, εμελέτησε τα ήθη και τα έθιμα της Μάνης και εν συνεχεία κατέλαβεν εξέχουσαν θέσιν εις τον πνευματικόν κόσμον με την δημοσίευσιν δύο τόμων των δημοτικών τραγουδιών υπό το ψευδώνυμον Άγις Θέρος.

Ο αριθμός των βιβλίων που εξέδωκε υπερβαίνει τα σαράντα, η μεγάλη προτίμησις δε αυτού εστρέφετο προς τα νεώτερα βιβλία του, την συλλογήν ποιημάτων «Δρακογενιά» και «Το Κλειδί του Καιρού».

Πέραν της φιλολογικής του δραστηριότητος ο Σπύρος Θεοδωρόπουλος υπήρξεν από τους πλέον φανατικούς δημοκρατικούς ιδεολόγους. Οπαδός ενθουσιώδης του αιμνήστου Παπαναστασίου. Εκλεγείς βουλευτής το 1911 υπό την σημαίαν του κόμματος των Φιλελευθέρων, υπήρξε πολύτιμος σύμβουλος του Ελ. Βενιζέλου εις την εργατικήν νομοθεσίαν, βραδύτερον δε

υπήρξε συντάκτης πολλών εργατικών νόμων. Το 1920, προσχωρήσας εις το κόμμα του Παπαναστασίου, υπέγραψε το γνωστόν δημοκρατικόν μανιφέστο και εφυλακίσθη εις την Λαμίαν.

Εξελέγη τρις κατά συνέχειαν βουλευτής και συνέχισε την δράσιν του ως δικηγόρος και ως πνευματικός άνθρωπος, απεσύρθη δε μόλις προ έτους εις την κατοικίαν του εις την Κηφισιάν, όπου και έσβησε χωρίς ουδέ προς στιγμήν να παύση παρακολουθών την πνευματικήν κίνησιν.

Η Ακαδημία Αθηνών είχε βραβεύσει έργα του ποιητού. Αλλά η μεγαλύτερη βράβευσις του όλου έργου του ως ποιητού, ως λαογράφου, ως δικηγόρου, υπήρξεν η αμέριστος αγάπη της ελληνικής κοινωνίας, που τον είχε γνωρίσει και είχε θαυμάσει την νεανικήν του θαλερότητα και την αξιοθαύμαστον αποδοτικότητα του.»

Ο Άγις Θέρος, ως ποιητής και λαογράφος, κινείται σε ένα ιδιότυπο μεταίχμιο ανάμεσα στη λόγια ευαισθησία και τη βιωματική μνήμη του λαϊκού πολιτισμού. Το λογοτεχνικό του ύφος χαρακτηρίζεται από λιτότητα και εσωτερικό ρυθμό, χωρίς ρητορικές εξάρσεις, αλλά με έντονη συναισθηματική πυκνότητα. Η γλώσσα του είναι απλή, συχνά υπαινικτική, και αντλεί

δύναμη από την καθαρότητα της εικόνας και όχι από την επιτήδευση της μορφής.

Η ποιητική του έκφραση διαποτίζεται από τη λαογραφική του ματιά: ο κόσμος που παρουσιάζει είναι βαθιά ριζωμένος στον χρόνο, στη συλλογική μνήμη, στα ήθη και στα άγραφα βιώματα των ανθρώπων του τόπου. Τα τοπία, τα πρόσωπα και τα έθιμα δεν λειτουργούν ως φοκλορικό περίβλημα, αλλά ως φορείς υπαρξιακού στοχασμού. Μέσα από αυτά, ο ποιητής αναμετρίεται με τη φθορά, τη συνέχεια της παράδοσης, την απώλεια και τη σιωπηλή αντοχή του ανθρώπου.

Ιδιαίτερο γνώρισμα του ύφους του Άγι Θέρου είναι η χαμηλόφωνη συγκίνηση. Η ποίησή του δεν επιδιώκει να εντυπωσιάσει, αλλά να συγκρατήσει· να διασώσει κάτι εύθραυστο πριν χαθεί. Έτσι, η λαογραφία μετασχηματίζεται σε ποίηση και η ποίηση σε πράξη μνήμης, όπου το προσωπικό και το συλλογικό συνυπάρχουν αδιάρρηκτα..

Έφηβος

*Σήμερα τ' αποφάσισα: θα γίνω αρχαίος
έφηβος
Σηκώθηκα πρωί-πρωί κι ενίφτηκα μ'
ανθόνερο
και με ροδόσταμο έπλυνα το στόμα μου*

και πεταχτός εβγήκα στο περβόλι μου
και κλαδιά έπλεξα ανθιστά απ' το γιασεμί
μου

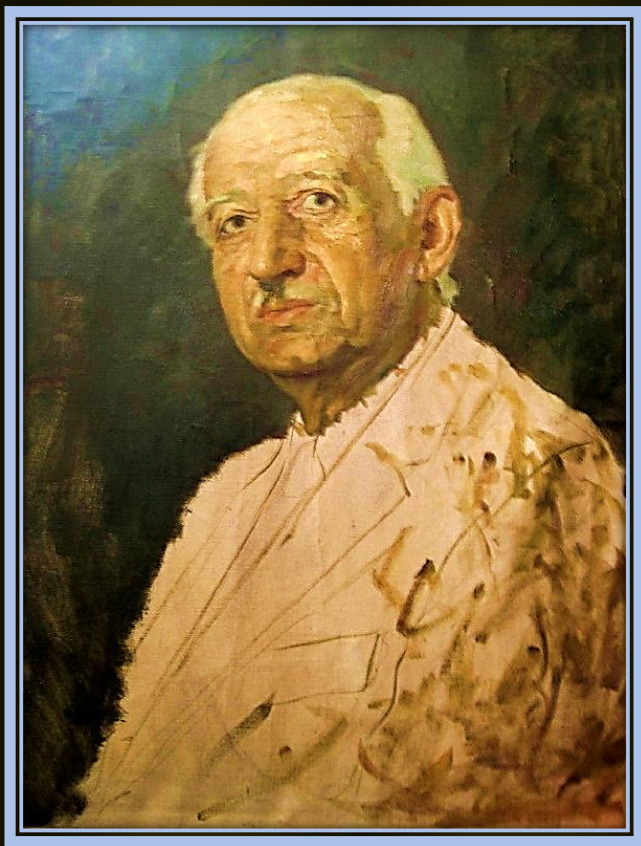
με σειλινών λουλούδια κόκκινα.
Στεφάνι τάκαμα και στο κεφάλι τάβαλα.

Έτσι τον εαυτό μου έφηβο καμάρωσα

και στάθηκα κάτω απ' τη λεύκα μου
ν' ακούσω τα πουλιά που, μύρια,
κελαϊδούσαν.

Κι ο έφηβος άρχισε να τα συνερίζεται,
μ' αγώνα τη λαλιά τους ακλουθώντας.

— Τι ωραίο να είσαι έφηβος!

Στέφανος Αλμαλιώτης:

Πρωτεργάτης της Γιγαντοαφίσας και Μοναδικός Αγιογράφος (Το κείμενο επιμελήθηκε ο Ιωάννης Λάσκαρης)

Ο Στέφανος Αλμαλιώτης γεννήθηκε το 1910 και υπήρξε μία από τις ενδιαφέρουσες μορφές της ελληνικής εικαστικής σκηνής του 20ού αιώνα. Η καλλιτεχνική του πορεία εκτείνεται από τις πρώιμες σπουδές στο σχέδιο έως τη δημιουργία κινηματογραφικών γιγαντοαφισών και, αργότερα, την αφιέρωση στην αγιογραφία και στη βυζαντινή ζωγραφική.

Ο Αλμαλιώτης ξεκίνησε την εικαστική του εκπαίδευση από πολύ μικρή ηλικία στη Θεσσαλονίκη, όπου πήρε τα πρώτα του μαθήματα ζωγραφικής από τον αγιογράφο Γ. Ματσίγγο. Η επαφή του με την παραδοσιακή τεχνική και το πειθαρχημένο σχέδιο διαμόρφωσε την ευαισθησία του στο χρώμα και στη φόρμα από τα πρώτα του βήματα.

Σε ηλικία μόλις 20 ετών (το 1930) εισήλθε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (ΑΣΚΤ), όπου σπούδασε υπό τη διδασκαλία καλλιτεχνών όπως ο Δημήτριος Γερανιώτης και ο Ορέστης Αργυρός. Σπουδές που εδραίωσαν την τεχνική του κατάρτιση αλλά και την καλλιτεχνική του αυτοπεποίθηση.

Κατά τα φοιτητικά του χρόνια ο Αλμαλιώτης ασχολήθηκε ενεργά με το είδος της γιγαντοαφίσας, το οποίο δεν ήταν ακόμη αναπτυγμένο στην Ελλάδα. Στην πραγματικότητα, θεωρείται πρωτεργάτης της ελληνικής σχολής γιγαντοαφίσας, ειδικά σε σχέση με αφίσες κινηματογραφικών ταινιών. Από τη δεκαετία του 1930 έως τα μέσα της δεκαετίας του 1950 (~1935-1955) εργάστηκε για περίπου 20 χρόνια στον χώρο των κινηματογραφικών αφισών, ζωγραφίζοντας τεράστιες προσόψεις που διακοσμούσαν σινεμά σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Μεταξύ αυτών ξεχωρίζουν αφίσες για ταινίες όπως οι Αδελφοί Κορσικανοί και Κόρη του Ποσειδώνα. Η δουλειά του στην γιγαντοαφίσα δεν ήταν

απλή διαφήμιση· ήταν μια καλλιτεχνική πρακτική που απαιτούσε ταχύτητα, δεξιότητα στο σχέδιο και άριστη χρήση του χρώματος σε μεγάλα μεγέθη — δεξιότητες που πέρασε και στους επόμενους ζωγράφους που δούλεψαν μαζί του.

Η σημασία του Αλμαλιώτη στην ιστορία της ελληνικής ζωγραφικής συχνά τονίζεται και μέσα από τον ρόλο που διαδραμάτισε ως δάσκαλος: υπήρξε καθοριστική μορφή για νεότερους καλλιτέχνες όπως ο Γιώργος Βακιρτζής και ο Χαράλαμπος Σεράσης, οι οποίοι υπήρξαν βοηθοί ή μαθητές του και

συνέχισαν την παράδοση της γιγαντοαφίσας στην Ελλάδα.

Περί τα μέσα της δεκαετίας του 1950 ο Αλμαλιώτης εγκατέλειψε σταδιακά την παραγωγή γιγαντοαφισών και αφιερώθηκε στην αγιογραφία. Αρχικά η δουλειά του επηρεάστηκε από την ακαδημαϊκή παράδοση, όπως φαίνεται σε έργα του στις εικονογραφήσεις εκκλησιών (π.χ. η εκκλησία της Αγίας Φιλοθέης στο Ψυχικό το 1956), αλλά πολύ γρήγορα στράφηκε στη βυζαντινή ζωγραφική.

Τα σχέδια και τα ανθίβολα (προπαρασκευαστικά σκαριφήματα) που άφησε πίσω του αποκαλύπτουν τις σχεδιαστικές του ικανότητες, με καθαρές γραμμές που συλλαμβάνουν όχι μόνο τη μορφή αλλά τον εσωτερικό κόσμο των μορφών που απεικονίζει.

Η καλλιτεχνική του πορεία ενσωματώνει δύο σημαντικές όψεις της τέχνης:

- Την εικονογραφική και διαφημιστική ζωγραφική μεγάλης κλίμακας (κινηματογραφική αφίσα), όπου πρωτοστάτησε και άφησε σημαντικό καλλιτεχνικό αποτύπωμα.

- Την παραδοσιακή θρησκευτική ζωγραφική, στην οποία αφιερώθηκε αργότερα και συνέβαλε με έργα εκκλησιαστικής τέχνης που αποτυπώνουν την επαφή του με την ελληνική βυζαντινή παράδοση.

Το καλλιτεχνικό ύφος του Στέφανου Αλμαλιώτη συγκροτείται μέσα από μια σπάνια σύνθεση τεχνικής δεξιότητας, πρακτικής εμπειρίας μεγάλης κλίμακας και βαθιάς σχέσης με την εικονιστική

παράδοση. Πρόκειται για έναν δημιουργό που κινήθηκε με φυσικότητα ανάμεσα σε δύο φαινομενικά διαφορετικούς κόσμους: τον κόσμο της λαϊκής, θεαματικής εικόνας και εκείνον της

πνευματικής, βυζαντινής εικονογραφίας. Η ενότητα του έργου του δεν βρίσκεται στο θέμα, αλλά στον τρόπο θέασης και στην πειθαρχία της μορφής.

Στα πρώιμα και ώριμα έργα του διακρίνεται μια έντονη έμφαση στο σχέδιο. Η γραμμή προηγείται του χρώματος και

οργανώνει τη σύνθεση με σαφήνεια και σταθερότητα. Αυτή η σχεδιαστική ακρίβεια, απαραίτητη για τη γιγαντοαφίσα, παραμένει παρούσα και στα μεταγενέστερα αγιογραφικά έργα του, όπου η μορφή δεν διαλύεται ποτέ σε ατμόσφαιρα, αλλά διατηρεί την πλαστική της υπόσταση.

Η χρωματική γλώσσα του Αλμαλιώτη είναι σαφής, λειτουργική και ελεγχόμενη. Στην περίοδο της γιγαντοαφίσας χρησιμοποιεί έντονα, καθαρά χρώματα με υψηλό βαθμό κορεσμού: κόκκινα, βαθιά μπλε, ώχρες, πράσινα και δραματικά μαύρα. Τα χρώματα αυτά δεν είναι διακοσμητικά αλλά

εξυπηρετούν την αναγνωσιμότητα της εικόνας από απόσταση. Η χρωματική αντίθεση λειτουργεί ως μέσο αφήγησης και έμφασης.

Στην αγιογραφική του φάση, η παλέτα γίνεται πιο συγκρατημένη και γήινη.

Κυριαρχούν οι
ώχρες, τα θερμά
καστανά, τα
κεραμιδί, τα
βαθιά πράσινα
και τα σιωπηλά
μπλε. Το χρώμα
αποκτά
πνευματική
διάσταση,
υπηρετώντας τη
μορφή και όχι την
εντύπωση. Η
μετάβαση αυτή
δεν δηλώνει

αλλαγή τεχνικής ικανότητας, αλλά
μετατόπιση σκοπού: από την οπτική
δύναμη στη συμβολική διαφάνεια.

Ο φωτισμός στα έργα του Αλμαλιώτη είναι
δομητικός και όχι φυσιοκρατικός. Στις
αφίσες, το φως λειτουργεί δραματουργικά,
συχνά με έντονες αντιθέσεις φωτός και
σκιάς, που τονίζουν τα πρόσωπα και τις
κινήσεις. Πρόκειται για έναν φωτισμό
επηρεασμένο από τον κινηματογράφο και
τη θεατρική σκηνή, με στόχο την άμεση
συναισθηματική πρόσληψη.

Η Μητρόπολη του Πειραιά Ι.Ν. Αγίας Τριάδος αγιογραφήθηκε από τον Στέφανο Αλμαλιώτη

Στην αγιογραφία, ο φωτισμός μετατρέπεται
σε εσωτερικό φως. Οι μορφές δεν
φωτίζονται από συγκεκριμένη πηγή, αλλά
ακτινοβολούν από μέσα προς τα έξω,
σύμφωνα με τη βυζαντινή αντίληψη του
άκτιστου φωτός. Οι φωτοσκιάσεις είναι
ήπιες και βαθμιαίες, χωρίς ρεαλιστική

δραματοποίηση,
ενισχύοντας την
αίσθηση
πνευματικής
ηρεμίας.

Η τεχνοτροπία
του Αλμαλιώτη
χαρακτηρίζεται
από καθαρότητα,
πειθαρχία και
λειτουργικότητα.

Η πινελιά του είναι
ελεγχόμενη και
σαφής, χωρίς

αυτοσχεδιαστικές εξάρσεις. Ακόμη και όταν
το έργο απαιτεί ταχύτητα —όπως στις
γιγαντοαφίσες— η εκτέλεση παραμένει
στιβαρή και ευανάγνωστη.

Στα αγιογραφικά του έργα, ακολουθεί τις
αρχές της βυζαντινής παράδοσης, αλλά
χωρίς στείρα μίμηση. Η γνώση του σχεδίου
και της ανθρώπινης ανατομίας τού
επιτρέπει να αποδίδει μορφές με εσωτερική
ένταση και ψυχική παρουσία,
αποφεύγοντας την ακαμψία που συχνά
συνοδεύει την ακαδημαϊκή αγιογραφία.

Οι επιρροές του Στέφανου Αλμαλιώτη είναι πολυεπίπεδες. Από τη μία πλευρά, δέχεται έντονα ερεθίσματα από τη δυτική ακαδημαϊκή ζωγραφική, τον ρεαλισμό και την εικονογραφική παράδοση της διαφήμισης και του κινηματογράφου. Από την άλλη, η μαθητεία του κοντά σε αγιογράφους και η μετέπειτα ενασχόλησή του με τη βυζαντινή τέχνη τον φέρνουν σε βαθιά επαφή με τη μεταφυσική διάσταση της εικόνας. Αυτή η διπλή καταγωγή δεν τον διχάζει· αντίθετα, τον καθιστά έναν καλλιτέχνη-γέφυρα, που μεταφέρει την πειθαρχία της παράδοσης και τη δύναμη

της λαϊκής εικόνας σε ένα ενιαίο εικαστικό ήθος.

Ο Στέφανος Αλμαλιώτης πέθανε το 1987, ολοκληρώνοντας μια μακρά καλλιτεχνική διαδρομή που ξεκίνησε πριν τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και διήρκεσε πάνω από πέντε δεκαετίες, με έργα που παραμένουν σημαντικά τόσο για τη σύγχρονη ιστορία της ελληνικής ζωγραφικής όσο και για τη μελέτη της κινηματογραφικής και εκκλησιαστικής εικαστικής παραγωγής του 20ού αιώνα...